Lasten Kirja

(Toinen painos)

LASTEN KIRJA

Printed in U. S. A.

AMERIKAN SUOM. SOS. KUSTANNUSLIIKKEIDEN LIITON
KUSTANTAMA

TYOMIES PRINT SUPERIOR, WIS.
1929

LASTEN KIRJA

Nuori maanviljelijä

Tynnyrillinen rahaa

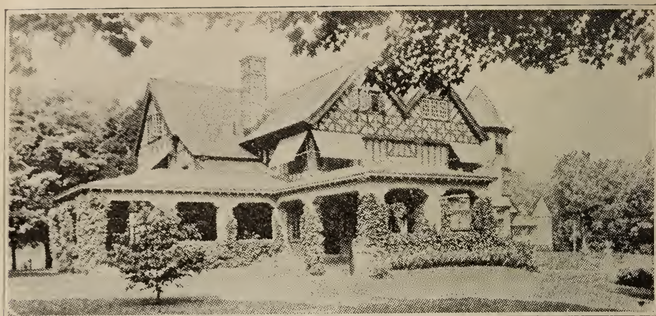
Kirj. Lyydi K.

Pieni tyttö käveli kerran tietä pitkin. Ympärillään näki hän peltoja, niittyjä, metsiä ja taloja, jotka yhdessä muodostivat kauniin maiseman. Pieni tyttö ihaili ja rakasti luontoa ja viihtyi sangen mielellään kukkien ja muiden kasvien seurassa pitkät kesäiset päivät.

Tietä pitkin astellessaan ajatteli pieni tyttö:

"Jospa minulla olisi tynnyrillinen rahaa, niin

Kaunis talo

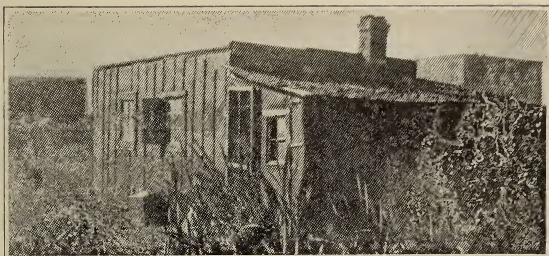
Työläiset rakentavat kaikki kauniit talot, mutta heidän ei anneta asua niissä. Rikkaat pitävät hallussaan kaikki kauniit talot, mutta he eivät itse koskaan rakenna minkäänlaisia taloja.

---

minä ostaisin oikein paljon maata ja metsää kauniilta paikalta ja rakentaisin oikein sieviä, pieniä asuntoja, ja antaisin mennä niihin asumaan kaikkien, joilla ei itsellään ole taloa. Jokainen voisi kasvattaa itselleen kaikenvärisiä kukkia ja kaikenlaisia kasveja. Voi kun se olisi hauskaa!"

Pieni tyttö oikein pysähtyi, innostuen yhä edelleen ajattelemaan, kuinka paljon hyvää hän voisi ihmisille tehdä, jos hänellä olisi tynnyrillinen rahaa. Ja niin hän päätti isoksi kasvettuaan hankkia itselleen tynnyrillisen rahaa, voidakseen toteuttaa ajatuksensa sievistä taloista, joihin kodittomat saavat mennä asumaan.

Mutta kun pieni tyttö kasvoi isoksi, huomasi

Ruma talo

Tällaisissa taloissa täytyy työläisten usein asua. Ja useilla työläisillä ei ole tällaista kehnoakaan asuntoa.

hän, ettei hän milloinkaan mistään voi hankkia itselleen tynnyrillistä rahaa. Hädintuskin pysyi hän itse hengissä, vaikka teki raskasta työtä varhaisesta aamusta myöhäiseen iltaan. Vähitellen oppi hän kuitenkin tietämään toisen keinon, jolla varattomat saavat sieviä asuntoja, kukkia ja paljon muuta hyvää itselleen. Maailmassa on näet paljon rikkautta, mutta sen ovat toiset vääryydellä vieneet niiltä, jotka sen rikkauden ovat työllään hankkineet. Hän huomasi että juuri ne ovat talottomia ja varattomia, jotka aina tekevät työtä. Ja hän huomasi vielä senkin, että nuo kodittomat ja varattomat saavat omansa pois ryöstäjiltä, jos kaikki yhdessä sitä vaativat. Kun kaikki maailman työläiset, kodittomat ja köyhät

liittyvät yhteen, ovat he kyllin voimakkaat vaatimaan ja saamaan osansa maailman rikkauksista, jotka he työllään ovat hankkineet.

Tämän opittuaan hän heittikin pois ajatuksensa tynnyrillisestä rahoja ja sen sijaan alkoi neuvoa työläistovereilleen yhteenliittymistä.

Kaikkien pienten tyttöjen ja poikien pitäisi vähitellen oppia ymmärtämään, että koko maailman köyhälistön täytyy liittyä yhteen voittaakseen itselleen hyvinvoinnin. Onko siellä, missä sinä asut, sellainen yhdistys, johon työläisten pienet tytöt ja pojat voivat liittyä?

Kesä

Heipparallaa! Kesä tuli,
lumi kaikkialta suli,
tuollapa jo kasvilavat
siemeniä odottavat.

Kiire nyt on kylvämähän,
tuohon herneet, pavut tähän!
Punajuuret pannaan tänne —
oikaiskaa jo selkiänne!

Pienet siemenet kun itää
taimet varttuu, aina pitää
muistaa niitä aamusella
juottaa — vielä iltasella.

Sitten lapset äidin omat,
joill' on pikkusormet somat,
rikkaruohot pois ne ajaa,
kun ne uhkaa tainten majaa.

Lapset kun on ilomiellä
työssä, — nauru raikuu siellä.
Silloin taimet kaikki viihtyy
kasvamahan kilvan kiihtyy.

Syksyllä ne palkan antaa.
Käsin täysin herkut kantaa.
Nytkös pienten suut ne napsaa!
Kuka kaikki syödä jaksaa!

Ensimäinen yllätys

Kirj. Lauri S.

Olisittepa vain olleet kuulemassa, mitä mökää mökin molemmat lehmät pitivät pienessä pimeässä navetassa! Joka kerta, kun ovea avattiin, tunsivat ne ulkoa leppoisan keväisen hengähdyksen, tunsivat sieramissaan tuoreen mullan ja nuoren nurmen tuoksun. Ja kirkas päivänsäde, joka ovenraosta pisti heidän talven pitkinä pimeinä melkein sameiksi tulleihin silmiinsä, sytytti vankiparkojen mielen rajattomalla valon ja vapauden ikävällä. Ne ammuivat kuin olisivat olleet hengenhädässä, kalistelivat kytkyimiään ja jyskyttivät pilttuittensa seiniä.

— Valoon, väljään vapauteen! ammuivat ne yhtämittaa.

— Ynnä möö, ynnä möö! kuului nurkasta lapsekas vastaus. Siellä oli näet karsinaan aidattuna pieni, parin kolmen viikon vanha vasikka. Tolkuttomalla lapsenkielellään se sanoi melkein samaa kuin "minä myös, minä myös", vaikka sillä tuskin oli aavistustakaan, mitä äiti ja täti tarkoittivat, ne vanhat lehmät näet.

Olipa sitten mitä kaunein kevätpäivä, mitä kirkkain ja häikäisevin. Silloin tuli mökin vanha emäntä, pani kellot lehmiensä kaulaan ja aukaisi kytkyet ja kahleet. Ja vanhat lehmät tölmäsivät pihalle juoksujalkaa, hyppelivät riemuisasti jälleen saamassaan vapaudessa ja alkoivat voimiaan koetellakseen puskea toisiaan. Mökin emäntä juoksi niiden jälestä pitkä vitsa kädessä ja hosui niitä erilleen, etteivät mokomatkin vanhat hupsut riemuissaan puskisi puhki toistensa mahoja.

— Ynnä möö, ynnä möö, kuului pimeästä nurkasta silloin entistä kiihkeämpi ammuminen. Pikku vasikka muistutti siellä hänkin olemassaolostaan.

Ja emäntä tuli päästämään sitäkin. Karsinan etuseinä oli jo purettu auki, mutta se raukka ei oikein tiennyt mitä tehdä. Emännän täytyi sitä työntää peräpakaroista, ennenkuin se osasi lähteä keskilattialle. Mutta kun se siinä näki edessään avoimen oven, josta tulvi vastaan jotakin niin häikäisevän valkoista ja kirkasta, tölmähti se ykskaks sitä kohden kuin kärpänen tuleen.

Ja niin se oli ulkona. Mutta voi tämän maailman ihmeitä! Oli niin häikäisevän kirkasta, ettei nähnyt niin mitään! Pikemmin vain tunsi, että valkeus oli rajaton. Ja maassa aivan nenän

edessä kuului niin kamala kaakotus ja rääkytys, että korvat olivat halkeamaisillaan.

Kun pikku vasikka ei pystynyt paljon mitään näkemään, mennä töksähti se aidan luo tirkistelemään, haistelemaan ja kuulostelemaan. Mutta silloinkos vasta alkoi suloinen melu ja hölinä! Vasikka näkikin jo hämärästi edessään kolme pitkää kaulaa, joiden päistä tuli mitä kauhistavin kaakotus ja rääkytys. Hirveitä ne otukset olivat, sillä vasikalla ei ollut aavistustakaan, mitä ne olivat.

Ne olivat mökin emännän hanhia. Ne puolustivat ruokapyttyään, jolle luulivat oudon otuksen aikovan. Ja pikku vasikka kauhistui niin heidän kaakotustaan ja rääkytystään, että loikkasi tasajalassa taapäin. Sitten pyörähti ykskaks ympäri ja puski päänsä navetan seinään, niin että kirkas kevätmaailma tuokioksi musteni silmissä.

Kohtsillään se kääntyi takaisin ja tölmähti uudestaan rääkättäjiä töllistelemään, turpa kurkallaan ja etujalat sojossa. Huh, mitä kauheaa elämää ne pitivät! Täytyi taasen pötkiä pakoon, ensin pakoon ja sitten taasen tulla takaisin kummia otuksia katselemaan. Ne kiinnittivät niin mieltä, ettei pikku vasikka pitkään, pitkään to-

viin joutanut ensinkään katselemaan avaraa maailmaa ympärillään.

Vihdoin niihin vähän tottui. Ja silloin pikkunen vasikka näki ensiksi ylhäällä, sinisessä korkeudessa jotakin niin huikaisevan kirkasta,

Tuore apilas maistuu lehmän suussa yhtä hyvältä kuin sokerikakku pikku pojan suussa.

että täytyi heti luoda katseensa maahan. Maassa näki se jotakin niin hennon vihreää, niin viehkeän vihreää, että se aivan hiipaisi sydäntä. Täytti silloin sellainen riemu nuoren lapsenmielen, että täytyi pyörähtää ympäri pieniä koipia naka-

ten. Silloin vasikka näki äidin ja tädin houmovan sitä hentoa vihreää suuhunsa.

Pikku vasikkakin koetti. Mutta ei se ollut maidon veroista, ei ollut. Se nakkasi jälleen kömpelösti pikku koipiaan ja kääntyi vielä kerran rääkättäviä ja kaakottavia pitkäkauloja katsomaan. Varmaankin tämä päivä säilyi sen mielessä läpi iän.

PIKKU HEIKKI

Kerran päätti pikku Heikki
olla iso miesi.
Voimaa oli hänellä
ja paljon hän jo tiesi

Isän kirves olallansa
metsään käy nyt Heikki.
Nytpä alkaa miehen toimi,
jäädä saa jo leikki!

Mutta vaikka hikipäässä
Heikki puuta hakkaa — —
puu ei kaadu, väsyneenä
Heikki työstä lakkaa.

Lapseksi taas kotihinsa
palaa jälleen Heikki.
Miehen työ ei suju vielä
lasten työ on leikki.

Mirri

Naapurin vanha kissa pesee naamaansa

Ja tässä se kissa Mirri on,
joka rottia jahtailee.
Rotan reiällä tuntikausia,
se odottaa, vahtailee.

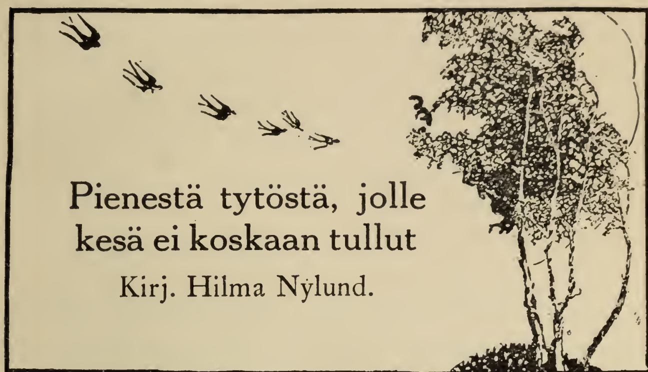
Sitä pelkää rotat kuin kuolemaa;
se kuolema niille myös on.
Rotan niskasta Mirri kun kiinni saa,
rotan turhaa potkia on.

Mirri rottia ei syö milloinkaan,
se niitä vain opettaa,
että saisivat päähänsä lurjukset,
että ei saisi varastaa.

Mutta hiiriä Mirri kylläkin syö,
syökin parhaaksi herkukseen.
Ilman suolaa, ilman sokeria
Mirri syö niitä karvoineen.

Mutta ei kananpoikiin se koske, ei
Ja kukkoa pelkääkin.
Ja kukko, kun sattuu, antaa vois
kyllä Mirrille selkäänkin.

Pienestä tytöstä, jolle kesä ei koskaan tullut

Kirj. Hilma Nylund.

Kerran vielä lensivät muuttolinnut pienen kodin ympäri ikäänkuin hyvästiä sanoen.

"Äiti, miksi linnut tänään lentävät noin, eivätkä laula puissa kuten ennen?" kyseli pikku Maria äidiltään.

"Ne sanovat nyt jäähyväisiä meille. Ne menevät lämpimämpiin seutuihin kylmän talven ajaksi ja tulevat taas takaisin, kun kesä tulee. Sitten ne jälleen saapuvat tervehtimään meitä kauniilla viserryksillään ja rakentavat pesänsä tuonne räystään alle", puheli äiti.

"Kas, kas, äiti, nyt ne lensivät pitkässä jonossa. Hyvästi, pikku linnut, hyvästi!" huuteli Maria, heiluttaen käsiään hyvästiksi. "Mutta, äiti, tulevatko ne ihan varmaan takaisin?"

"Tulevat, aivan varmaan, ja silloin kun ne tulevat, tulee myöskin kesä; purot lirisevät, lehti tulee puihin, kukkaset heräävät eloon, koko luonto kaunistuu ja kaikkialla on viserrystä, liverrystä ja elämän riemua. Sellaista on kesän tulo", puheli äiti tyttöselleen.

* * *

Levottomana heittelehti pieni Maria vuoteellaan. Kalpeana ja vavahdelleen katsoi äiti ulos akkunasta.

"Buum, buum, trat, trat, trat!" kuului etäällä kanuunain ääni. Hirmuinen sota oli syttynyt. Vallottaja oli hyökännyt Marian kotimaahan ja vienyt häneltä isänkin. "Buum, buum!" ulvoivat tykit kuin nälkäiset sudet. Äiti vääntelí käsiään tuskallisesti ja Maria heittelehti vuoteellaan kuumeessa nälästä ja taudista.

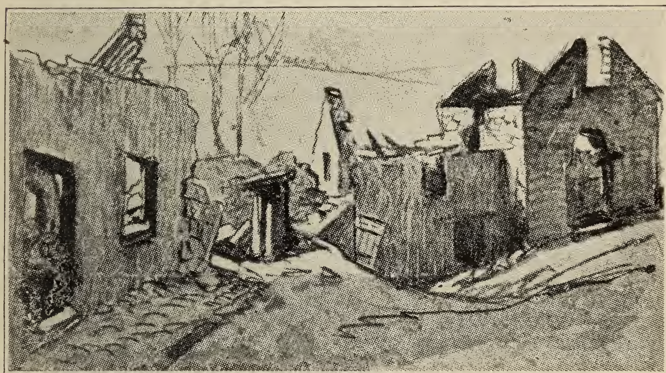
"Milloin isä tulee? Joko kesä on tullut ja ovatko muuttolinnut jo palanneet?" kuului Marian houraileva, heikko kysely.

"Pian, lapseni, pian. Kesä saapuu pian — ainainen kesä, ja muuttolinnut myöskin pian tulevat", vastaili äiti, silitellen tyttösensä kuumeisia poskia. Hento elämä väsyi väsymistään ja pian oli kuolema kalventava pikku Marian kasvot. Äiti suuteli lapsukaistaan vielä kerran ja

Maria hymyili ja nukkui — ikuiseen uneen. Hänen tuskansa olivat päättyneet.

* * *

On kirkas kevätaamu. Auringon säteet valaisevat ja lämmittävät hävitettyä seutua, jossa vallitsee kuoleman hiljaisuus. Tuo ennen kukoistava seutu on nyt hävitettynä soraläjänä. Ei

Sodassa hävitettyjä koteja.

ole siinä enää pientä kotia, ei puuta, jossa linnut olisivat viserrelleet. Auringon säteet ovat ainoana elon merkkinä tuossa hävitetyssä maassa. Sen säteet aivan kuin lohduttaen hyväilevät maaemon runneltua rintaa. Tarkemmin katsottuna sentään siellä täällä joku ruohon piikki pistää esiin, vaikka siemenet ja juuret ovat menneet syvälle granaattien kyntämään maahan.

Tämän kaiken keskellä kyyköttää pieni yksinkertainen puuristi, johon on kirjotettu: "Maria". Yksinäinen lintu, etsien entistä pesäpaikkaansa ja tovereitaan, istuu ristille siipiänsä lepuuttamaan ja virittää laulunsa, jolla kutsuu toveria luokseen. Se laulaa uuden päivän ihanalle koitolle, uuden toivon ajalle ja nousevalle auringolle, joka suutelee eloon syvälle vajonneet siemenet ja luo uutta elämää, samoin kuin ihmismielissä kerran itää ja kasvaa totuuden ja oikeuden siemenet ja oikeus voittaa ihmisyyden tähden, elämän pyhyyden tähden.

Lintusen lauluun ei kukaan vastannut ja se lensi pois, en tiedä minne, minne. Minne se meni, kun kaikki oli hävitetty, pesä — pesäkin, eikä ollut uuden pesän paikkaa? — Kenties se hetken lenneltyään kuoli suruun . . .

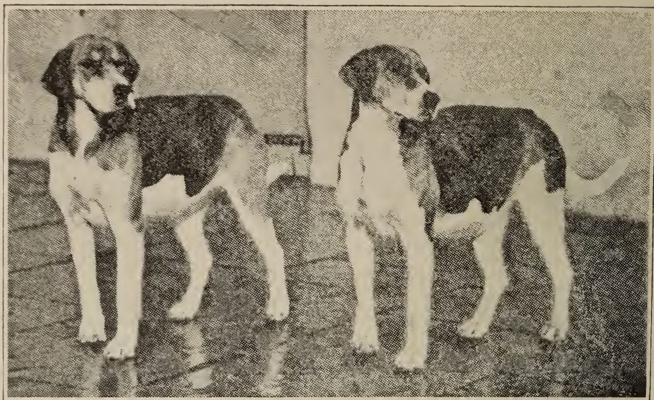
Kaksi ajuria

Kirj. Sirkka.

Kerronpa kahdesta pienestä pojasta ja kahdesta koirasta.

Satuin asumaan eräässä vuorisessa kaupungissa, joita täällä Amerikassa on monta. Asuntoni sijaitsi juuri jyrkimmällä mäenrinteellä, jossa minä näin monta kurjaa tapausta. Siinä hevosraukat, monet huonot, kaakit, ruoskalla pakotettiin vetämään raskaita kuormia. Mutta eivät ainoastaan hevoset olleet vetojuhtia, vaan vieläpä koiratkin. Niitä oli monta eri kokoa, oli isompia ja oli pienempiä.

Mutta kaksi näistä koirista ajureineen kiinnitti eniten huomiotani, sillä ne kulkivat joka päivä siitä ohi, oli ilma millainen tahansa. Nämä koirat oli valjastettu oikein niitä varten tehtyihin valjaisiin ja niiden ajurina oli noin kahdentoista vuoden ikäiset poikaset. Toinen pojista oli punatukkanen ja hänellä oli ruskea koira, toinen oli valkotukkanen ja hänellä oli musta koira.

Vankkoja, kauniita koiria,
jotka mielellään vetävät pikku kärryjä, mutta ovat pahoillaan, jos niitä lyödään.

Aina kun he menivät kaupungille, oli heitä hauska katsella, sillä silloin he huristivat alamäkeä, mutta sitä ikävämpi kun he palasivat, sillä silloin oli vastamäki ja kuormat. Toisinaan kuormat olivat hyvinkin raskaat, oli parikin säkkiä perunoita — ja silloinkos niillä oli vaikea urakka. Etenkin ruskean koiran punatukkanen ajuri oli hirveän raaka, löi ja potki koiraansa, jos se ei jaksanut kyllin vetää, mutta ei auttanut vetämisessä. Usein koirariepu heitti itsensä maahan ja vinkui armoa pyytäen. Mutta julma ajuri ei armahtanut, ei vähentänyt kuormaa eikä ryhtynyt auttamaan.

Toisin teki valkotukkanen ajuri. Milloin vain kuorma oli raskas, yhdessä hän veti mustinsa kanssa, ja jos eivät yhdessäkään jaksaneet, silloin hän vähensi kuormaa; kun osa oli saatu mäen päälle, loput haettiin. Niinkuin ystävykset ainakin he yhdessä yrittivät. Sitä oli hauska syrjäisenkin katsella.

Nyt, pieni ystäväni, tahtoisinpa kysyä: kumman pojan tapoja käyttäisit, jos joutuisit samaan asemaan? . . . Minä kuitenkin toivoisin, että jokainen pieni poika ja tyttö ottaisi esi-

Kyntäjä

merkikseen tuon valkotukkasen pojan käytöksen ja aina käyttäisi ihmisyyttä kaikkia luomakunnan eläimiä kohtaan, olkoonpa kysymyksessä koira, kissa, pikku lintunen tai mikä tahansa. Ei mikään ole jalompaa ja kauniimpaa kuin omistaa rehellisyyttä ja oikeutta harrastava luonne kaikessa. Ne ovat parhaat hyveet ja myöskin parhaat aseet elämän monimutkaisella taistelutantereella.

Valon valtojen voitto

Ylös lapsoset uljasna taistelohon,
valon valtojen voitto kun vaarassa on.
Edespäin, edespäin!
Käsikädessä näin
läpi laaksojen riennämme synkeäin.

Pois alhoista murheen ja kyynelten,
pois helmasta jäytävän puuttehen.
Suru pois, suru pois!
Kuka vaipua vois,
kun siintävi silmihin ihannemaa.

Ylös usvista toimi ja ponnistus
vie meidät. Katso jo kimallus
kuni aamunkoi
valon hohtoa loi,
yön usvia häätäen, hälventäin.

Yön vallat me murramme yhdessä näin,
kera siskojen riennämme päivähän päin:
Koko maa, koko maa
ikiloistehen saa,
ja kaunista kansan on taivaltaa!

Ja kerranpa taistomme loppunsa saa,
ikionnesta laulavi kansa ja maa!
Ikionnesta vain
sulorauhassa ain
me laulamme voitosta riemahtain!

Pääskysellä ei ole todisteita

Oli kaunis kesäpäivä. Aurinko paistoi niityillä ja metsissä, mailla ja vesillä, se paistoi ladon ja navetan katolle, paistoi rikkaläjällä noukkivan kukon ja karsinansa ulkopuolella tonkivan sian päälle.

"Kaunis ja miellyttävä päivä", röhki sika kukolle.

"Niin, kaunispa todellakin, höyhenteni värit välkkyvät auringon paisteessa. Yhdentekevää jos sanottaneekin minua turhamieliseksi. Myönnän kylläkin asettavani koreuden kaiken muun edelle."

Hanhi, joka oli sillä välin noussut lätäköstä, meni rikkaläjälle ja yhtyi keskusteluun, lausuen:

"Anteeksi, herra kukko, mutta en voi olla

kanssanne samaa mieltä. Voi kyllä ihailla kauneutta kuinka paljon tahansa, mutta asettaa se kaiken muun edelle — on toki vaarallista liioittelua. Minä puolestani asetan totuuden kaiken edelle.”

“Niin, onhan totuudellakin hyvät puolensa”, sanoi kukko harkitsevan näköisenä. — “Mutta kaikessa tapauksessa kaikista tärkein on kauneus!”

Ja kukko heilautti pyrstöään, että höyhenet kiilsivät kaikissa sateenkaaren väreissä.

Hanhesta saattoi huomata, että sillä oli jotakin erikoista mielessään.

“Tulin ajatelleeksi totuutta aamulla”, sanoi se hetken vaiti oltuaan. “Hyvin vähän sille meidän aikanamme annetaan arvoa. Löytyy henkilöitä, jotka eivät ensinkään näy sitä tuntevan. Esimerkiksi pääsky — —”.

Hanhi pysähtyi hieman ja huokasi aivan kuin olisi tahtonut itkuun puhjeta, sitten jatkoi:

“Kuten te kaikki tiedätte, asun navetan pihatossa, aivan pääskyn pesän alla. Niinpä niin. Siellä ylhäällä istuu nyt herra Pääsky ja rouva Pääsky lörpötellen hassuja juttuja lapsilleen.”

“Tunnen pääskyjen historiat”, sanoi kukko. “Nehän ovat paljasta kuvittelua, mutta aivan viattomia.”

"Päinvastoin", sanoi hanhi terävästi, "ne ovat kovin vahingollisia vallankin nuorisolle."

"Mitä pääskyt sitten oikein juttelevat?" kysyi sika ja lakkasi hetkeksi tonkimasta.

"Mitäkö juttelevat", sanoi hanhi. "Muka pitkistä matkoista, oudoista, ihanista maista ja niiden asujamista. Sanovat, että ovat lentäneet yli veden, joka on monta kertaa suurempi kuin tuo lampi."

"Sepä hassua", röhki sika.

"Ei, se on ihan liikuttavaa", sanoi ankka.

Ystävysten noin haastellessa lentää lehahti varis niiden luo. Varis piti kokemusta suuressa arvossa. Hanhi kääntyi kohta sen puoleen:

"Te, rouva Varis, joka olette paljon matkustanut ja ylen oppinut, voitte varmaan sanoa suuriko on maailma?"

"Maailma", sanoi varis silmiään siristäen, "käsittää ensin tämän pihan, sitten metsän, niityn ja järven. Sen takana on metsä ja sitten tasanko, jonka yli kestää puoli tuntia lentää. Sitten tulee kaupunki ja sitten metsää — enempää ei maailmaa olekaan."

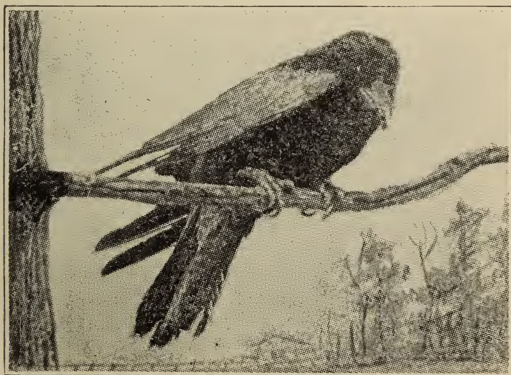
"No niin, sen kyllä uskon", sanoi hanhi. "Mutta Pääsky väittää, ettei se lopu ollenkaan ja että on vesiä, joiden yli lentäessä menee monta päivää."

Varis naurahti suopeasti: "Pääskyhän on höperöpäinen. Se lentää niin sukkelaan ja siitä tulee pyörälle. Olenkin sitä varoittanut. Tulee lentää kuten minä lennän, tyynesti, ilman levottomia mielikuvitteluja."

Tuli hetkeksi hiljaista rikkaläjän ympärillä. Hiljaisuuden vihdoin katkasi kukko:

"Ihmettelen, missä pääsky on talvella. En usko sen juttuihin lennostaan vieraissa maissa. Mutta missähän se on tosiaan talvisin?"

Varis ojensi itseään ja hymähti salaperäisen viisaana. Tepasteli rikkaläjän ympärillä, ollen hyvin olevinaan, ja viimein jatkoi:

Tämä varis ei ole se tuhma varis, josta sadussa puhutaan. Tämä varis on älykäs, kuten varikset tavallisesti ovat.

"Missäkö pääsky on talvella. Sen harvat tietävät. Minä kuitenkin asian tunnen".

Varis pysähtyi ja vilkasi kukkoa lausuen:

"Sen kuulin vanhalta kissapöllöltä metsässä. Se oli niin vanha, että höyhenet jo alkoivat tippua, ja hyvin viisas. Se kertoi, että ei pääsky minnekään pois lennä syksyllä. Se hautaa itsensä suohon ja nousee sieltä keväällä jutellen kaskujaan muka ihmeellisistä maista, puista ja elävistä."

"Tosiaan, tehdäkseen itsensä huvittavaksi", kaakotti ankka. "Niin, rouva Varis, kyllä te olette oikeassa. Tuo pöllön kertomus tuntuu niin todelliselta, että sen täytyy olla totta".

"Minustakin se on aivan uskottavaa", kiekui kukko.

Sika vain ei virkkanut mitään, sillä se jo oli aikaa sitten lakannut kuulemasta keskustelua, joka sitä ei huvittanut, ja tonki pihaton nurmea.

— — —

"Äiti", sanoivat muutamana päivänä tuon jälkeen pikku pääskyt emolleen; "hanhi sanoo, että emme me menekään syksyllä auringon maahan, vaan hautaudumme suohon. Onko se totta?"

Ja toinen pääskyn poika piipitti:

"Niin, ja varis sanoo, ettei maailma ole suu-

rempi kuin minkä hän ehtii päivässä lentää. Onko se totta?"

"Niin, ja kanat sanovat, että sinä meitä narrailet", valittivat toiset pikku pääskyläiset.

"Kuinka te viitsitte kuulla niiden puhetta. Miten uskotte niitä enemmän kuin vanhempianne? Harjotelkaa nyt siipiänne lentoon! Se on pääasia. Sitten saatte nähdä, kuka puhuu totta."

Ja pikku pääskyt harjottivat siipiään. Niiden voimat kasvoivat, ne lensivät yhä korkeammalle ja kauemmaksi, kauas autereiselle taivaalle ja yli metsien, kiitäen nopeasti kuin ammuttu nuoli.

"Ah miten suuri on maailma", ne liversivät. "Se onkin niin suuri kuin taatto ja emo ovat sanoneet! Kovin olet tyhmä varis".

"Minä tyhmä!" kähisi varis ja olisi hakannut pääskysiä niskaan, jos olisi voinut ne lennosta tavata.

"Syksyllä matkustamme pois", ne lirkuttivat. "Yli suuren sinisen veden lennämme ihmemaahan, jossa on paljon auringon paistetta, jossa ilma on lämmin ja kevyt. Oi miten pitkä ja hauska matka siitä tuleekaan!"

"Ei ole sellaista maata", sanoi hanhi halveksien.

"On, on", visersivät pääskyläiset. "Taatto ja emo ovat sen itse nähneet."

"Heillä ei ole siitä todisteita", kirkui kukko vihaisena.

"Aivan niin", röhki sika. "Pääskysillä ei ole todisteita."

Sadun opetus

On myös ihmisiä, jotka umpimähkään langettavat arvostelunsa asioista, joita eivät ensinkään ymmärrä. He eivät käsitä, että maailmassa on paljon sellaista, josta vain tutkimalla ja oppimalla saa tiedon. Varsinkin kommunismin arvostelemisessa näkyy monen ihmisen lyhytnäköisyys. Sitä moititaan, vaikka ei tunneta, mitä se tarkoittaa ja mihin se perustuu. Siitä huolimatta kulkee kommunismi voittoaan kohti, kuten lensivät pääskyset toisten kateudesta huolimatta kaukaisiin ihaniin maihin.

MUMMO

Niin kumarainen vartes on
ja käyntis horjuvainen,
kun kyläteitä kuljeksit
sa, vanhus, mierolainen;
almuja pyytäin, rukoillen,
näin elatusta etsien.

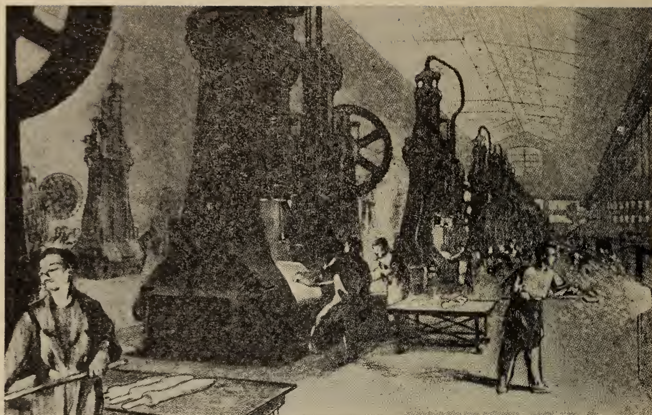

Oot kerran ollut nuorikin
ja vartes suora silloin.
Loit isännälles kultia
sa, raatain aamuin illoin.
Mut osallesi mitä jäi? —
Se osa on vain kärsiväin.

Näin raadoit ajan nuoruuden
ja osanasi murut.
Kun ehdit elos' iltahan,
taas vastassasi surut:
sait lähtökäskyn talostas',
mi ollut oli kotinas.

Nyt murtuneena murheista
sa mierontietä harhaat
ja ystävinä matkallas
on tuuli, myrsky parhaat;
ne ympärilläs' mellastaa
ja huoliasi kuulla saa.

Työmiehiä koneitten ääressä tehtaassa.

Lasten "ystävä"

Sallikaa lasten tulla minun tyköni, sanoo kapitalismi, sillä heidän työnsä on minulle otollinen. Koska he ovat lapsia, tarvitsee heille maksaa vain hyvin vähän palkkaa ja kuitenkin he nykyaikaisilla koneilla voivat tuottaa suunnattomia rikkauksia.

Nyt minä erikoisesti tarvitsen heidän alistuvaista ja halpaa työvoimaansa, sanoo kapitalismi sodan aikana. Sallikaa heidän valmistaa ampumatarpeita suurta ja ylevää sotaa varten. Minun nöyrät palvelijani kumoavat tarpeen mu-

kaan ne lait, jotka muka lapsia suojelevat ja estävät heitä minun tyköni tulemasta.

Ystäväni toisissa maissa sanovat sodan alkaessa: sulkekaa koulut ja sallikaa lasten tulla minun tyköni! Ja niin lapset tarjoavat minulle nuoret voimansa ja elämänsä. Ah, mitä rikkauksia ovatkaan he minulle tuottaneet!

Ystäväni tuolla sanovat: On jaloa, on suurta, että äidit lapsineen valmistavat kranaatteja ja kuulia, sillä aikaa kun isät niitä taistelutantereella ampuvat! He tekevät niin ja — me rikastumme.

Ystäväni täällä julistavat: Isänmaa tarvitsee lasten työtä! He tekevät niin, lapset johdetaan

Kapitalistit pakottavat tehtaisiin lapsetkin, joiden pitäisi saada kuluttaa aikansa koulussa ja leikkikentillä.

tuhansiin tehtaisiin ja kaivoksiin, ja — me rikastumme.

Me rikastumme. Me rikastumme kaikkialla enemmän kuin koskaan ennen, huolimatta siitä, mitä toisaalla tuhoutuu.

Mitä siitä, jos miljoonat lapset jäävät ilman koulua. Mitä siitä jos tuhannet ja taas tuhannet tuhoutuvat turmiollisissa töissä, mitä siitä jos miljoonat näkevät nälkää, mitä siitä jos miljoonat sortuvat sodan uhrina, — se on jaloa uhrausta. Me tarvitsemme sitä.

Meidän uskontunnustuksemme on yleismaailmallinen, se on raha. Meidän omatuntomme on raha, meidän voimamme on raha. Sen avulla me käskemme ja koko maailma tottelee. Te tarvitsette sitä elääksenne sekä sodan että rauhan aikana. Siis: sallikaa lasten tulla meidän tykömme, kun me avaamme tehtaan portit!

Poikanen, jonka on pakko
tehdä raskasta kaivostyötä.

NUORI ORJA

Kirj. Mikael Rutanen.

Isä kuoli, äiti kuoli,
kääntyi elon nurja puoli.
Loppui hältä vapaat hetket,
loppui hyväilyt ja retket,
kaikkos varhain kevät, ilo,
häipyi leikkitanner silo.

Nyt on orpo, Oiva parka,
eessä elon kylmä sarka.
Hennoin voimin häärii työssä,
hoippuu vaivojensa yössä;
päivät pitkät, synkät illat,
särkyi toivojensa sillat.

Korviin kylmä käsky soipi,
lapsi raataa, ahkeroipi.
Voimat heikot, ikä nuori,
sydämmess' on lyijyvuori.
Ohimoilta vuotaa hiki,
nyt on uupumus jo liki.

— —

Muistuu äidin vaikeroivan
opetukset mieleen Oivan:
"Lapsi, kerran miehekś vartut,
toisen työhön käsin tartut,
vaadi oikeutta työhön —
állös sorru sorron yöhön!"

Orjuus viilsi nuorta lihaa,
sydän pieni sykki vihaa.
Näin hän lausui lapsen suulla,
sen sai sortajansa kuulla:
— Kerran, kerran, kavahtakaa,
oikeutta orjat jakaa!

Kerran meistä pienimmistä
kosto nousee! Sortajista,
jotka imee meidän verta,
tultava on loppu kerta!
Kerran, kerran, kavahtakaa,
orjat iskee voiman takaa!

"Miltähän maailma näyttäisi, jos sitä katsoisi korkealta", ajatteli sammakko. Ja kiipesi sitten sienen päälle katsomaan maailmaa.

Kilpailu

Kerran tapasi heinäsirkka sammakon niityllä.

— Haluaisitko kilpailla kanssani, haastoi sirkka sammakolle.

— Miks'ei, vastasi sammakko. Aikaahan tässä näkyy olevan. Missä urheilussa sitä kilpailtaisiin?

— Hypyssä, sehän on meidän kummankin erikoisala, vastasi sirkka.

— No aletaan siis, virkkoi sammakko.

Ja niin he alkoivat. Mutta kun sammakon

joka hypyn jälkeen täytyi levähtää, oli siis luonnollista, että hän joutui häviön puolelle.

Heinäsirkka sammakon häviämisestä kovin ihastui ja iloansa hän osoitti hyppelemällä.

Sammakko ei ollut millänsäkään, vaan hyppeli hänkin milloin jaksoi. Näin he hypellessään joutuivat lätäkön reunalle.

— Hypätäänpä yli lätäkön, ehdotti sammakko.

— Se on liian leveä, sanoi sirkka.

— Ho, hoo, ei ollenkaan, sanoi sammakko. Jos olet niin kehno, ettet uskalla, niin jää rannalle, minä aijon kuitenkin yli. Ja samalla sammakko hyppäsi, mutta pudota molskahti lätäkköön.

— Huono hyppy, ilakoi sirkka.

— Tee sinä parempi, jos kykenet, kehoitti sammakko.

Sirkka alkoi hijoa takajalkojaan ja sitten hän ponnistaikse, otti oivan hypyn ja — loiskis. Hänkin putosi lätäkköön.

— Huono hyppy, sanoi sammakko. Koetetaan kumpi ennen lätäköstä ylös pääsee.

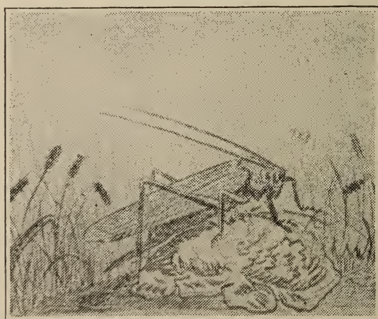
Mutta kovasti oli sirkan koivet lätäkön liejuun vaipuneet. Hän ei päässyt ylös.

— Auta minua armias ystävä, hän pyysi sammakkoa.

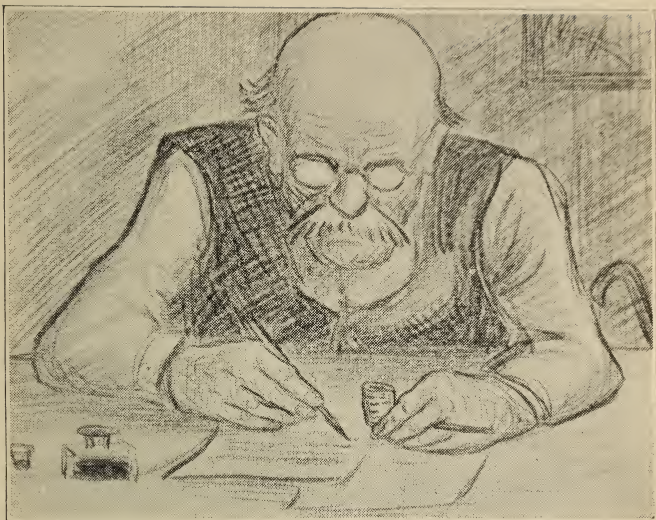
Tämä auttoi ylös sirkan ja vei rannalle.

— Se elämän kilpailussa voittaja on, joka liejustakin omin voimin ylös pääsee, uhoili sammakko.

— Hyvin teit ja jalosti, kun pelastit henkeni, virkkoi sirkka ja jatkoi: — Hyvä on omiin voimiin luottaa, mutta sattuu niin sinäkin sammakko-ystäväni opit vielä sen, minkä minä nyt tuossa yrityksessä opin. Ja minä opin, että hyvällekin voi tuho joskus tulla, ellei voi toverinsa apuun turvautua.

Heinäsirkka

Isoisän testamentti

Kirj. Hilda Tihlä.

Iso-isä halusi kynää ja paperia. Hän tahtoi ennen kuolemaansa kirjoittaa testamenttinsa.

Isä antoi paperia ja kynän, äiti asetti isoisän mukavasti istumaan. Sitten he katsahtivat toisiinsa ja pieni Heikki huomasi, että isää ja äitiä nauratti.

Se ei ollut Heikin mielestä oikein. Mitä nauramista siinä nyt oli, että isoisä tahtoi kirjoittaa

testamenttinsa, kuten hän oli kuullut tekevän muidenkin, jotka tietävät pian kuolevansa. Heikkiä harmitti niin, ettei hän voinut olla moittimatta äitiä ja isää. Isoisä oli vanha ja kuuro, sentähden uskalsi Heikki hänen aikanaan sanoa:

— Te teette pilkkaa isoisästä ja se on väärin, sillä isoisä on hyvä.

Isää yhä nauratti, mutta äiti muuttui totiseksi ja sanoi:

— Olet oikeassa, poikani. Kuitenkaan emme pilkataksemme nauraneet isoisälle, meitä vaan huvitti se, että hän tekee testamenttia.

— Mitä huvittavaa siinä on? kysyi Heikki.

— Siinä on huvittavaa se, vastasi isä yhä nauraen, että isoisällä ei ole mitään, jota hän voisi kuolemansa jälkeen kenellekään lahjoittaa.

— Vaari on vanhuuden höperö, virkkoi äiti, antaa hänen olla ja tehdä mitä haluaa.

Sen enempää ei asiasta sillä kertaa puhuttu.

Isoisä kirjoitti ja kirjoitti. Monta päivää hän piirteli paperille kirjaimia, joita hän vasta vanhalla iällään oli oppinut tekemään. Vaivaloista oli kirjoitustyö vanhukselle ja kankeasti kävi ajatuksien asettaminen paperille.

Välinpitämättömiä olivat isä ja äiti ensin vaarin testamentin teolle, mutta huomatessaan, miten kärsivällisesti ja innokkaasti sairas vanhus kir-

joitti, alkoivat he vähitellen keskenänsä keskustella asiasta:

— Eihän sitä tiedä, jos hyvinkin on vaarilla pennejä takanaan.

— Ihmeellisempiäkin asioita on maailmassa tapahtunut.

He alkoivat kiintoisesti seurata vanhuksen testamentin tekoa.

Vihdoin testamentti oli valmis. Isoisä pani sen koteloon ja kirjoitti osotteen:

Poikani pojalle Heikki Aholalle. Avattava kuolemani jälkeen.

Usein Heikki mietiskeli, paljonko rahaa isoisä hänelle on määrännyt. Ehkä kaikki rahansa. Silloin hän, Heikki, olisi rikas poika, sillä vähää erää ei testamentilla lahjoiteta, se annetaan käteen . . .

Heikki ostaisi isälle, äidille ja itselleen hyvät vaatteet ja hyvää ruokaa. Äidin ei tarvitsisi aina rahan menoa surra, ja isä saisi ensi kesänä olla kuukauden työlomalla voimia itselleen keräämässä.

Mitähän toiset pojat sanovat, kun näkevät hänet rikkaana . . . Sääli Uunoa, jolla oli vain kipeä, köyhä äiti ja jonka täytyi iltasin käydä kadulla sanomalehtiä myymässä. Uunolle Heikki päätti antaa ainakin sata dollaria . . . Voi, jospa

hän uskaltaisi Uunolle nyt jo ilmaista asian! Se tulisi niin iloiseksi, — mutta hän ei tohtinut hiiskahtaakaan, sillä isä ja äiti olivat ankarasti häntä kieltäneet isoisän testamentista kenellekään puhumasta.

Heikki hillitsi siis kielensä ja oli vaiti. Mutta sitä enemmän hänen omat ajatuksensa pyörivät tuon suuren salaisuuden vaiheella.

Raha-asioihin Heikki niin kiintyi, ettei hän enää ollenkaan muistanut isoisää. Ei hän enää, kuten ennen, istunut isoisän sairasvuoteen ääressä, vaan kuljeskeli mieluisammin pitkin kau-

Tärkeintä on se, mihin itse kykenee

Iso poika: Minun isälläni on voimaa enempi kuin sinun.

Pienempi poika: Minun isälläni on enempi rahaa kuin sinun.

Pienin poika: Minä osaan itse solmia kaulanauhani.

punkia myymälöiden akkunain edessä katselemassa, mitä hän sitte, kun testamentti avataan, ostaa.

Hän näki paljon mieluisia tavaroita, joita hänen sydämmensä halusi. Erään kellokaupan akkunassa oli kauniita kultakelloja. Sellaisen hän ostaa isälle ja itselleen . . . ja Uunolle hän ostaa hopeaisen. Pysähtyipä hän naisten hattukaupankin akkunan eteen ja valitsi äidille suuren, leveän, höyhentöyhtöillä koristetun hatun. Ja joskus hän jo kuvitteli kivitalonkin ostamista.

Kyllähän maailmassa näkyi tavaraa olevan, sen huomion Heikki teki.

Heikin kunniaksi voimme mainita, että isoisän kuolemaa hän ei ollut kertaakaan toivonut. Rikkaus ei vielä ollut tunkeutunut sydämeen, eikä päässyt sen kautta suoniin puhdasta verta pilaamaan, vaan se asusti vain pinnalla.

Eräänä aamuna isoisä kuitenkin kuoli, nukkui rauhallisesti iäiseen uneen.

Isä ja äiti itkivät. Heikin oli kovasti ikävä, mutta itkeä hän ei voinut. Hän ei käsittänyt, miksi ei kyyneleet tulleet silmiin. Ehkä johtui se siitä, että isoisä nukkui niin rauhallisesti ja näytti niin tyytyväiseltä.

Pariin päivään Heikki ei muistanut testamenttia. Hän muisti vain, miten hyvä isoisä oli aina

hänelle ollut. Hautausmaalla vasta, kun miehet mullalla peittivät haudan, Heikin mieleen juolahti, että hänen on asetettava iso, arvokas muistopatsas isoisän haudalle. Ja silloin hänen mieleensä tuli testamentti.

Nyt hän siis oli rikas. Heikin mielikuvituksessa oli isoisän perintö kasvanut tavattomasti. Hän tunsi nyt olevansa maailman rikkain mies.

Haudalta kotiin saavuttua hän heti muistutti isää tstamentista. Ihme ja kumma! Isä totteli heti Heikkiä, avasi piirongin laatikon ja otti sieltä esiin kotelon. Heikki näki, että isän kädet hiukan vapisivat, kun hän kotelon avasi.

Sitten isä alkoi tavaten lukea, ja tällainen oli se asiakirja, jonka Heikki nyt kuuli:

Testamentti.

Rakas poikani poika Heikki. Kun luet tätä minun testamenttiani, ei minua enää ole maailmassa. Minä olin, mutta nyt ei minua enään ole.

Elon aikaa sain määrätyn osani, mutta maailma ei minulle antanut sitä osaa, joka minulle kuului. Olin vieras, orja maailmassa.

Orjan tavoin raadoin, en kunnioittanut itseäni, enkä sitä työtä, jonka tein ja jonka hedelmät joutuivat vieraan hyväksi.

Syy oli minussa itsessäni. En ymmärtänyt

paremmin, en tietänyt toisin. Olin orja ja hartioillani kannoin orjan ahdasjärkistä päätä.

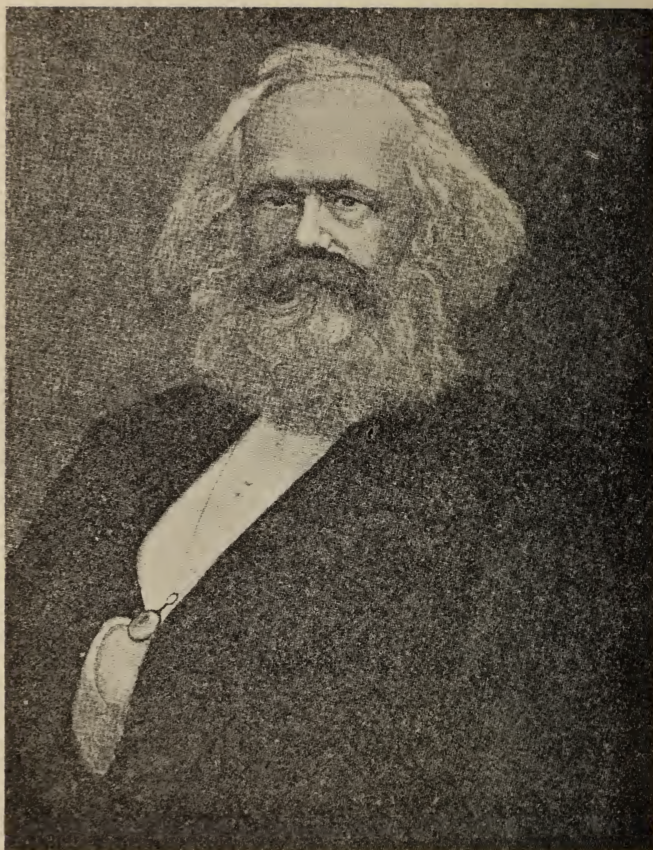
Niin mielelläni olisin tahtonut jättää työni tulokset omaisilleni. Jos itse olisin saanut käyttää sen jättiläistyön, jonka elämäni kuluessa tein, niin sinun tulevaisuutesi olisi nyt valoisa. Sinulla olisi tilaisuus saada oppia ja tietoja. Voisit iloita elämästäsi ja sinulla olisi aikaa nähdä, minkälainen maailma on.

Minusta tuntuu tätä kirjoittaessani, niinkuin ei minua olisi ollutkaan, niinkuin en olisi elämääni elänytkään. Tunnen ääretöntä halua saada elää ja iloita, minäkin. Ja kun en ole tietänyt, enkä ymmärtänyt elää, niin siksi alan nyt elää sinussa.

Orjan ruumiin saavat peittää multaan. Sen, mitä minussa on hyvää, annan minä sinulle.

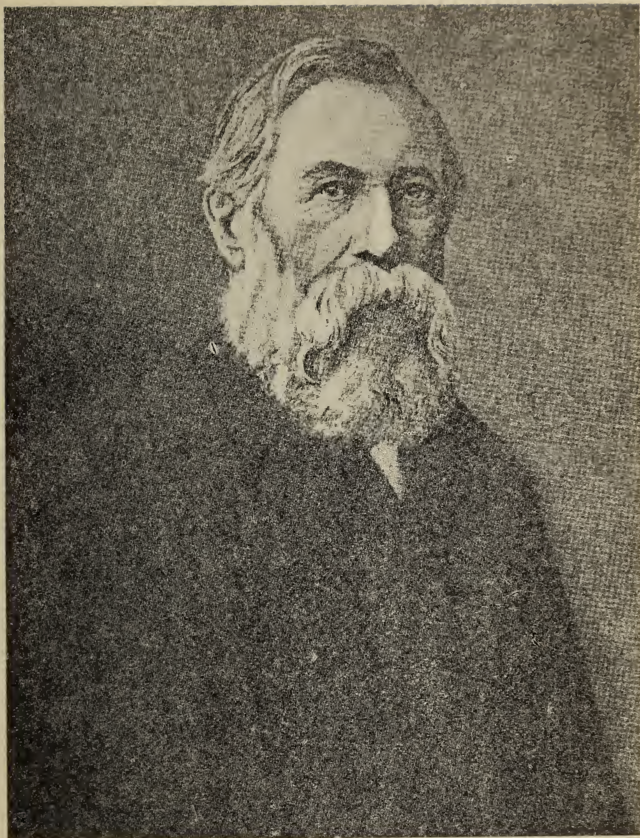
Heikki, tämän testamentin kautta annan minä sinulle esi-isiesi työn tulokset. Käytä niitä tulevien sukupolvien siunaukseksi.

Mutta minä jätän sinut hyvin pimeään ja petomaiseen maailmaan. Se ei ole vapaehtoisesti tunnustava tätä testamenttia, eikä luovuttava sinulle sinun perintöosaasi. Sentähden sinun tulee *vaatia,* mitä sinulle oikeutta myöten kuuluu. Sinun on *taisteltava* itsellesi esi-isiesi ja oman työsi tulokset.

Karl Marx

on opettanut työläisille, kuinka sitä **taistelua** on käytävä josta isoisä testamentissaan puhuu pikku Heikille. Tämän asian opettamiseen käytti Marx koko elämänsä. Marx on kuollut ennenkuin tämän kirjan nuoret lukijat ovat syntyneetkään, mutta Marxin **opetukset elävät** ja auttavat työläisiä taistelussa kapitalisteja vastaan tänäkin päivänä. Marxin kirjottamat kirjat ovat työläisille parhaita kirjoja mitä on olemassa. Kapitalistit vihaavat Marxin kirjoja.

Friedrich Engels

oli Marxin paras toveri. Yhdessä he miettivät ja tutkivat, miten työläiset voisivat päästä vapaaksi kapitalistien orjuudesta. Ja he huomasivat, että ainoa keino työläisille on se, että he **kaikki ovat yhtä puolta,** sillä kaikki kapitalistitkin ovat yhtä puolta. Sen vuoksi opettavat he: **"Kaikkien maitten työläiset, liittykää yhteen!"** Kaikissa maissa onkin jo työläisiä, jotka ymmärtävät tätä neuvoa seurata, ja kun sellaisia työläisiä tulee vielä enemmän, niin silloin tulee kapitalisteille lähtö.

Että sinä paraiten voisit käydä taisteluasi ja ymmärtää, miten sinun on meneteltävä, tahdon antaa sinulle muutamia ohjeita.

Tämä maa kuuluu kaikille. Jokaisella, joka tähän maailmaan syntyy, on oikeus elämiseen. Ja niinkuin maan mato kaivaa multaan itselleen kulkuväyliä, joita sen on oikeus kuljeskella, niin on ihmiselläkin oikeus maan multaan. Se, joka toiselta riistää tämän oikeuden, tekee lähimmäisensä orjaksi, riistää häneltä vapaan elämisen mahdollisuuden, salpaa tien onneen ja iloon, avaa surujen ja itkujen vuolaat virrat. Hänen rikoksensa on äärettömän suuri, sillä hän häpäisee ihmisyyttä, hän pilkkaa elämän pyhää lakia.

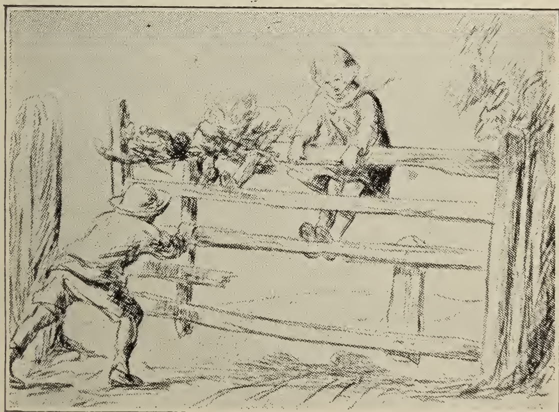
Siis: jos kohtalon oikukas käsi tahtoisi johtaa sinua lähimmäistesi hiestä ja verestä koottuun varallisuuteen, niin älä anna sen johtaa itseäsi. Repäise itsesi irti ja kulje totuuden ja oikeuden polkua.

Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi ja kunnioita itseäsi yli kaiken!

Itsekunnioitus on tie onneen ja tietoon. En tarkoita sellaista itsensä kunnioittamista, jolla joutilaat narrit itseään toisilla ihmisillä kunnioituttavat. Vaan se, jota minä tarkoitan, on tämä: tee aina työsi huolellisesti ja tarkkaan, kuin olisi se tärkeintä maailmassa, ja anna työl-

lesi myöskin arvo sen mukaan. Ainoastaan *työn* kautta on meillä oikeus ravintoon, lepoon, iloon, onneen. Jota kunnollisemmin me työtämme teemme, sitä suuremmat olkoot vaatimuksemme. Minä en sitä eläessäni ymmärtänyt. Tein paljon työtä, mutta en antanut työlleni arvoa. Tyydyin huonoon asuntoon, huonoon ravintoon, pitkään työpäivään, sieluttomaan olemassaoloon maan päällä. Vahinkoa olen siten tuottanut muille, itseäni häväissyt.

Puute, kärsimykset, huonot vaatteet, kurjat asunnot ovat häpeäksi ihmiselle. Tyytyväisyys on tietämättömyyden seuralainen. Ken tyytyy

Tästä leikistä tykkäävät lapset hyvää, mutta portin saranat pahaa.

asumaan maakuopassa, ei se itselleen huonetta rakenna, ken tyytyy kivipalaseen, ei se viitsi ojentaa kättään hedelmiä ottamaan. Joka tyytyy viluun, ei se itselleen vaatteita valmista.

Kuten tietämättömyyttä seuraa tyytyväisyys, niin seuraa tyytyväisyyttä herkkäuskoisuus, ne kolme kulkevat käsikädessä. Herkkäuskoinen ihminen luulee, että toinen tarvitsee niin paljon, mutta että itse hän ei mitään tarvitse. Herkkäuskoinen ihminen on keinottelijan narri.

Siis, pojanpoikani, vältä tyytyväistä mieltä, äläkä ole herkkäuskoinen.

Kun sinä siis kunnioitat itseäsi pyhänä olentona ja lähimmäistäsi itsesi vertaisena, kun sinä kunnioitat kaikkien luotujen olentojen elinoikeutta elämän pyhänä lakina ja vältät tyytyväisyyttä ja herkkäuskoisuutta, silloin sinun on mahdoton poiketa pois tai jäädä taistelusta.

Että sinä voisit taisteluasi käytännöllisesti ja menestyksellä käydä, on sinun liitytettävä köyhälistön punalipun alle.

Siellä kulje horjumatta, pelotonna, vilkuilematta oikealle tai vasemmalle, suoraan totuutta, oikeutta, perintö-osaasi kohden.

Tämän olen minä itse, kuolema silmieni edessä, omalla kädelläni kirjoittanut.

Ananias Niklaanpoika Ahola.

Isän käsi vaipui alas. Hän oli kalpea ja juhlallisen näköinen.

— Ymmärrätkö sinä, mitä vaarin testamentti sisältää?

— Ymmärrän, vastasi Heikki. — Ja minä lupaan täyttää isoisän toivon.

Koko illan mietiskeli Heikki isoisän sanoja, ja mentyään vuoteelleen ja pantuaan silmänsä kiinni, sanoi hän vielä itsekseen:

— Olen iloinen, ettei isoisän testamentti sisältänytkään rahaa.

Metsä joulun tienoissa

Tuomolan Tahvon jouluaatto

Kirj. Vesikko.

Tämä tapaus sattui siihen aikaan, kun Mäntylän tienhaarassa oli suuri lumiukko ja Tuomolan Tahvon isä ampui suuren, pyöreäsilmäisen jäniksen juhlapaistiksi.

Oli jouluaatto ja kova pakkanen. 12-vuotias

Tahvo laitettiin kelkalla hakemaan kylästä pahnoja ja samalla viemään Aittolan emännälle hänen isänsä tekemät tallukat. Vilu puri pojan varpaita, mutta kun hänellä oli kepeä jalan nousu, niin siinä ne lämpenivät.

Tahvo ajatteli tätä juhlan aikaa. Viime jouluna oli hän saanut äidiltä nauhallisen vesirinkeliä ja isältä — remmiä. Tämä viimeinen lahja siitä, kun Tahvo oli vahingossa kaatanut maitotörpön uunin päältä lattialle. Mitähän nyt mahtoi saada?

Tahvo oli juuri kulkenut vähän matkaa lumiukon sivutse, kun tiellä kelletti suuri hevosenkenkä. Tahvo otti sen käteensä ja ajatteli: totta

"Tiellä kelletteli suuri hevosenkenkä."

totisesti olen minä onnellinen ja onnellisempi kuin "karvari kuollessaan." Löydän hevosenkengän ja ihan keskeltä tietä, josta sen olisi voinut hevonen itsekin löytää. Mutta minua näyttää aina onni seuraavan, jos ei huono, niin sitten hyvä, tuumi Tahvo kyläänpäin tallustellessaan.

Tahvon kintaat tulivat tosin kylmiksi hevosenkengästä, vaikka sen olisi luullut lämmittävän, sillä ei hän niitä muuten hevosillakaan pidettäisi.

Kun Tahvo tuli taloon, paleli hänen toista kättään aimo tavalla. Pian Tahvo sen kuitenkin unohti lämpimän uunin edessä, joskin sitä kinnermöitsi kotvasen aikaa.

Emäntä antoi tallukoista Tahvon pussiin kauraryyniä puuron keittoa varten ja pistipä vielä makupalaksi sian takapotkusta vaaksan pitkän pätkän.

Ohhoh, olipas se metkaa, iloitsi Tahvo; mitä minä mahdankaan vielä saada hevosenkengästä!

— Kuulkaapas emäntä, selitti hän: löysin tämän hevosenkengän, ja kyllä sen lumiukkokin näki, etten minä sitä hevosen jalasta vetänyt, se on totta. Jos emäntä antaisi tästä vähän voita taikka lanttua, niin kyllä minä sen myisin,

koska meillä ei ole hevosta ja kissa on tottunut olemaan ilman kenkiä.

Emäntä nauroi haletakseen: hän laajeni ja hellui kuin seppä Hamarin palkeet.

Tahvoa alkoi hävettää ja hän kääntyi uuniin päin, sillä niin koski häneen emännän nauru.

Siihen tuli isäntä, jolle emäntä näytti Tahvon tuomaa kenkää ja alkoi nauraen kertoa tämän tekemästä tarjouksesta.

— Sehän on meidän tamman kenkä, kyllä se siitä olisi itsekin löydetty, sanoi isäntä.

Tahvo purskahti itkuun ja näytti kämmentään, jossa oli valkonen viiru. — Tuommoiseksi palellutti kätenikin . . .

— No annetaan hänelle nyt voileipä, ettei porullaan herätä lasta, sanoi emäntä.

Sen jälkeen emäntä meni ja teki Tahvolle voileivän, joka oli kuin kuu — ohut, kiverä ja valkonen. Se tuoksui niin kuminoille, että Tahvon täytyi sitä haistaa ja milteipä maistaa. Kuitenkin muisti hän isomman veikon, jolla oli jalka kipeänä, pienen siskon, joka ei vielä saanut kovasta leivästä irti, ja isän ja äidin — kaikille hän päätti voileivästään jakaa.

Tahvo teki kuormansa, pani oljet kelkkaan ja niiden päälle ryynipussin. Kelkan jutkon veti olkansa yli ja alkoi kotiin kävellä voileipä kä-

dessään. Aivan tuppasi laulattamaan, niin tuntui lystiltä.

Mutta tiellä tuli Tahvoa vastaan hirveän suuri koira, joka hotasi kitaansa hänen koholla olevasta kädestään koko voileivän ja liki piti ettei käsi mennyt samaa tietä.

— Voi sutta, minkä teki! Voi, voi! huusi hätääntynyt Tahvo. Mutta sitä hänen ei olisi pitänyt tehdä, sillä sen kuuli nyt ohitse ajava herra, jonka rakas koira tämä elukka oli.

Emäntä antaa Tahvolle voileivän.

— Tukitko suusi! herra tiuskasi. Etkö tiedä huutia, nulikka, kun tuolla tavalla kiljut. Sanon isällesi, jahka hänet näen.

Samalla löi hän hevostaan, joka aisalla tölmäsi Tahvon kuorman kumoon, jolloin ryynipussi halkesi ja ryynit valuivat hankeen. Hän oli taas siinä lumiukon kohdalla, josta se hevosenkenkä löytyi, ja ukko katsoi häneen sysimustilla silmillään uhkaavasti. — — Jos Tahvolla olisi ollut kilometrin levyinen suu, olisi hän nyt sen täydeltä huutanut, niin tuli porua kurkusta. Nyt ei tarvinnut hävetä, kun ei ollut muita kuin lumiukko kuulemassa.

Tahvo itki ja korjaili kuormaansa, kunnes äiti näki hänet kotimäelle ja juoksi hätään. Hän koetti lohduttaa poikaansa, keräsi ryynit hangelta esiliinaansa ja auttoi kelkkaa kotia, sillä Tahvo oli paleltumaisillaan.

Kaiken yötä näki Tahvo sitten unta, milloin koirasta, milloin herrasta. Väliin heräsi hän miettimään: mitähän varten ei saa huutaakaan, vaikka koira voileivän vie . . .

NUORET VOIMAT

Missä liehuu meidän lippu,
siellä huomenvoimat on,
siirtyy öinen esirippu
eestä aatteen auringon.

Missä koolla meidän joukko,
siellä tieto sijan saa,
joka soppi, joka loukko
ongelmoiden valkeaa.

Missä raikuu meidän laulu,
siellä vallat vapauden,
kajastuupi kaunis taulu
huomenemme suuren sen.

Versoo työläisveljeys, voima
pyrkimyksin yhteisin,
suuren aatteen aateloima
nuoruussyömin sykkivin.

K. A.

Köyhän ja rikkaan joulu

Köyhän ja rikkaan joululla on suuri ero.

Rikkaiden lapset saavat paljon kauniita joululahjoja, mutta usein köyhien lapset ei saa joululahjoja ollenkaan.

Mistä johtuu sellainen erotus?

Ovatko työläisten lapset huonompia? Ovatko he kaikki pahoja? Ja ovatko rikkaiden lapset kaikki hyviä. Sanotaanhan sadussa, että joulupukki tuo lahjoja hyville lapsille, mutta jättää pahat lapset ilman.

Ei erotus johdu lasten pahuudesta tai hyvyydestä.

Köyhä isä ja äiti eivät voi antaa lapsilleen lahjoja, vaikka he kuinka mielellään sen tekisivät ja vaikka heidän lapsensa olisivat kuinka hyviä. Isän palkka on liika pieni. Kapitalisti maksaa isälle työstä niin pienen palkan, että se ei tahdo riittää edes ruokaan ja vaatteisiin. Isä ja äiti eivät voi ostaa lahjoja lapsille, ja sen vuoksi köyhien vanhempien lapset eivät voi lahjoja saada.

Mutta rikkaiden lapset saavat lahjoja niin paljon kuin haluavat, ja paljon enemmän kuin tarvitsevat.

Köyhien työstä saavat rikkaat voittoa ja niil-

lä rahoilla voivat he ostaa kaikkea itselleen, ja joululahjoja lapsilleen vaikka kuinka paljon.

On väärin, että toiset lapset jäävät kokonaan ilman lahjoja ja toiset saavat niitä liikaa.

Kaikkien lasten pitäisi saada lahjoja.

Ja kaikkien työläisten pitäisi saada kylliksi palkkaa työstään. Mutta he eivät voi saada, kun kapitalistit omistavat tehtaat ja määräävät palkan. Mutta joskus vielä työläiset omistavatkin itse kaikki tehtaat ja itse määräävät palkkansa.

"Olenko minä veljeni vartija?"

Vuosia sitten kuuluisa englantilainen taidemaalari Dollman maalasi taulun "Olenko minä veljeni vartija", josta taulusta tämän kirjotuksen yhteydessä esitetään valokuvajäljennös. Kuvassa, joka aikoinaan herätti suurta huomiota Englannissa ja palkittiin Lontoon Royal Museumissa, on joukko kodittomia ihmisraunioita nukkumassa puiston penkillä Thamesjoen rannalla, Lontoossa. Kolme ensimäistä ihmisvarjoa ovat rahaa, ruokaa ja kotia vailla olevia työläisiä. Neljäs on erotettu sotilas, jonka repaleiseen puseroon on kiinnitetty palveluksesta

saatu metalli, viimeinen side, joka yhdistää hänet "kunnialliseen" yhteiskuntaan. Äärimäisenä oikealla on maalainen, hänen vaimonsa ja lapsensa, jotka ovat vaeltaneet maakyliltä maailman kaupunkiin turhaan työtä etsimään. Taustalla Lontoon sumun takaa loistaa Hotel Savoy'n kirkkaat valot, hotellin, jossa rikkaat syövät herkullisia illallisia ja juopuvat väkijuomista.

Brittiläinen opetuskomissioni vuonna 1911 lahjotti tämän paljon puhuvan taulun New Yorkin asukkaille, mutta se ei ole osaksensa saanut taiteen ja valistuksen harrastajien suosiota. Washington Irving korkeakoulun johtaja määräsi taulun poistettavaksi sanotun oppilaitoksen juhlasalin seinältä, koska se johtajan mielestä on "halventava" luonteeltaan ja koska sillä on "sairaaloinen vaikutus hänen oppilaisiinsa."

Ne syyt, työttömyys, liian pitkä työpäivä ja riittämättömät palkat silloinkin kun työtä on saatavissa, joiden kaikkien yhteisistä seurauksista taiteilija on tauluunsa aiheen saanut, saavat olla rauhassa. Ne eivät paina opettajiemme ja kansankasvattajiemme mieliä ja heidän elämäänsä synkennä. Niitä ei katsota "rappeuttaviksi." Mutta kuva, jossa näiden syiden seurauksia, joita on tuhansia juuri New Yorkin

kaduilla ja puistoissa, on luonteeltaan "rappeuttava" ja vaikuttaa "sairaaloisesti katsojiin."

Miksi?

Miksi sitä, jota on joka päivä nähtävänä kaduilla, ei saa nähdä kouluissa?

Syy siihen, miksi taulu opistosta poistettiin, on siinä, että se herättää huomiota, että sen luonne on agiteeraava. Sen näkeminen johtaa ihmiset ajattelemaan, ja porvarillinen yhteiskunta ei pelkää mitään niin paljon kuin itsenäisesti ajattelevia ihmisiä.

Amerikalainen rahavalta ja sen palvelijat kunnioittavat taidetta ja kuuluisia nimiä vain sikäli kuin taide miellyttää heitä ja nimien omistajat myyvät taiteensa palvelemaan rahavallan etuja.

Polttopuita keräämässä, kun vanhemmilla ei ole varaa ostaa hiiliä, vaikka molemmat tekevät työtä aamusta iltaan.

Lapsi ja Lintu.

Kirj. Suoma Nordman.

Lintu pieni, keltahöyhen
häkissänsä visertää.
Lapsi rientää kysymähän:
"Ilostako laulat sä?"

Lintu vastas: "Milloin vanki
ilosta vois laulella!
Häkki raukan ilot poistaa
kaipuuks' muuttaa laulunsa."

"Kuinka soiskaan säveleeni,
jos ma vapaa olisin!
Metsässä jos vapahana
lauleleisin, lentäisin!"

Lapsi linturaukkaa sääli,
häkin kantoi ikkunaan.
Avas sen ja lintu lenti
viserrellen riemussaan.

Äiti huomaa lapsen teon,
alkaa siitä moittia.
Lapsi vastaa: "Häkkiin nyt
saat, äiti, minut sulkea!"

Minä en pelkää mitään

Satu, kirj. Mamim-Sibirjak.

Jänis syntyi metsässä ja oli kovin arka.

Jos jokin oksa risahti, lintu lennähti tahi lumipallero putosi puusta — jäniksen järki kantapäissä.

Jänis pelkäsi yhden päivän, pelkäsi kaksi päivää, pelkäsi viikon, pelkäsi vuoden; vaan sitten kasvoi se suureksi ja kyllästyi äkkiä pelkäämiseen.

— Minä en pelkää mitään! — huudahti se niin, että läpi metsän kajahti. — Enpä pelkää mitään ja siinä kaikki!

Tämän kuultuaan tulivat kokoon vanhat jänikset, juoksivat kokoukseen pienet jänispojat, kömpivät siihen vanhat jäniksettäretkin — ja kaikki kuuntelemaan, kuinka kehuu itseään pitkäkorva, vinosilmä, lyhythäntä-jänis, — he kuuntelevat, eivätkä usko omia korviaan. Ei kuultu ennen maailmassa sellaista, ettei jänis pelkäisi ketään, eikä mitään.

Karhu

— Hei, sinä vinosilmä, etkö sinä pelkää suttakaan?

— En pelkää sutta, en kettua, en karhua, — en pelkää ketään!

Tämäpä oli vallan hauskaa. Nuoret jänikset peittivät kuononsa etukäpälillään ja nauraa hihittivät, nauroivat hyvänluontoiset vanhat jäniksettäret, hymähtivät vanhat ukkojäniksetkin, jotka olivat olleet ketun kynsissä ja sudenhampaita kokeneet. Oikeinpa naurettava jänis oli tuo! Voi miten naurettava! . . . Ja kaikilla tuli äkkiä hauska olo. He alkoivat hypellä, tehdä kuperkeikkoja, juosta kilpaa, — näytti siltä kuin kaikki olisivat menneet järjiltään.

— Mitäpä tuossa kauan jutella! — huusi jo vallan uljastunut jänis. — Jos minulle sattuu vastaan susi, syön minä sen itse . . .

— Voi, miten hauska jänis! Voi kuinka se on hupsu! . . .

Kaikki näkivät, että tuo uljas jänis oli sekä hauska että hupsu, ja kaikki nauroivat.

Jänikset huutaessaan mainitsivat sutta, ja susipa olikin jo ihan lähellä.

Kuljeskeli, kulkea käyskenteli susi metsässä omilla susi-asioillaan, tuli nälkäiseksi ja juuri oli ehtinyt ajatella: "Olisipa hyvä syödä jänis", — kun kuuli, että jossakin hyvin lähellä jänikset ilakoiden puhuvat sudesta.

Susi hiipi ihan lähelle leikkiviä jäniksiä ja kuuli kuinka ne hänelle nauroivat, ja eniten kaikista vinosilmä, pitkäkorva, lyhythäntä, kehujajänis.

— "Hei, veikkonen, odotahan, sinutpa minä syönkin!" — ajatteli harmaa susi ja kävi tarkastamaan, mikä jänis se kehuu urhoollisuuttaan.

Jänikset eivät huomanneet mitään, vaan iloitsivat entistä enemmän. Meni niin pitkälle, että kehujajänis hyppäsi puun kannolle, istahti takaraajoilleen ja jutteli:

— Kuulkaa te, pelkurit. Kuunnelkaa ja kat-

Susi

sokaa minuun. Minä heti näytän teille erään tempun . . . Minä — minä — minä . . .

Siinä kehujan kieli ikäänkuin jähmettyi, sillä hän huomasi tuikeasti katsovan suden. Toiset eivät sutta huomanneet, vaan "urhea" jänis huomasi, eikä enää uskaltanut hengähtääkään.

Sitten seurasi kerrassaan tavaton seikka. — Kehuja-jänis pelosta pöhlönä ponnahti ylös kuin pallo ja putosi suoraan suden leveälle otsalle, pallona vierähti suden selkää pitkin, pyörähti vielä kerran ilmassa ja sitten pötki käpälämäkeen sellaista vauhtia kuin tahtoisi päästä oman nahkansa sisästä.

Kauan juoksi onneton jänis, juoksi siksi kunnes lopulta voimansa loppuivat.

Sen mielestä tuntui kuin susi yhä juoksisi sen kintereillä ja tuossa tuokiossa tempaisisi sen hampaisiinsa.

Vihdoin raukka uupui ihan, sulki silmänsä ja lankesi kuin kuollut pensaan alle.

Vaan susi tällä aikaa juoksikin toiseen suuntaan. Jäniksen ponnahtaessa suden otsaan tuntui sudesta kuin olisi joku sitä ampunut.

Ja susi pakeni pois. Voihan metsässä löytää paljon muitakin jäniksiä, tuo jänis oli kai hullu . . .

Muut jänikset eivät voineet kauan pysyä rau-

hallisina. Heistä jokainen pakeni. Mikä pensastoon laukkasi, mikä kannon juurelle piiloutui, mikä kuoppaan vierähti.

Vihdoinkin kaikki kyllästyivät piilottelemiseen ja alkoivat vähä kerrassaan tirkistää esiin.

— Mutta metkastipa meidän Vinosilmä sutta pelästytti! — ihastelivat ne taas yhteen tultuansa. — Jollei Vinosilmää olisi, emme elävinä pääsisi. Mutta missä on nyt tuo meidän pelvoton toverimme? . . .

Kävivät etsimään.

Kulkivat ympäri — mutteipä mistään urhoollista jänistä löydy. Olisikohan sen toinen susi syönyt suuhunsa? . . .

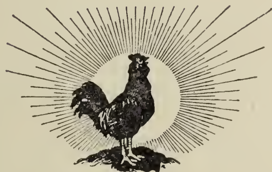
Lopuksi löysivät toiset jänikset Vinosilmän kuopasta, pensaan alta, jossa se makasi pensaan alla puolikuoliaana pelosta. Niin, pelosta, — mutta sitäpä eivät toiset tienneet.

— Uljas poika olet sinä Vinosilmä, vääräsääri! — huusivat kaikki jänikset yhteen ääneen. — Kelpo vääräsääri! . . . Metkasti olet sinä vanhaa sutta säikähyttänyt. Kiitos, kiitos, veikko! Me luulimme sinun vain kehuvan . . .

Uljas jänis reipastui paikalla. Kömpi esiin kuopasta, pudisti itsensä, vilkutti silmiänsä ja sanoi:

— Mitä te sitten ajattelitte? Voi teitä, pelkurit! . . .

Ja tästä päivästä alkaen rupesi uljas jänis itsekin uskomaan, ettei hän todellakaan ketään pelkää.

Merileijona

Kuvia eläinten elämästä

Kirj. A. B. M.

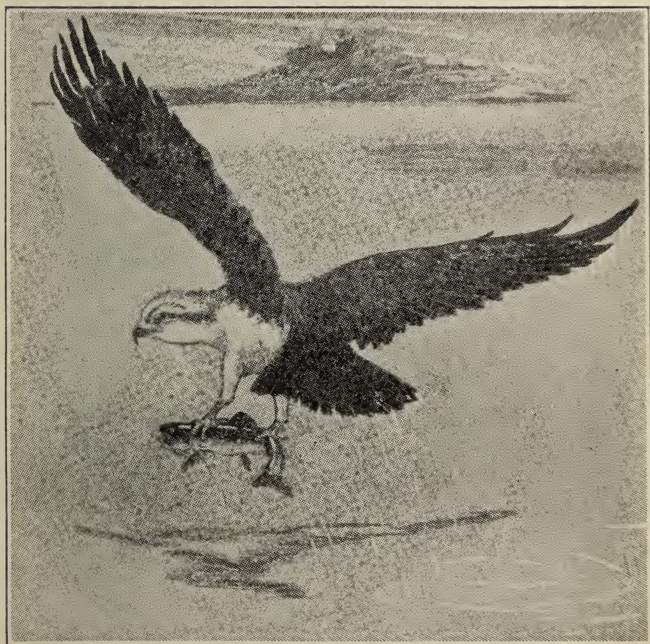
Merileijona ja kalalokki. — Taistelu saaliista.

Merileijona on iso ja voimakas, notkea ja ahnas peto. Tappaa kaloja kuin huvikseen vain. Sen tapana on, kala suussa, nostaa päänsä merestä ja huiskutella saalistansa, ikäänkuin ylpeillen taitavuudestaan.

Silloin kun kalaparvet ovat rannikolla, leijailee lähitienoilla joukottain kalalokkeja. Jolloinkin ne iskevät veteen ja onnistuvat sieppaamaan kalan läheltä vedenpintaa. Mutta verraten harvoin näet lokin itsensä pyydystävän kaloja, sillä se on huono sukeltaja. Enimmäkseen se vahtailee

sorsien ja muitten hyvien sukeltajien kalastelua, ryöstäen saaliin heikommiltaan.

Merileijonalta lokki ei kykene koko saalista viemään. Mutta usein se siitäkin ottaa osansa. Lokki syö kalasta aina ensimäiseksi silmät, sillä niitä se pitää parhaana herkkuna. Monasti lokki, oivalliseen lentotaitoonsa luottaen, uskaltaa lähestyä merileijonaa ja iskeä sen suussa vielä ole-

Taistelua eläinkunnassa

valta kalalta silmät, ennenkuin merileijona ehtii uudestaan sukeltaa veteen.

*

Eläinten kesken vallitsee säälimätön taistelu ja hävytön ryöstö.

Ahneet kapitalistit samaten koettavat toisiltaan anastaa sitä saalista, minkä ensin ovat riistäneet työväen työstä. Sellaista heidän menettelyään sanotaan "kilpailuksi" ja "keinotteluksi." Joskus heidän saalistamishalunsa johtaa verisiin taisteluihin ja suuriin sotiin.

Ihmiselämästä tuollainen eläimellinen ahneus voidaan poistaa viisaan yhteiskuntajärjestelmän avulla: niin että tuotetaan tuotteita ainoastaan kaikkien kussakin yhteiskunnassa asuvien tarpeeksi, eikä kenenkään yksityiseksi voitoksi.

Kotka ja varikset. — Yhteenliittyminen.

Vanhalle varisperheelle — koko paikkakunnan vanhimmalle — oli tapahtunut vahinko, josta sillä oli suuri suru ja joka oli saattanut kaikki naapurit jalkeille, tahi oikeammin sanoen "siiville". Olivat menettäneet yhden poikasistaan — tosin vielä höyhenettömän, mutta isoimman, lihavimman ja pulskimman kaikista. Siitä oli toivottu tulevan ihan isänsä poika — niin se oli ollut hyvä syömään — ja jo senkin täh-

den se oli äidin erityinen lemmikki. Mutta nyt se oli joutunut surman suuhun.

Suuri kotka oli löytänyt heidän pesänsä puusta ja siepannut poikasen. Laskeutui meren rannalle, syödäkseen sen siellä.

Mutta vilauksessa oli kotkan ympärille kerääntynyt variksia koko liuta. Vanha äiti-varis, jolta poikanen oli viety, oli kaikkia muita uskaliaampi. Ei näyttänyt välittävän hengestään. Otti vauhtia ylhäältä, iskeäksensä kotkan niskaan. Mutta silloin kotka käänsi hirveän nokkansa sitä kohden . . . varis väisti, kohosi uudelleen korkealle ja koetti iskeä toiselta suunnalta. Kun se näytti alkavan väsyä, ryhtyi vuorostaan isävaris taisteluun, tehden samat temput; senkin väsyttyä, jatkoivat toiset toverit, yksi kerrallaan, kotkan ahdistelua. Sitä ne tekivät tuntikausia, hellittämättä ja antamatta kotkalle tilaisuutta tappaa ja syödä saalistansa.

Kotka olisi helposti voinut saada nujerretuksi yhden variksen, jos olisi kaapannut sen kouriinsa. Mutta se ei uskaltanut. Ympärillä vartova varisparvi odotti juuri sitä, hyökätäksensä silloin joukolla kotkan kimppuun, joka taholta. Yksi varis siinä varmasti olisi menettänyt henkensä, ehkä useampiakin, mutta kylläpä olisi myös kotkaa höyhennetty!

Vihdoin kotka väsyi tähän ärsytykseen, väsyi puolustautumaan aina uusilla voimilla uhkaavilta kiusaajilta. Lensi matkoihinsa, jätettyään siihen rannalle tuon sieppaamansa variksen poikasen puolikuolleena. Sen äiti heti lähti sitä viemään takaisin pesäänsä, jossa se lienee vironnut taikka kuollut haavoihinsa — en tiedä, sillä pesä oli niin korkealla, etten viitsinyt sinne kiivetä. Katselin tätä näytelmää Pulteney Pointin majakalla Canadassa muutamia vuosia takaperin. Näin, kuinka sankka varisparvi, ilkeästi raakkuen vielä saatteli pakenevaa rosvoa kauas merelle.

*

Kotkaa usein pidetään voiman ja mukamas urhoollisuuden vertauskuvana. Niinpä on kotkan kuva otettu eräitten suurvaltojen vaakunaan. Mutta tositeossa kotka on pelkuri ryöstölintu, joka harvoin rohkenee käydä heikommankaan otuksen kimppuun, jos tämä vaan uskaltaa tehdä vastarintaa. Arkoja jäniksen poikasia ja pieniä lampaan vuonia se kylläkin urheasti ahdistelee, kun nämä eivät millään voi puolustaa itseänsä.

Niin ollen sen kuva siis mainiosti soveltuu saalistaan aina vaanivien, mutta raukkamaisten sotilasvaltojen vaakunaan — vaikka sitä ei ole

siinä mielessä tarkotettu. On vahingossa osuttu ihan oikeaan.

Mutta eipäs kotka ryhdy taisteluun variksien kanssa, vaikka ne ovat sitä monin verroin heikommat. Se tietää, että varikset ovat kaikki yhdestä puolin.

Kertomus varsasta, joka ei sietänyt tunteitaan loukattavan.

Jokainen hevosentuntija tietää, että hevonen elämänsä varrella oppii yhtä ja toista; oppii joitakin asioita ilman erityisesti opettamatta, vain omasta kokemuksestaan. Muutamilla vanhoilla työhevosilla on sentähden melkoisesti ymmärrystä ja muistia. Kun ne työssä ollessaan esimerkiksi kuulevat päivällis- tai iltakellon soivan, on turha vaiva pakottaa niitä enää jatkamaan työntekoa; siitä ei tule mitään.

Mutta hevoset oppivat myös toisiltaan ja toistensa kokemuksista.

Suomessa ollessani minulla kerran oli varsa, erinomaisen kaunis, puhdasrakenteinen ja selväjalkainen; olihan se kalliskin, kun oli kuuluisaa juoksijasukua. Eräänä päivänä aijoin opettaa sille jotakin sirkustemppuja. Olin sitä varten hankkinut pitkän piiskan — en lyödäkseni, vaan paukutellakseni, niinkuin olin nähnyt sir-

kuksessa tehtävän. Huusin varsan luokseni. Tapansa mukaan se pyyhkäisi kuin myrskytuuli, suoraan kohti, että oikein pelotti. Mutta hurjimmastakin vauhdista se osasi mielensä mukaan pysähtyä. Tanssitin sitä, päitsistä pidellen, ja juoksutin piirissä ympärilläni. Siihen se oli ennestään tottunut ja teki sitä sydämensä halusta. Sitten olin aikeissa ruveta hyppyyttämään sitä

Hevonen varsansa kanssa

poikittain asetetun piiskan yli. Mutta heti kun otin piiskan, se hurjistui. Potki ja riuhtoi kuin vimmattu. Täytyi panna piiska pois, ja kohta oli varsa taas tyyni ja lauhkea kuin lammas. Yritin hetken kuluttua uudestaan ottaa piiskan, antaakseni varsan haistamalla ja huulillaan koettelemalla tutustua siihen. Mutta se ei kärsinyt nähdäkään piiskaa.

Olin varma siitä, ettei tätä varsaa oltu koskaan piiskalla lyöty. Silti se tiesi mikä kapine se oli. Tunsi sen liiankin hyvin. Se oli nähnyt sitä käytettävän vanhemmille hevosille.

Sitte kun varsa oppi vetämään, oli hauska katsella, kuinka hitaasti se osasi kävellä työreen edessä, korvat luimussa ja allapäin, niinkuin toisetkin työkonit. Tuskin saattoi tuntea sitä samaksi hevoseksi, joka keveissä huvi- tai kilpa-ajovaljaissa liikkui kuin lintu, pää pystyssä ylpeästi kuopien ja korskuen.

*

Se vika varsallani oli, että se oli saanut ihan väärän käsityksen *aitojen* tarkotuksesta. Laitumella ollessaan se piti velvollisuutenaan hypätä yli, missä vain aidan näki. Eikä ollenkaan valinnut matalampia kohtia. Kuta korkeampi aita, sitä iloisempi loikkaus. Kun pelkäsin sen siinä menossa voivan loukata itseään, päätin viedä sen

kesäksi saareen, jossa oli hyvää laidunmaata, vaan ei aitoja.

Se oli sinne uitettava veneen jälessä. Uittomatka oli pinkänlainen, vaikka välillä oli pieni luoto, jolla sai levähtää. Ensi kerralla oli vaikea saada varsaa lähtemään veteen. Se oli sille outo yritys. Koetin ensin houkuttelemalla ja sitte, kun siitä ei ollut apua, väkisin työntämällä; mutta varsa oli niin paljo voimakkaampi minua, etten jaksanut sitä tyrkätä rannalta veteen.

Täytyi taas ryhtyä suostuttelemaan.

Leivän palalla, ja varsinkin sokerilla, olin en-

Ratsastusharjotusta

Vakavana ja liikkumattomana seisoo vanha Valkko, antaen kaupunkilais-lapsille tilaisuuden opetella ratsastamaan, heidän ollessaan maalla sunnuntain.

nen saanut sen tekemään melkeinpä vaikka mitä. Mutta nyt tapahtui jotakin, jota en ollut odottanut. Tarjosin leivänpalasta — varsa ei ollut sitä näkevinään. Pistin sen kuitenkin varsan huulien väliin, mutta se puri hampaansa lujasti yhteen eikä huolinut siitä. Antoi sen riippua huulissaan vähän aikaa, sitte pudotti maahan. Tarjosin sokeria ja tulos oli aivan sama. Varsa oli pahastunut väkivallan yrittämisestä ja tahtoi ilmaista, ettei se tällaisessa tapauksessa ollut lahjottavissa.

Nauraen pistin sen hylkäämät herkut taskuuni ja puhuttelin sitä ystävällisesti. Se ei ollut pitkävihainen. Yht'äkkiä se heilautti iloisesti päätään ja astui rohkeasti veteen. Niin piti kiirettä, että minulla oli täysi työ keretä veneeseen sou-

Matkalla kotiin työn päätyttyä

tamaan. Luodolla levähtäessä sille kyllä kelpasivat leivät ja sokerit, vaikka niitä olisi ollut enemmänkin. Saarelle päästyä erosimme ystävinä, niinkuin aina ennenkin. Kun sitä kesän mittaan silloin tällöin kävin katsomassa, riensi varsa pyrynä vastaani rannalle ja aina ensi työkseen tutki taskujani, olisiko niissä mitään tuomisia hänelle.

*

Jos otamme huomioon, että ihmisissäkin on paljo sellaisia, jotka kiltisti alistuvat "suutelemaan ruoskaansa" ja joita niin sanoaksemme "sokeripalalla" saa houkutelluksi mihin tahansa, vaikka kuinka halpamaisiin tehtäviin, täytyy myöntää, että tämä varsa hevoseksi oli sangen kehittynyt ja arvonsa tunteva.

Ammattimies on aina ammattimies.

Koiran älystä ja oppimiskyvystä olemme niin paljon kuulleet ja itsekin nähneet esimerkkejä, että tiedämme siltä jo odottaa jotain erikoista. Aina varhaisimmilta metsäläisajoilta — niin kaukaisilta, ettei niihin historian valo ulotu — on koira ollut ihmisen uskollisin toveri, sen viisaus on kehittynyt yhdessä ihmisen oman henkisen edistyksen kanssa. Eipä ihme, että erikoistarkotuksia varten kasvatetut koirarodut niin

pitkien aikojen kuluessa ovat omaksuneet taipumuksia, joita nyt on verraten helppo herättää ilmi ja edelleen kehittää.

Muutamat koirat vanhemmiten oppivat ymmärtämään koko pitkälti ihmisen puheita ja ajatuksiakin. Minulla oli kerran suomalainen jäniskoira, joka usein jo silmänluonnista arvasi mitä

Paimenkoiria lammaslaumaa vartioimassa

siltä vaadittiin: totteli, ennenkuin kerkesin käskeäkään. Mutta nyt en tahdo puhua siitä.

Puhun sellaisesta koirasta, jonka sukuperä oli varsin sekava ja jolla siis oikeastaan "ei ollut mitään virkaa", kuten sanotaan. Sen emo saattoi olla jotakin paimenkoirarotua, vivahti vähä sellaiseen, mutta isä oli länsirannikon arvottomia intiaanipiskejä. Eikä tälle koiralle — "Poika" oli sen nimi — ollut opetettu tuskin mitään, paitsi alkeellisempaan koirasivistykseen kuuluvia käyttäytymistapoja. Kuitenkin oli tästä koirasta minulle enemmän käytännöllistä hyötyä kuin mistään jalorotuisemmasta oli ollut.

Majakanvartijana ollessani kuului velvollisuuksiini antaa sumumerkkejä aina, kun joku laiva majakan lähettyvillä huuteli sumussa. Päivisin siinä asiassa ei ollut mitään vaikeutta, eikä yölläkään, jos arvasin olla jonkunverran varuillani. Mutta joskus, kun iltasilla olin taivaan merkeistä päätellyt ihan varmasti, että sinä yönä ei tule sumua, ja siinä mielessä käynyt huolettomasti nukkumaan, sattuikin yht'äkkiä nousemaan sumu juuri makeimman unen aikana. Laivojen kaukaiset huudot kuuluivat niin heikosti ja ajan pitkään tahtoi niihin niin tottua, että itsestäni en olisi aina ajoissa herännyt niihin vastaamaan — ja ties mitä rettelöitä olisi siitä

seurannut. Mutta "Poika", jolla tavallista "koiranunta" nukkuessaankin oli paljoa tarkempi kuulo kuin minulla, oli ottanut tavakseen herättää minut, nostamalla hirmuisen metelin heti kun kuuli laivan sumuhuudon. En ollut sitä koskaan yrittänyt opettaa siihen enempää kuin muuhunkaan. Kenties se oli tuon tavan omaksunut vain sattumalta mutta kun se ei *muista* laivojen huutamisista välittänyt, saattoi olla niinkin, että se aivan tietoisesti kaipasi majakan sumutorven ääntä, jota se oli tottunut kuulemaan laivojen sumuhuudon yhteydessä.

*

Eräässä toisessa verraten vähäpätöisessä asiassa "Poika" kuitenkin omasta alotteestaan osotti itsetietoista älykkäisyyttä niin selvästi, ettei siinä jäänyt sijaa millekään epäilykselle.

Olimme hajottaneet vanhan kanakopin ja aivan toiselle paikalle rakentaneet uuden, johon nyt olimme koettamassa saada kanoja ensimäiseksi yöksi asettumaan. Enimmät saimme jyvillä sinne houkutelluksi, mutta muutamia jäi ulkosalle harhailemaan. Kanalla ei ole paljo järkeä koskaan, ja kun se hiukan hätääntyy, menettää se senkin vähän mitä sillä muuten olisi. Ne piiloutuivat halkopinojen väliin; kun niitä toiselta puolen hätisteltiin, piti minun ottaa niitä kiinni

Kilpajuoksu metsässä

O r a v a (jänikselle): "Olisit opetellut kiipeämään puuhun niinkuin minäkin, niin ei tarvitseisi tuolla tavalla koiran edessä juosta reuhkasta."

sitä myöten, kun ne toiselta puolelta tulivat esiin. Yhden sain sillälailla kiinni ja vein koppiin; mutta toiset olivat liian vikkelöitä — tahi olin minä liian kömpelö: ne pääsivät ohitseni ja pujahtivat uudelleen piilopaikkaansa.

"Poika" oli koko ajan seisonut vieressäni ja tarkalla huomiolla seurannut tätä metsästystä. Sen oli ankarasti kielletty hätyyttämästä kanoja, joten sen täytyi pysyä vain sivultakatsojana. Mutta kun kana taas kerran pääsi pyrähtämään miltei läpi käsieni, satuin, vilkasemaan "Poikaan." Sen silmät ihan leimusivat innostuksesta. Häntäänsä heilauttamalla se suorastaan näytti pyytävän: "Antakaas minunkin koettaa!"

"No, koeta sitte taitoasi, sinäkin!" sanoin sille.

Samassa pyrähti kana taas pinojen raosta. Ilman mitään vaivaa "Poika" sen koppasi kiinni ja piteli varovasti etukäpäliensä alla, kunnes minä sen otin pois. "Pojan" nauravista silmistä selvästi näkyi,. että se täydelleen ymmärsi, mistä tässä oli kysymys. Ei ottanut monta minuttia, kun se näin oli pyydystänyt kaikki pakosalla olleet kanat.

Ja minun täytyi tunnustaa, että — niin taitavana ja etevänä kuin muuten pidinkin itseäni "Poikaan" verraten — niin parasta oli sentään nostaa lakkia tälle ammattimiehelle hänen omalla alallaan.

Vuoren haltiain luona

Kirj. Yrjö S.

Oletteko, lapset, lukeneet satuja, joissa kerrotaan vuoriin kätketyistä rikkauksista. Siellä on kultaa, hopeaa, jalokiviä ja kaikellaisia kalleuksia. Ja hoitelemassa niitä on pieniä kääpiöitä, vuoren haltioita. Ne vievät ystäviänsä sinne vuoren sisäisiin luoliin, joiden seinissä kalleudet kiiltelevät ja antavat niitä, kelle tahtovat. Hyville lapsille varsinkin ne niitä antavat, niin kertovat sadut, ja pahat jäävät ilman.

Niin, sellaisia satuja olette ehkä lukeneet ja kyselleet vanhemmiltanne, ovatko ne tosia. Ja isä ja äiti ovat kai selittäneet teille, että ne ovat vain satuja, sellaisia juttuja, mitkä eivät pidä paikkaansa. Ei ole vuorissa sellaisia kääpiö-haltioita, jotka aarteita vartioisivat ja ystävilleen antaisivat.

Mutta kyllä vuorissa on rikkauksia, kultaa ja hopeaa ja kaikellaista muuta. Ja kyllä siellä on luolia ja käytäviä. Minä kun olen siellä käynyt, voin teille vähän kertoilla — vuoren haltioistakin.

Jos otatte käsiinne koulukartaston ja haette sieltä esille Pohjois-Amerikan, niin Tyynen meren ja suurten järvien väliltä voitte helposti löytää Montanan valtion ja sieltä kaupungin, nimeltä Butte.

Se kaupunki on jylhän vuoriston keskellä ja täytyy junan sinne päästäkseen kiipeillä mutkaisia teitä ylös vuoren rinteille ja sitten laskeutua pieneen laaksoon. Seitsemänkymmentä vuotta sitten ei siellä ollut kuin joku intiaani metsästelemässä. Mutta alkoi sitten tulla sinne vuoria kiipeillen ja intiaaneja ja erämaan petoja vastaan taistellen miehiä, joita sanotaan "prospäkkäreiksi". He hakevat kultaa ja sitä varten tutkivat maaperää, ottavat vuoripuron pohjasta hietaa ja

"Prospäkkäreitä"

kiviä, huuhtelevat niitä ja löytävät tuota kiiltävää metallia, joka tekee omistajansa rikkaaksi nykymaailmassa.

Kun näiltä paikoilta löytyikin runsaasti kultaa, jäi siihen paljon kullankaivajia, jotka tappelivat keskenään parhaista kullanhuuhtomispaikoista. Julmimmat ja voimakkaimmat heistä sitten pääsivät isänniksi ja valtasivat paikan itselleen. Ja kutka sinne tulivat, saivat ruveta kaivamaan heille metalleja palkan edestä, sillä kullan lisäksi huomattiin Butten vuorien sisältävän myös hopeaa, sinkkiä ja kuparia, joista kuparia

oli eniten, ja kuparikaivoksina Butten kaivokset tunnetaankin, ollen muut metallit nykyään vain sivutuotteita. Niin syntyi lopulta tähän paikkaan kaupunki, jossa rikkaat asuvat kauniissa taloissa, vaikka eivät tee työtä, ja työntekijäin täytyy asua pienissä hökkeleissä, missä lapsilla ei ole kyllin tilaa leikkiä ja lukea läksyjänsä. Olisi hyvä, jos lapsilla olisi kotona oma huone, jossa saisivat lukea hyvin läksynsä, sillä sitten he oppisivat enemmän koulussakin. Täällä on hyvin kauniita kouluja, mutta niissä opetetaan vielä paljon sellaista, mitä isä ja äiti eivät hyväksy. Siellä käsketään lapsia kunnioittamaan rikkaita, jotka pakottavat isän ja äidin tekemään kovaa työtä ja maksavat heille vain pientä palkkaa. Se ei ole hyvä. Mutta kun koulussa opetetaan paljon hyvääkin, kuten lukemaan, kirjottamaan ja lukua laskemaan sekä vielä muutakin, täytyy lasten käydä koulua ja olla ahkeria. Kyllä isät ja äidit vielä laittavat niin, että kaikki, mitä kouluissa opetetaan, on hyvää ja hyödyllistä.

Mutta mennäänpäs mainarien mukana maan sisään.

Ensin nousemme vuoren törmälle, jossa katsahdamme sisään kaivosaukosta. Varomme vaan, ettemme putoa, sillä silloin olisimme kuoleman omat. Joku mainari on joskus pudonnut sinne

Mainareita

ja mennyt ihan mäsäksi, sillä kaivos on useita tuhansia jalkoja syvä. Tikapuita pitkin sinne kyllä voisi laskeutua, mutta se olisi kovin työlästä. Me menemme "keitsiin", joka on yhdeltä puolen auki oleva rautalaatikko. Sen yläpäästä juoksee teräsköysi hirmuisen suuren pyörän ympärillä. Kun kone pyörittää pyörää, juoksee köysi ylös ja alas, "keitsiä" nostaen ja laskien. Sillä mekin pääsemme hirveätä kyytiä mainin jollekin tasanteelle, joissa työtä tehdään, tai vaikka pohjaan asti, tuhansien jalkojen syvyyteen.

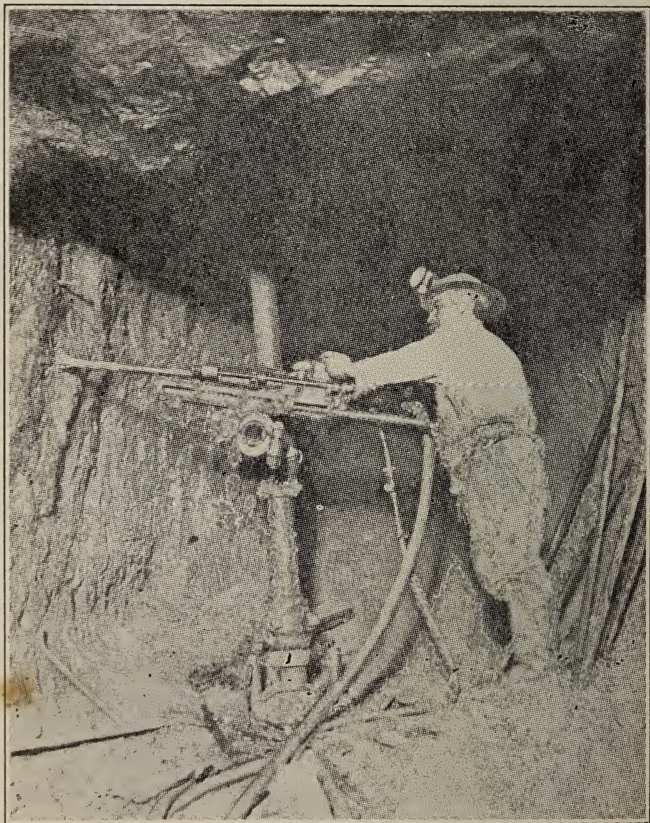
Nyt olemme siis vuoren sisällä. Kallio on allamme, kalliota seinät ja kalliota katto päälläm-

me. Mistä paikoin rupeaa kiviä niskaan tippumaan, täytyy laittaa suojus ja tukea se paksuilla hirsillä. Kun lähdemme käytävää kävelemään, huomaamme, että on hiottavan kuuma. Ja siellä pitää mainarien olla kahdeksan tuntia yhtä päätä; eivät pääse raittiiseen ilmaan edes syömäänkään. Toiset ovat siellä yöllä, toiset päivällä, mutta niiden erotusta ei huomaa, sillä mainissa on ainainen yö ja mainarilla täytyy työskennellessään olla lamppu lakissa.

Ja työtä tehdään näin: Puristetulla ilmalla käy porakone, jolla kaivetaan reikä kallioon. Sinne pistetään dynamiittia, tukitaan reikä ja pannaan sytytyslanka palamaan. Nyt on juostava pois, sillä pian tapahtuu kumea räjähdys. Kivet lentelevät, ja jos on lähellä, voivat tappaakin. Väliin laukeaa lataus ennen aikaansa ja silloin kuolee monelta lapselta isä tai veli. Kivet ja puut saattavat myös pudota päälle ja lyödä mainareita raajarikoiksi tai kuoliaaksi. Monesti kuolee kaivoksissa kymmeniä ja satoja miehiä yhtäaikaa ja silloin itkevät äidit ja lapset. Eivät ne isät kuolisi, jos kaivosherrat laittaisivat suojeluslaitoksia. Mutta he tahtovat paljon voittoa ja pakottavat mainareita tekemään työtä hengenvaarallisissa paikoissa. — Mutta eivät ne enää kauan saa niin tehdä, me vaadimme! —

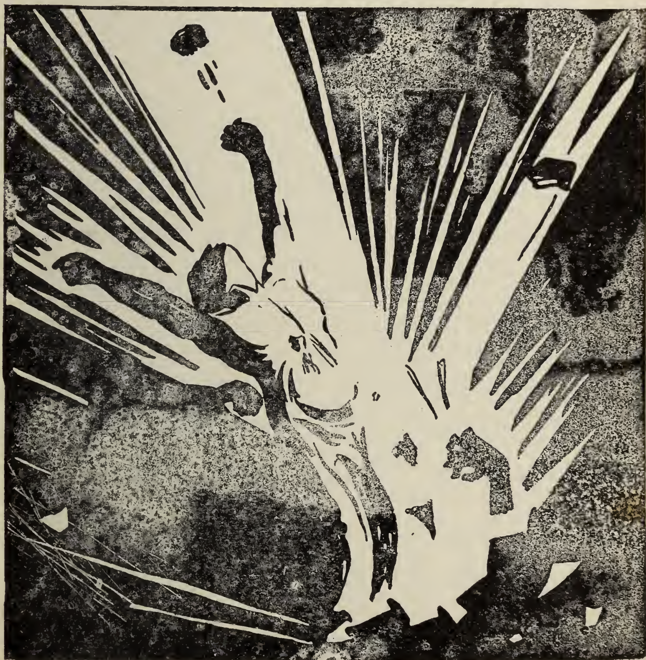
vakuuttavat mainarit meille odottaessamme savun hälvenemistä.

Sitten menemme taas katsomaan työtä. Pal-

"Puristetulla ilmalla käy porakone, jolla kaivetaan reikiä kallioon"

jon on tullut kiven ruhkaa. Mainari irroittaa "pikalla" vielä roikkuvat kivet seinästä. Sitten laitetaan puusuojukset ja sitten lapioidaan kivet "kaaraan", joka kuljettaa ne kaivosaukolle, mistä rautainen "kippa" vie ne ylös. Eivät ne ole tavallista kiveä, vaan "ooria". Jos otamme sitä käteemme ja katselemme tarkkaan, näemme

"Väliin laukeaa lataus ennen aikaansa..."

Oorijuna lähdössä sulimolle

(Kuva Kuparisaaren kaivoksilta)

siinä jotakin kiiltävää. Siinä oli kuparin ohella kultaa ja hopeaa. Kuparia on enimmän ja se onkin todellisuudessa parasta, sillä siitä saadaan ihmisille hyödyllisiä tavaroita.

Eivät ne metallit siinä sentään ihan irrallaan ole, vaan täytyy oori viedä sulimoon, jossa hirveä kuumuus sulattaa ne kivestä erilleen. Sulimossa täytyy miesten tehdä kovin raskasta ja myrkyllistä työtä; sulimojen myrkylliset kaasut tappavat kaiken kasvullisuudenkin ympäristöllä.

Paljon onkin vuoressa katsottavaa ja opittavaa. Monellaista kiveä on kalliossa ja mainarien täytyy tietää, missä niissä on "jaloja metalleja" ja mikä on vaan tavallista kiveä, joka jätetään vuoreen.

— Mutta missä ovat ne vuoren haltiat? kysynette.

Minä vastaan: vuoren haltioita ovat mainarit. He ovat ahkeria ja urhoollisia miehiä, jotka henkensä uhalla kaivavat aarteita ihmiskunnalle. Ja ystävällisesti he selittävät meille, mitä vaan tahdomme tietää.

— Mutta eivätkö ne annakaan meille kultaa, hopeaa ja kuparia niin paljon kuin tahdomme ja tarvitsemme? —

Kyllä ne mielellään antaisivat, mutta eivät voi, eivät vielä. Näet vaikka he kaiken työn tekevät, metallin vuoren sisästä esille kaivavat, sen maan päälle nostavat ja sulimossa sulattavat, ja vaikka rautatieläiset ja merimiehet sen sitten maailman eri osiin kuljettavat ja toiset työläiset siitä hyödyllisiä esineitä valmistavat, eivät ne kaikesta tästä saa muuta kuin pienen palkan. Herrat, kapitalistit, ottavat heiltä suurimman osan pois ja elävät sitten joutilaina komeasti ja huvittelevat työläisten hikoillessa.

Kun kapitalistiherrat näin ottavat vuoren haltiain työn tulokset, eivät ne voi antaa meille kalleuksia. Mutta he haluaisivat antaa lapsilleen, vaimoilleen ja toisille työläisille kaikkea hyödyllistä, mitä tuottavat, paljon mieluummin kuin laiskoille herroille.

Tahdottehan, lapset, toimia niin, että kaikki ihmiset tulisivat hyödyllisen työn tekijöiksi ja saisivat, mitä tuottavat.

Punalipun puoltajille

Terve teille, veljet, siskot,
terve orjat, raatajat!
Terve teille tuhatkerroin
punalipun puoltajat!

Punalippu rauhanpalmu,
veljeyden merkki on,
Siihen kääntyy poski valju
kohoo katse sorretun.

Ilomielin vanhat, nuoret
sitä ovat seuranneet
Veljeyttä! vapautta!
tuhatäänin huutaneet.

Vaikka sorron rautakoura
miljoonat on murskannut,
vapauden etujoukot
verivirtaan sortanut.

Vielä ei tyystin maailmasta
loppunut oo oikeus.
Vielä väikkyy orjan päässä
jumaloitu vapaus.

Vielä liehuu punalippu,
uljahana hulmuaa
todistaen sortajille:
vielä orjat uskaltaa.

Vielä kerran koittaa aika,
jolloin meidän valta on,
jolloin veljeyden taika
valloittaapi maailman.

Silloin, silloin riemumielin
huutaa satamiljoonat:
Terve, terve, terve teille,
punalipun puoltajat!

A. H.

Hölmöläisiä

Kirj. Hilda Tihlä.

Kerran muuan maailman Matti, luonteeltaan veijari ja ammatiltaan taikojen tekijä, saapui Hölmölän kylään.

Hänellä oli lakkina paperipussi ja kädessä hänellä oli aisakello, jota hän kylän raitilla soitteli. Hölmöläiset olivat kovin ihmeissään moisesta ilmiöstä ja joka mies, nainen ja lapsi kiirehti veijaria katsomaan. Kun tämä näki suuren väkijoukon kerääntyneen ympärilleen, aukasi hän suunsa ja huusi kovalla äänellä:

— Arvoisat kansalaiset, miehet, naiset ja lapset, tahdotteko nähdä ihmeitä, suuria ihmeitä. Minä olen Maailman-Matti, se kuuluisa ihmeiden tekijä vieraalta maalta. Tänä iltana minä Hölmölän kylän seurahuoneella annan suuren näytännön. Kaikki ovat tervetulleita. Ottakaa paljon rahaa mukaanne, minä näet saan rahan kasvamaan silmienne edessä. Jolla on tullessaan dollari, sillä on lähtiessään sata. Jolla on sata, se omistaa lähtiessään tuhannen.

Hölmöläiset ihastuivat ikihyviksi. He hyppelivät iloisina veijarin ympärillä ja katsoivat häneen kuin korkeampaan olentoon ainakin.

"Minä olen Maailman-Matti, se kuuluisa ihmeiden tekijä vieraalta maalta"

Illalla oli Hölmölän suuri pirtti täpösen täynnä väkeä. Veijari kumarsi kohteliaasti yleisölle, niinkuin heidän tapansa on, ja alotti illan ohjelman seuraavin sanoin:

— Kunnioitettava yleisö. Minä olen nyt se kuuluisa ihmeiden tekijä, joka kasvatan rahaa. Tästä illasta alkaen ei koko Hölmölän kylässä ole yhtään köyhää miestä. Jokainen pankoon roponsa tuohon pöydälle.

Hölmöläiset, jotka olivat ottaneet kaikki säästöt mukaansa, panivat jok'ainoan sentin veija-

rin pöydälle. Tämä otti paperipussin päästänsä ja laski sen keskelle pöytää, sitten hän kokoili rahat nyyttiin, pisti sen poveensa ja sanoi hölmöläisille:

— Minä menen nyt ulos näiden rahojen kanssa taikoja tekemään. Kun kuulette minun pihassa kiljasevan, niin tulkaa sitten joka mies auttamaan, sillä rahasäkit ovat sangen painavia.

Hän läksi.

Hölmöläiset jäivät odottamaan. He odottivat ja odottivat, mutta rahojen tekijää ei kuulunut ei näkynyt. Vihdoin aampuolella yötä eräs mies, joka oli viisain hölmöiläisistä, sanoi:

— Entä jos se meni sen tien ja vei meidän rahat?

Ensin hölmöläiset säikähtivät ja kavahtivat seisomaan. Syntyi tavaton mylläkkä, kunnes muuan vakaa, arvossa pidetty mies avasi suunsa ja sanoi verkalleen:

— Tuossahan sen hattu on. Kyllä se tulee.

He tyyntyivät ja häveten turhaa hätääntymistään naureskelivat herkkämielisyydelleen. Paperipussi pöydällä, jonka veijari oli jättänyt jälkeensä, oli kyllin tepsivä vakuutus hölmöläisille.

He odottivat ja odottivat. Veijaria ei vielä tänäkään päivänä ole näkynyt, ei kuulunut pa-

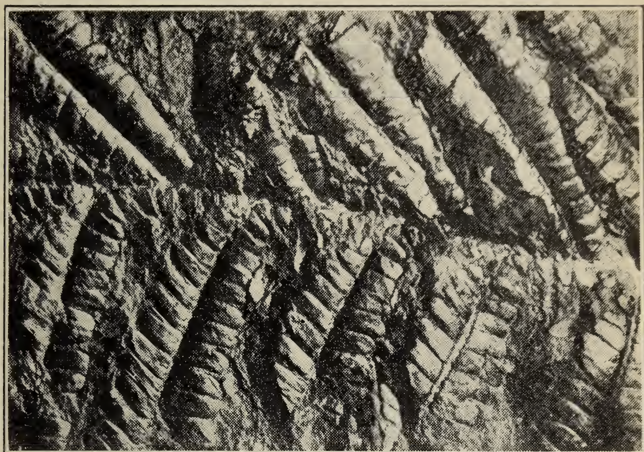
laavaksi. Mutta yhä vieläkin he odottavat ja uskovat.

Paperipussi ei enää ole Hölmölän pirtin pöydällä, sillä yhteisvoimin he rakensivat sille komean kaapin, johon pussi pantiin säilymään.

Veijari viettää huolettomia, iloisia päiviä maailmalla, mutta uskollisina ja köyhinä odottavat hölmöläiset rikkauksien tuojaa. Heillä on narrin päähine pyhänä vakuutena siitä, että kerran tulee se suuri taikojen tekijä ja tuopi rikkauksia tullessaan.

Lukija. Oletko sinä hölmöläinen?

Kivettyneitä muinaisajan saniaisia (fern) kivihiilessä

Hiilipalan historia

Tuo musta, mitättömän näköinen hiilipala (koli) oli kerran, kauan, kauan sitten osa elävästä puusta suuressa aarniometsässä. Kun katselemme tuota hiilipalaa tarkemmin, niin huomaammekin siinä hienoja viiruja, syitä, kuten puussa, ja jos naputtelemme sitä, halkeaa se mieluummin syitä pitkin.

Tämä on se havainto, minkä me helposti ja nopeasti voimme hiilestä tehdä. Tiedemiehet

ovat tutkimuksien kautta päässeet sen historiasta perusteellisempaan selvyyteen.

Miljoonia vuosia sitten, jolloin ei vielä ollut ihmisiä maapallollamme, kasvoivat metsät sankkoina. Tätä kutsutaan hiilikaudeksi, sillä näistä metsistä ovat tuhansien vuosien kuluessa muodostuneet ne hiilikerrostumat maan sisälle, mistä nyt hiilenkaivajat eli "kolimainarit" kaivavat sitä ihmisten ilmoille.

Maapallomme ei hetkeäkään pysy samallaisena, vaan on loppumattoman muodostumisen alaisena, vaikka se tapahtuu niin hitaasti, niin pitkien aikojen kuluessa, että ainoastaan tutkimuksien kautta voidaan se huomata. Maa toisaalla laskeutuu meren alle ja toisaalla se kohoaa merestä ylös. Täten hitaasti peittyvät tasangot metsineen veden alle, vesi peitti ne hiekalla ja savella ja maan sisäinen kuumuus kuivasi ja paistoi ne hiileksi.

Virginian valtion laidassa on suo, 25 mailia leveä ja 40 mailia pitkä, joka on samaa lajia kuin tiedemiehet arvelevat hiilikauden soiden olleen. Maa on alhaista, tasaista ja suoperäistä, kasvaen sankkana puita ja pensaita, jotka kaatuvat paikalleen, uppoavat ja mätänevät, ja uudet kasvit ottavat juurensa niiden yli. Maa on pikimustaa ja niin pehmeää, että sinne hukkuisi, jollei elä-

Kivihiiliajan kasvullisuutta, josta hiilikerrokset ovat syntyneet. Joitakin näistä kasvilajeista kasvaa vieläkin, mutta ovat ne nykyään mitättömän pieniä. Sellaisia kasveja ovat m. m. kortteet ja saniaiset.

vät puiden ja pensaiden juuret sekä sammal pidättäisi. Vesi ylemmiltä mailta juoksee tälle suolle puhtaana savesta ja hiekasta, joten siellä ei voin syntyä hiiltä, mutta siellä tapahtuu toinen kehitys: kasvit mätänevät puhtaaksi turpeeksi, joka myöskin kuivattuna palaa. Tätä niinsanottua polttoturvetta nostetaan jo monin paikoin maapallollamme ja tehdasmaisesti valmistetaan käytännölliseksi polttoaineeksi, korvaamaan puuta ja hiiltä, missä niitä ei ole saatavana.

Tämäntapaisista "soista" ovat muodostuneet hiilikerrostumat maan sisään. Siten on syntynyt hiili, tuo meidän päivinämme niin tuiki tarpeellinen, jopa aivan välttämätön elämisen väline. Sillä me lämmitämme huoneemme, sillä me kuumennamme ahjot ja sulatusuunit, sillä me synnytämme höyryn, jonka avulla miljoonien tehtaiden koneet käyvät, laivat halkovat meriä, junat huristavat maita pitkin.

Hiili — se on maailman taloudessa yhtä tärkeä kysymys kuin leipä ihmiselle. Mutta kuka sen hiilen maan sisästä kaivaa?

Miehet, sen me tiedämme; isät sen kaivavat ja maan pinnalle nostavat vahvoilla käsivarsillaan.

Mutta ainoastaan vain he?

Eipäs. Tuhannet lapset, poikaset, ovat siihen

myöskin pakotetut. Heidän on jätettävä koulut, leikit ja elämänilot ja upottava kolivuoren uumeniin. Heidän on aherrettava siellä pitkä päivä ja hengitettävä vaarallista hiilitomua, saadakseen illalla tulla nokisina ja väsyneinä kotia, saadakseen jotakin syödä ja sitten levätä, ollakseen aamulla valmis lähtemään. Niin päivästä toiseen ja niin koko elämä, joka ei ehkä pitkä olekaan.

Hiilikaivokset ovat vaarallisia, ne joskus räjähtävät. Hiilikaivokset ovat terveydelle vahingollisia ja työ raskasta. Suuri on se terveyden

Hiilikaivoksessa työskenteleviä poikasia

ja elämän summa, minkä ne joka vuosi ihmisiltä uhrinaan vaativat — lapsiakin.

Kallis on hiilen hinta.

ÄIDILLENI

Kirj. Elin N. Kautonen.

Ain, säilyy mielessäni aatos hellä:
se kuvasi on, äiti armain mun!
Saan muistoissani joskus lämmitellä
eläen entishetket kanssa sun.

Sa hellit, huolehdit ja hoivasit
ja nostit silloin, kun ma kompastuin,
mua äidinlemmelläsi suojelit
ja silmistäsi lämmön kieltä luin.

Niin olit aarre köyhän kotimajan,
ja siellä jaoit ensin onnen murut
ja loihdit lapsillesi kukka-ajan, —
ja sinä — sinä yksin kannoit surut.

Kun kiertämähän lähdin maailmata,
se sieluhusi silloin kovin koski.
niin hellästi sä neuvoit matkaajata,
ja sairaan kalvas oli äidin poski.

— — —

On monta pitkän pitkää vuotta vierryt
ja tuskaa tuntenut oon monen monta,
on moni kaipuun kyynel silmään kierryt
muistaissa sua — unohtumatonta.

Oi äiti! Nähnenkö ma sua vielä kerta
ennenkuin saavutat sen syvän rauhan,
kun osas' soutanut oot elon merta
ja osakses saat ikilevon lauhan . . . ?

Vapauden kaipaus

Kirj. Selma-täti.

Kulkiessani kerran matkoillani sydänmaalla, kertoi asiamies Kolkkonen, osuin eräänä talviiltana erakkona asuvan metsästäjän mökkiin. Ilma oli kostea, kolea ja raskas, ja vielä painostavammalta se tuntui sen vuoksi, että olin väsynyt; sisämaan hiljaisuus tuntui tappavan ikävältä, minusta. Siksipä tuntui hauskalta astua sisään lämpöisen huoneen kuivaan ilmaan, iloisesti räiskyvän tulen ääreen.

Siinä jutellessamme tarkasteltiin metsästäjäin asuntoa. Seinillä riippui kaikenlaisten metsänelävien nahkoja, linnun sulkia, topattuja lintuja, oravia ja muita pieniä eläviä. Kaikki oli hyvin aistikkaasti järjestetty. Samoin olivat pyssyt, raudat ja ansat kaikki hyvässä siivossa ja miellyttävässä järjestyksessä. Mitä enempi kaikkea tätä katselin, sitä enempi minua miellytti vanha parroittunut ukko, jonka kanssa puhelin. Siinä yhtä ja toista jutellessamme kysäsin:

"Oletteko milloinkaan koettanut kesyttää näitä pyydystämiänne metsäneläviä?"

Metsästäjän kasvot kävivät vakaviksi ja hä-

nen silmissään kuvasti kärsivän hellä ilme. Hän näytti muistavan jotakin surullista tapausta.

"Kerran tein sellaisen tyhmän yrityksen, mutta sitä en enää milloinkaan tee", vastasi hän. "Minulla on sydän — minullakin, vaikka olen ammatiltani metsästäjä ja elän pyydystämisellä ja tappamisella. Täällä luonnossa, jokapäiväisessä tekemisessä luontokappaleitten kanssa, tunnen olevani vain yksi niistä ja hallitessani niitä väkevämmän oikeudella tahdon kuitenkin olla rehellinen niitä kohtaan.

Kerran tein sen. Eräänä syysaamuna, kun menin kokemaan pyydyksiäni, pyristeli nuori metsäkana kärpänraudoissa. Se oli tarttunut niihin vain yhdestä varpaasta eikä ollut muten viottunut. Ja kun se oli mielestäni tavattoman kaunis, pisti päähäni ajatus: otanpa ja kesytän tuon; näkyy olevan keväinen poikanen, saan sen helposti kesyyntymään. Niin toin sen kotiin ja hoidin sitä parhaan ymmärrykseni mukaan. Mutta saadakseni sen unhottamaan ainaisen lentämishalunsa ja estääkseni sen pääsemästä karkuun, täytyi minun leikata siltä siipisulat. Talven kuluessa se kesyttyikin niin hyvin, että tuli polvelleni kun sitä kutsuin ja söi kämmeneltäni. Mutta vaikka kuinka hyvin olisin sitä hoitanut, oli sillä ainainen ikävä, sen saatoin huomata. Ik-

kunasta se vain katseli ulos ja ylös sinervälle taivaalle ja näytti haluavan lentoon ja vapauteen.

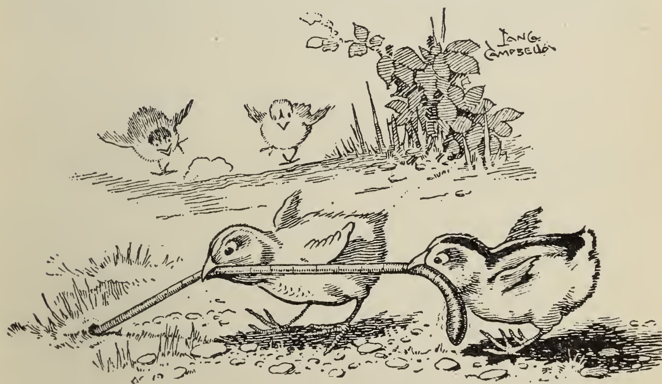
Tuli kevät, ensimäinen kevät kesytetyn metsäkanani elämässä. Kun eräänä aamuna tapani mukaan syötin sitä kämmeneltäni, tuli yht'äkkiä kirkas keväinen aurinko esiin pilven takaa, valaisten vihreän kuusikkometsän tuossa ikkunan edessä. Samalla, kun valo virtasi huoneeseen, alkoi lintu räpyttää siiven tynkiään ja sen silmät, jotka olivat koko talven olleet suruisen elottomat, loistivat, aivankuin sen, jonka valtaa sanomaton riemun tunne. Se polonen kai kuvitteli lentävänsä kuusen oksalta toiselle tai liitelevänsä korkealla avaruudessa sinisen taivaan alla . . .

Metsäkanoja talvipuvussaan

Mutta samassa sen siivet repsahtivat alas, silmien loiste sammui ja se kaatui kuolleena lattialle."

Metsästäjä vaikeni ja huokasi. Ääneti olin minäkin. Aatokseni saivat aiheen lentoon, korvesta ulos maailmaan, missä niin moni ihminen kuihtuu "leikatuin siivin" samoin kuin tämä metsälintu, jonka tarinan olin juuri kuullut. Kuinka moni vapautta ikävöi, mutta vapaus heille tulee vasta silloin kun kuolema heidät vapauttaa.

Yhteistoimintaa ruuan hankinnassa

Kevät

Ensimäinen taistelu oikeudesta

Oli jälleen kevät. Aurinko paistoi kirkkaasti ja lämpöisesti. Tuskin voi ajatella, että muutamia viikkoja sitten oli vielä ollut lunta ja jäätä ja että kylmä pohjatuuli oli puhaltanut vaatteiden läpi ihan ytimiin asti. Kaikilla oli tyytyväisyyden ilme kasvoilla. Nuori oras vihannoi iloisesti, oksista putkahtivat esiin ensimäiset lehden silmut ja puiden yläpuolella leivot visertelivät.

Myöskin Liisa oli iloinen, ja hänellä jos kellään oli siihen syytä. Hänen vaatteensa olivat kuluneet ja ohuet, niin että pakkanen ja tuuli saivat mielin määrin värisyttää laihaa pikku ruumista, ja miten usein olikaan lumi tunkeutunut sisään kenkärisoista! Liisalla oli pitkä matka kouluun. Yli puolen tunnin matkan päässä kylästä, hautausmaan takana, oli köyhäintalo, jonka sivurakennuksessa Liisan vanhemmat asuivat. Isä kärsi parantumatonta halvaustautia. Hän ei voinut tehdä työtä, eikä mitään ansaita, ja tarvitsi alituista hoitoa. Äidin täytyi pitää huolta kaikesta, mitä perhe tarvitsi. Kunnan puolesta sai hän vain pienen huoneen vaivaistalossa. Hän teki työtä pyhät ja aret, teki työtä jo auringon noustessa ja oli sen ääressä vielä silloin kun tähdet tuikkivat sisään ikkunasta.

Mitä hänen ahkerista, näppäristä käsistään lähti, sen tarkoitus oli valmistaa iloa lapsille. Liisan äiti vaatetti nukkeja, sieviä, somia nukkeja kiharahiuksin ja aukenevin silmin: poikia merimiespuvuissa, kaupunkilaisnaisia ja talonpoikaistyttöjä. Sepä vasta oli kirjavaa ihanuutta! Miten mielellään olisi Liisa ottanut sellaisen nuken ja leikkinyt sen kanssa, ja samoin hänen sisarensa. Mutta eivät saaneet leikkiä, vaan täytyi auttaa äitiä työssä.

Äiti vaati ylettömiä ponnistuksia itseltään ja lapsiltaan voidakseen torjua pahinta puutetta. Siitä huolimatta oli, sen voitte arvata, nälkä usein kyökkimestarina. Siitäpä johtui sekin, että yhdentoista vuotias Liisa näytti vain yhdeksän vuotiaalta. Mutta vaikka hän oli niin laiha, että ihmiset sanoivat hänessä olevan vain luuta ja nahkaa, oli hän sentään voimakas ja notkea. Useita kertoja viikossa täytyi hänen, sateessa, myrskyssä tai auringonpaisteessa, täyteen pakattu kori käsivarrella viedä äidin valmiita töitä kahden tunnin matkan päässä olevaan kaupunkiin. Se oli antanut hänelle sitkeää voimaa. Talven kylmyys oli häntä kovin ahdistanut. Mutta nyt oli kevät, aurinko paistoi, ja Liisa nauroi.

Noin puolimatkassa kylän ja vaivastalon välillä oli kolme suurta taloa. Tavallisesti ne lapset, jotka niissä asuivat, kulkivat kouluun ja sieltä kotia yhdessä vaivaistalon lasten kanssa. Keväisin ja syksyisin kisailivat ja leikkivät lapset keskenään, talvisin he kuin suojaa etsien kulkivat tiheässä ryhmässä. Niin oli ollut, mutta nyt oli asia muuttunut. Taloista suurin oli vaihtanut omistajaa ja uuden omistajan lapsien mukana tuli epäsopu pieneen seuraan.

"Mitä", sanoi uuden omistajan kolmentoista vuoden vanha poika, "kuletteko te yhdessä köy-

"Ahaa, sieltä tulee vielä yksi, se ei ole ennemmin uskaltanut!" huusi Robert

häintalon lasten kanssa? Sekö sopisi minulle! Sellaisten kerjäläisten kanssa en minä juttele."

Ja hän teki niinkuin sanoi.

Nyt oli tämä poika, Robert, vanhempi kuin toiset lapset. Hänen ikänsä, hänen paremmat vaatteensa ja herraskainen olentonsa vaikuttivat että hän helposti sai jonkunlaisen komentovallan toisiin lapsiin. Robert määräsi käytöstavan. Eikä kestänytkään kauan, kun hyvä toveruus lasten välillä oli ohi. Ennen niin yksimieliset

lapset jakautuivat kahteen puolueeseen, ja leikkipuheiden sijasta kaikuivat haukkumasanat puolelta toiselle, sanat, joista "Räsy-Liisa" ja "marakatit" olivat kaikkein miedoimpia.

Eräänä päivänä oli kiista muodostunut oikein tappeluksi, jossa köyhäintalon lapset olivat joutuneet alakynteen ja itkien ja jälkeensä haukkuen etsivät paossa pelastusta. Liisan oli täytynyt kylässä toimittaa jotakin asiaa ja hän oli joutunut kotimatkalle myöhemmin kuin muut. Hän näki parahiksi, että hänen toverinsa pakenivat ja voittava puolue heitteli kiviä ja santaa heidän jälkeensä. Jo useasti ennen oli hänen sydämmensä läpi mennyt pistos, kun "vaivastalon lapsia" solvattiin ja pilkattiin heidän köyhyytensä tähden. Niin, olivatko he sitten huonompia sen vuoksi, että heidän vanhempansa olivat köyhiä? Eikö hänen oma äitinsä ollut ahkerin ja säännöllisin nainen koko kylässä? Eikö hänen ja hänen pienen siskonsa täytynyt olla ahkeria, kun toiset lapset ulkona remusivat? . . . Ei hänen isänsä enempää kuin äitinsäkään olleet syypäät siihen, että he olivat köyhiä . . .

Liisan pienet kädet puristuivat nyrkkiin, valmiina taisteluun, ja voimakkaalla kyynärpäänheitolla kohotti hän koululaukkua korkeammalle selkäänsä.

Nyt näkivät Liisan Robert ja hänen toverinsa.

"Ahaa, sieltä tulee vielä yksi, se ei ole ennemmin uskaltanut! No, kerjuu-Liisa, tahdotko pähkinöitä."

Sellaisia huutoja sateli tyttöä vastaan. Liisa oli pysähtynyt lähelle "vihollisia" ja huusi heille:

"Mitä te tahdotte minusta? Enhän minä vielä koskaan ole kerjännyt. Antakaa minun rauhassa mennä."

"Oho, älä ylvästele! Minä annoin sinulle viime viikolla vanhan kirjoitusvihkoni, jossa oli kuusi tyhjää lehteä," huusi eräs pitkä tyttö. Mutta Liisa vastasi heti:

"Vai niin! Etkö enää muista, minkätähden sen annoit? Minähän laskin sinun laskusi ja olen siis vihon ansainnut itselleni; se ei ole kerjuuta."

Nyt muuttui melu kauheaksi.

"Kuuletteko, se vielä puhuu! Pöyhkeilee! Käykää kimppuun!"

Niin kuului vihaisia lasten ääniä, toinen toisestaan kiihtyen. Samassa Robert aikoi antaa Liisalle iskun, mutta tämä kumartui nopeasti ja sai sen väistetyksi. Nyt ryntäsi Liisa alaspainetuin päin suurta tyttöä vastaan, jonka kanssa hän äsken oli riidellyt. Humahdus vain ja tyttö makasi maassa pitkin pituuttaan. Nopeasti juoksi

Liisa siten syntyneestä aukosta läpi vihollisjoukon, antoi vielä Robertille aimo iskun niskaan ja kiiti tovereittensa luokse, jotka kaukaa olivat taistelua katselleet.

Kun lapset vaivaistalon luona tunsivat itsensä turvatuiksi, alkoi heidän kesken kiistely tapahtuman vuoksi. Liisa sanoi, että toisten pitäisi hävetä, kun olivat joukolla karkuun juosseet. Heidän olisi pitänyt näyttää, että heilläkin on nyrkit.

Useimpien mielestä Liisa oli oikeassa. Mutta Otto pani vastaan. Hän oli kahdentoista vuotias poika, jota kukaan ei voinut oikein sietää, syystä että hän mielellään kanteli.

"Pidä sinä suusi kiinni, pakenithan sinäkin," koveni hän Liisalle.

"Kyllä pakenin, mutta vain siksi, kun olin yksin. Enhän minä niin hullu ole, että hyödyttä jäisin joukon piestäväksi. Ja annoinhan minä jo pääpukarille muistoiskun," selitti Liisa. "Mutta kun huomenna tulemme koulusta, niin pysytään yhdessä, eikä kukaan saa paeta, jos he vielä alkavat hätyyttää, muuten saamme aina paeta. Pankaa vaan merkille, että jos yhdestä puolin tappelemme, niin jättävät he meidät pian rauhaan."

"Se on oikein! Sinä olet oikeassa! Niin me teemme!" hudahteli useammat lapsista. Mutta Otto ei suostunut siihen, vaan tenäsi:

"Minä en teihin yhdy," sanoi Otto

"Robert on sittenkin väkevämpi kuin me. Jos niin tyhmiä olette, että ryhdytte tappeluun heidän kanssansa, niin tehkää se, minä en teihin yhdy."

"Mutta menekin sitten omia teitäsi, raukka," sanoi Liisa, ja asia jäi siihen.

Nyt luulette varmaankin, että aijon tarkoin kuvata seuraavan päivän tappelun. — Ei, kiitoksia, sillä tappelu ei ole koskaan kaunista. Mutta asian vuoksi on minun siitä hiukan kerrottava.

Edellisen päivän helppo voitto oli tehnyt Ro-

bertista ja hänen tovereistaan vieläkin röyhkeämpiä. Miten he hämmästyivätkään äkillisestä yhteisestä vastarinnasta, joka heitä kohtasi. Tosin sai Liisa taistelussa pari mustelmaa kasvoihinsa, mutta se ei häntä masentanut. Se, joka ensimäisenä juoksi pakoon, oli Robert, ja hänen toverinsa seurasivat häntä, ylhäistä päällikköään. Liisa jäi tovereineen voittoisana taistelutantereelle. Otto vain seisoi syrjässä avosuin.

Pari päivää kului, ja molemmat puolueet välttivät toisiaan mikäli mahdollista. Mutta sitten lapset vähitellen unohtivat vihansa — ja viikon kuluttua vallitsi entinen toveruus jälleen. Vain Robert kulki ynseänä omia teitään, eikä kukaan häntä häirinnytkään. Mutta eräs toinenkin oli taistelun kautta joutunut huonoille jälille, ja se oli Otto. Hänen omat asuintoverinsa eivät välittäneet hänestä, eivätkä muutkaan lapset. Hänellä oli nyt vain Robert, jonka kanssa hän kuleskeli, ja tämä halveksi häntä ja kannatti hänellä koululaukkuaan. Nuo molemmat sopivat toisilleen.

Mutta muille lapsille painoi tuo unohdettu riita mieleen kaksi totuutta, joita he myöhemmin äärettömän tärkeästi tarvitsivat, nimittäin: köyhyys ei saa tehdä ihmistä nöyräksi ja pelkuriksi, ja: yksimielisyys tekee voimakkaaksi.

Lintu-äiti tuo ruokaa poikasilleen

Voittojärjestelmä ja lapset

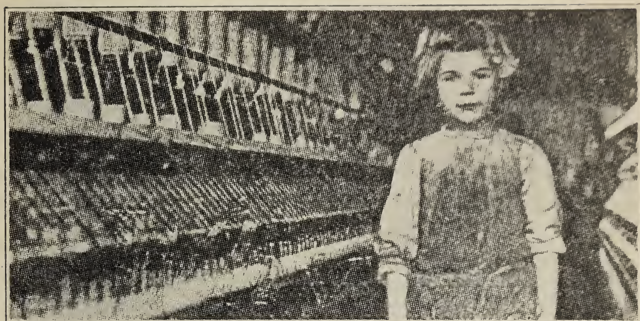
Mitä te sanoisitte sellaisesta mirri-äidistä, joka pakottaisi pienet poikasensa pyydystämään hiiriä hänen ruuakseen, tai sellaisesta linnusta, joka söisi poikastensa löytämän madon? Varmaan te sanoisitte, että sellainen äiti on kerrassaan sydämmetön.

Mutta kukaan ei ole vielä nähnyt, että mirri-äiti olisi pakottanut poikasensa pyydystämään hänelle hiiriä, tai että lintu olisi syönyt poikastensa löytämän madon. Ne ovat molemmat helliä äitejä. Ne hankkivat poikasilleen ravinnon, pitävät ne puhtaina ja suojelevat niitä vaaroilta.

Niin tapahtuu eläinmaailmassa. Vasta sitte, kun poikaset ovat voimistuneet, alkaa emo opettaa niitä tulevaa elämää varten. Se opettaa, miten ja mistä niiden on etsittävä ruokansa ja kuinka niiden on puolustettava itseään. Kun poikaset ovat oppineet kaiken sen, mitä tässä koulussa voikin oppia, ja kun ne ovat muutenkin tulleet melkein yhtä suuriksi kuin niiden emo on, sitten vasta laskee järkevä emo ne maailmalle "etsimään omaa onneansa." Nähkääs, eläinten maailmassa käsitetään, että pienokaisten pitää saada kasvaa vapaasti ja että niillä pitää olla hyvää ruokaa, puhdas hoito ja kunnollinen opetus, jos mieli niistä toivoa voimakkaita ja terveitä, elämään soveltuvia jälkeläisiä.

Mutta, surullinen totuus on, että kaikki ihmisäidit eivät voi antaa lapsilleen yhtä hyvää hoitoa kuin eläin-äidit antavat poikasilleen. Ihmis-äidin täytyy usein pakottaa lapsukaisensa jo pienenä tehtaisiin ja myllyihin ansaitsemaan oman leipänsä ja vieläpä hankkimaan leipää äidille ja isällekin, kun nämä ovat siihen voimattomia. Sellaista on maailman meno nykypäivinä.

Näitä pieniä työorjia, näitä onnettomia siskojanne ja veljiänne on kaikkialla, mutta varsinkin suurkaupungeissa. Niitä työskentelee lukemattomissa erilaisissa tehtaissa ja työpajoissa, joissa

useinkin on epäterveellinen ilma, vähän valoa ja rasittava työ, koneen kanssa kilpailu aamusta iltaan ankaran paasikomennon alaisena.

Tässä näette kuvan yhdestä sellaisesta ihmisäidin lapsesta, tyttösestä, jonka on jo pienenä täytynyt ruveta kulkemaan työssä. Hän näyttää surulliselta, vaikka koettaa hieman hymyilläkin.

Hän työskentelee pumpulimyllyssä, jossa on satoja muita hänen ikäisiään tyttösiä ja poikasia. Heidän täytyy tulla työhön kello seitsemältä aamulla ja olla siellä kello kuuteen illalla, jolla ajalla on ainoastaan puoli tuntia päivällislomaa. Joka toinen viikko heidän on vaihduttava yövuorolle, se tahtoo sanoa: mentävä illalla työhön päästäkseen aamulla lepäämään.

Kuten kuvasta näette, tytön takana on kaksi konetta, joista hänen täytyy pitää huoli. Koko

päivän (tai yön) hän kulkee edestakaisin niiden välissä ja solmeaa katkenneita lankoja.

Ilma tässä tehtaassa on pumpulinuohan täyttämää, joka on vaarallista terveydelle. Ja kun näiden pikkuisten työorjien pitää olla siellä 10—12 tuntiin yhtämittaa jännittävässä työssä, ovat he kotiin tultuaan niin väsyneitä, että useinkin nukahtavat kesken syöntiään. Ja kuitenkin heidän palkkansa on uskomattoman pieni. Siihen aikaan kun tästä tyttösestä kuva otettiin, oli heidän palkkansa keskimäärin 75 senttiä viikolta. Ajatelkaahan sitä!

Nämä poikaset ja tyttöset eivät osaa lukea eikä kirjoittaa, tai osaavat heistä vain ani harvat, sillä heillä ei ole aikaa eikä tilaisuutta koulunkäyntiin. Yhtä vähän on heillä tilaisuutta leikkeihin tai muuhun huvitteluun. Heidän on ajateltava vain työtä, työtä, ja oltava jo lapsina niinkuin vanhat.

Ja kun se palkka, jota myllyjen omistajat heille maksavat, on niin mitättömän pieni, eivät äidit voi heille ostaa terveellistä ja kunnollista ruokaa, joten he kuihtuvat ravinnon puutteessa. Heidän kotinsa ovat myöskin kurjat; he asuvat yhteensullottuina pienissä, ahtaissa ja likaisissa hökkeleissä. Niinpä ovat he alttiina kaikenlaisille taudeille ja useimmiten kuolevat jo var-

hain, puhumattakaan tapaturmista, joiden uhriksi heistä myös moni joutuu.

Mitä arvelette, eivätköhän nämä lapsukaiset olisi paljon onnellisempia, jos he olisivat — mirrin pentuja? — — —

*

Yksi lapsityön muoto on niinsanottu hikipajatyö, myöskin tuttu suurkaupunkien asujamille. Se tarkoittaa työtä, jota erilaiset työpajat, tavarainvälittäjät ja keinottelijat antavat köyhille perheille, kotona tehtäväksi. Sellaisia ovat kaulanauhat ja rusetit y. m. s. pienet ompelukset, pahvilaatikot ja kotelot, tekokukat (esim. ne, joita käytetään naisten ja tyttösten hatuissa) ynnä monet muut pienet näpräykset, joihin lapsetkin voivat jonkun vanhemman ohjaamana oppia. Varsinkin tekokukkasien valmistuksessa ahertavat niinkin pienet lapset, jotka tuskin osaavat kävellä.

Aamulla varhain, kun te vielä nukutte, nousevat tuhannet esim. New Yorkissa asuvat lapsukaiset ja istuvat näiden töittensä äärelle. Ja kun te koulusta päästyänne menette leikkikentille, tai rupeatte lukemaan läksyjänne, jatkavat nämä työtänsä. Myöhäiseen yöhön istuvat he äitinsä kanssa öljylampun ääressä kiihkeästi ahertaen sitä ja sitä tusinaa, tai sataa, tai muu-

ta kappalelukua täyteen, saadaksensa sen ja sen summan rahaa.

Miksi he niin tekevät?

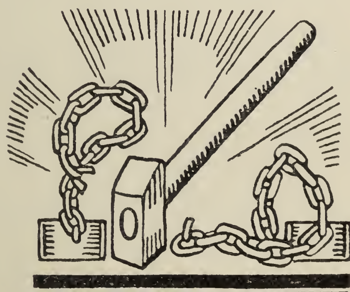
Siksi, että heidän täytyy. Siksi, että heillä joko ei ole isää, joka heidän toimeentulostansa huolehtisi, tai saa isä niin pientä palkkaa työstään, ettei hän sillä voi hankkia riittävästi ravintoa lapsilleen. Ja koska tästä "hikipajatyöstä" on niin mitättömän pieni maksu — toisista vain joku sentti sadalta kappaleelta — täytyy heidän olla hirveän ahkeria, jos mieli elatuksen apua ansaita. — Jokainenhan me tahdomme elää ja teemme melkein mitä tahansa elääksemme. Sen pakon tietävät ne, jotka hikipajatöitä antavat ja niistä maksun määrittelevät.

Kommunistit taistelevat kaikkea tällaista lapsityötä vastaan. Kommunistit vaativat sellaisia olosuhteita, että kaikki lapset voisivat vapaasti kehittyä, käydä koulua ja kasvaa terveiksi ja valistuneiksi ihmisiksi. He vaativat, että isät saisivat työstään niin paljon, että voisivat pitää lapsilleen ja niiden äidille kunnollisen kodin. Ja he vaativat vielä, että yhteiskunta kauniisti huolehtisi orvoista ja avuttomista, ettei kenenkään tarvitseisi sen vuoksi kurjuuteen joutua.

Kapitalistit, jotka kaiken omistavat, ne kyllä huolehtivat lapsistaan kuin kalleuksista kaikin

puolin: hellästi ne hoidetaan, rehevinä ne kasvavat, rikkahasti ne koulua käyvät. Varo, ettet heitä mitenkään loukkaa! Mutta työläisten lapsista, omien työläistensäkään, ne eivät välitä mitään: kuihtukoot ne puutteessa ja jääkööt ilman koulun tarjoamaa opetusta, nääntykööt tehtaissa, myllyissä ja hikipajoissa, kuolkoot niistä saatuihin tauteihin ja tapaturmiin.

Ne eivät siitä välitä. Mutta siitä on meidän itsemme, työläisten, välitettävä. Sitä varten meidän on liityttävä yhteen, koottava voimamme. Sitä kommunismi opettaa.

Päivällisaika tehtaassa

Älkää herättäkö heitä

Tulipa eräs vieras tiilitehtailijan puheille ja kysyi:

— Mitä te sanoittekaan tuolle työläiselle?

— Käskin häntä kiirehtimään.

— Millä oikeudella te pakotatte häntä siihen?

— Minä maksan hänelle palkan.

— Miten paljon te hänelle maksatte?

— Kolme dollaria päivältä.

— Mistä saatte rahat maksaaksenne hänelle?

— Minä myyn tiiliä.

— Kuka tekee ne tiilet?

— Hän, työmies, tietysti.

— Miten monta tiiltä tekee hän päivässä?

— Tuhannen, eli toisin sanoen, niin, että jokaista työläistäni kohti tulee tuhannen tiiltä päivässä.

— Vai niin. Asianlaita onkin siis siten, että sen sijaan, että te hänelle maksaisitte, maksaa hän — samoin kuin nuo toisetkin — teille kolme kertaa oman palkkansa suuruuden päivältä siitä, että te katselette hänen ponnisteluaan ja komennatte kiirehtimään.

— Niin, mutta hän tekee työtä minun koneillani.

— Mutta miten te olette ne koneet saanut?

— Olen myynyt tiiliä ja sitten ostanut niillä rahoilla koneet.

— Ja kuka on tehnyt *ne* tiilet, joita myymällä te olette saanut rahat koneitten ostoon? — — —

— Eiköhän ole paras lopettaa. Älkää puhuko niin äänekkäästi, muuten voisi käydä niin, että työläiset rupeaisivat tekemään tiiliä omaan laskuunsa!

Sokea soittaja

Kirj. A. P.

Hän istui katuvierellä ja soitti . . . niin suruvoittoisesti, niin valittavasti, kuin jokaista äännähdystä olisi ollut huokaus säestämässä. Ja kuitenkin silläkin oli oma tarkoituksensa elämäntaistelussa. Se tahtoi järkyttää ihmisten kylmiä mieliä, tahtoi tunkeutua ihmisten sydämmiin ja siten pakottaa heidän omanvoiton jähmettämiä käsiä luisumaan tarkasti vartioituihin taskuihin ja heittämään sieltä kylmän lantin ruikuttavan soittokoneen päällä olevaan rasiaan.

Oli kolea syysilta. Kaupungin valot juuri syttyivät. Kylmä tuuli viskeli jääkarpaloita vasten sokean kasvoja. Mutta niitä väistämättä hän paikallansa istui ja soitti, odotti ja soitti. Hänen kasvoillaan lepäsi syvälle piirtynyt surumielisyyden leima ja sen lisäksi vielä jotakin muuta — pyyntö, rukous. Ken tahansa saattoi niistä lukea: Armollinen ihminen, tässä minä odotan! . . .

Pysähdyin hänen lähettyvilleen, uteliaana seuraten, kuinka monen ohikulkevan käsi ojentuisi ja laatikko kilahtaisi. Mutta ikäviinpä sitä odotin, se tapahtui niin harvoin. Ihmiset riensivät ohi, menivät menojaan. Mutta kuitenkin — jokaiselle näytti se jotakin huomauttavan, tahtoipa tai oli tahtomatta. Joku hiljensi vauhtiaan ja kävi totiseksi. Joku kiiruhti kuin varkain ohi, katse toisaalle luotuna. Toisten keskustelu katkesi. Toiset tekivät keskenään "tikusta asiaa" voidakseen korottaa äänensä. Mutta harva vain heitti lantin, nikkelin tai kuparin Ken sentin heitti, hän häpeävän näytti ja kiiruhti pois. Ehkä ei liiennyt enempää, ehkä ei kaikilla sitäkään; ehkä oli oma mieli piemeämpi kuin tuon sokean. Olisi tahtonut, ei voinut ja siksi hävetti. Hävetti olla terve ja kuitenkin niin köyhä, että ei voinut poloiselle almua antaa. Mutta miksi nuo, joilla olisi ollut varaa, riensivät ikäänkuin varkain ohi? . . .

Olin kuullut, että joskus tuollaiset sokeat soittajat ja katukerjäläiset ovat kuollessaan "uppo rikkaita." Ja monipa tervekin taitaisi heidän kanssaan ammattinsa vaihtaa, jos luvan saisi. Kenties hänkin oli yksi niitä . . . uppo rikkaita! Kenties hänkin oli saanut himon koota kolikoita ryysyihinsä, kurjana elääkseen, rik-

"Miltähän tuntuisi olla tuossa asemassa?"

kaana kuollakseen, ajattelin. Eikä yhteiskunta almuilla parane, eivät anojat lopu, eivät tarvitsijat vähene: se kaikki on turhaa kilvoittelua, perin toivotonta paikkaamista. Sen tiesin, mutta sittenkin — miltähän tuntuisi olla tuossa asemassa? Ja miltähän tuntuisi omalle sydämmelle nyt, jos heittäisin tuonne ainoani? . . .

Heitin. Hopea kilahti toisten romujen joukkoon ja hän kiitti — kovin nöyrästi, kovin nöyrästi, mutta samalla ikäänkuin voitoniloises-

ti. Ehkäpä hänen tarkka korvansa kuuli että se oli hopea.

Minuakin hävetti. Tuntui hieman pahalta, pilkalliselta, narrimaiselta: kerjäläinen antaa kerjäläiselle ainoansa ja saa matelevan kiitoksen. Hyi! Sydämmessäni kuohahti viha:

— Mikseivät anna nuo! . . .

Mieleni teki hyökätä onnellisten ohikulkevain eteen ja ärjästä: Hävetkää! Kuljette kultapussi taskussa ja siedätte kaduillanne kerjäläisiä, — jätätte kerjäläiset kerjäläisten turvattavaksi. Hävetkää! Pois kukkarot, korut, kalleudet tämän sokean soittajan rasiaan, sillä taitavatpa ne olla teilläkin varastettua tavaraa. Annetaan hänen tulla niin onnelliseksi kuin hän niiden avulla voi. Onpa teillä terveet silmät, kauniit kasvot ja komea vartalo — tehkää työtä ja olkaa onnelliset! . . .

En tehnyt niin, se olisi merkinnyt minulle hullujenhuonetta tai vankilaa, sillä se olisi selitetty tämän hyvän yhteiskuntajärjestelmän ja rauhan häiritsemiseksi, rikokseksi. Mutta mielessäni kuohui viha, jota yhä uudet ja uudet siellä vilahtavat kuvat kiihottivat. Astelin kiivaasti pois, kunnes väräjävä soitto korvissani häipyi.

Astelin katuja sinne tänne karvain mielin.

Katselin valaistuja näyteikkunoita, katselin ihmisiä, katselin katukivillä hyppeleviä jääkarpaloita, mutta en tahtonut tyyntyä. Kuinka kauan niin kuljeskelinkaan, en tiennyt, mutta viimein huomasin lähestyväni paikkaa, josta äsken pakenin —ueräjävä soitto soi korvissani. Mutta kohdalle tultuani se lakkasi. Näin sokean vierellä pienen, vilusta värisevän tyttösen, jonka ainoana pukimena oli ohkainen pumpulimekko. Sokea otti keppinsä ja kapistuksensa, tarttui pienen tyttösen käteen lämpimästi ja he lähtivät. Seurasin heitä. Kylmä tuuli painoi lujasti ohkaista pumpulihametta tyttösen hoikkien säärien ja laihan ruumiin ympärille. Talutettava tuntui hänelle hellästi puhelevan, lohduttelevan, jouduttaen varovia askeleitaan.

Seurailin heitä kotvan matkaa, kunnes he syrjäpuolella kaupunkia katosivat pimeään kujaan.

Ei ollut hän "upporikas", se oli selvää minulle. Ei ollut, eikä voinut olla. Sellaiset ovat yhtä suuria harvinaisuuksia kuin meikäläisen tulo miljoneeriksi. Köyhä hän oli kurja. Ja ruudin kärventämät kasvot osottivat, mikä oli ollut suurimpaan onnettomuuteen syynä — panoksen räjähdys kaivoksessa, joiden tunnottomat omistajat eivät koskaan käynyt onnettomuuden seurauksia edes lieventämään, vaan panevat ovelat

lakimiehensä ajamaan asiaa ja työntävät loukkaantuneet kadulle.

Oliko sokealla soittajalla perhe, useampiakin lapsia ja vaimo, niiden äiti, joka raatoi osaltaan, kun hän kerjäsi? En tiedä. Mutta ainakin yksi näkyi olevan, jota hän rakasti ja joka häntä rakasti. Ja onhan sekin lohdutus, jonka silmiä peittää ikuinen pimeys.

Kerjäläinen — jäljennös veistokuvasta

Talvella

Voi, kuin nyt on lumi nuoskaa!
joutukaa jo, lapset, juoskaa!
Kalle, Pekka, Heikki, Ville,
tulkaa, tulkaa lumisille!
Minä jo viskaan
aika pallon
Riston niskaan.
Kas nyt, Heikki,
tätä elämätä!
Tämähän on vasta leikki!

Siinä kinnas huiskaa,
ettei kertoa voi sanat.
Lumipallot tuiskaa
valkeat kuin metsäkanat.
Kalle, Kalle, paiskaa
tuota laiskaa,
joka seisoo tuolla
takapuolla!

Meillä on orjia omassa maassa

On turhaa Kiinaan ja Meksikoon
meidän lähteä pelastustyöhön,
niinkauan kuin maatamme kuuluisaa
saa synkkähän verrata yöhön.

Meillä orjia omassa maassa on,
on kansa, mi kahleita kantaa,
on kansa, henkeen ja verehen asti
jok' itseään nylkeä antaa.

On huudettu aina: tää vapaa on maa
ja kaikilla leipää on syödä.
Miksi täytyykin ihmisten miljoonain
täällä itsensä orjiksi myödä?

Maa on mahtava, suuri ja rikas,
se rikas on päältä ja alta,
vaan kansa se huokaapi huolien alla,
kun hallitsee harvojen valta.

J. P.

Kaikki haudattuna hankien alle

Kevät

Kirj. A. P.

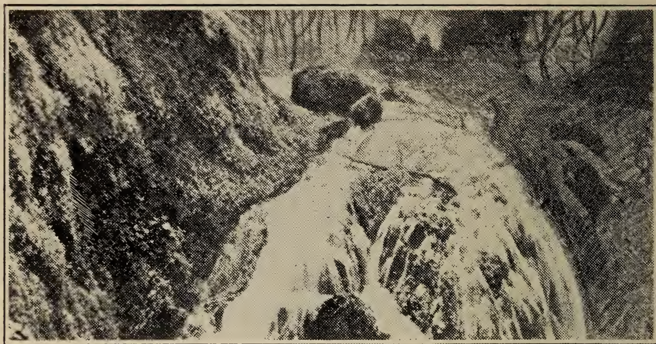
Kuinka kauan sitä yhtämittaista jömötystä kestikään. Vain jäätä ja lunta, pimeätä ja unta! Kaikki oli haudattuna hankien alle ja kauneus kärsi sanomattomasti. Puut värjöttivät kankeina ja viluisina harmajassa huurrevaipassaan. Joskus vonkuvat pohjatuulet sen pois puhalsivat, mutta kohta hiipi se siihen taas, kuin painajainen. Ja se takertui ihmisten asuntojen ikkunoihin, tunkihe niitten sisäpuolellekin ja siinä hämötteli, jämötteli, toivottoman kauan. Eivät ihmiset viitsineet niitten läpi tir-

kistellä — ja mitäpä tirkistelläkään, sillä ympärillä oli kuollutta ja kylmää, ei aurinkokaan viitsinyt kuin joskus aikain takaa alimpien pilvien raosta pilkistää.

Se oli talvea ja talven valtaa, kylmäkouraista, kuolettavaa. Neitoset huokailivat huoneissaan, kun eivät saaneet kauniita hiuksiaan tuulen liehuteltavaksi levittää, käydä kukkaispolkuja seppeleitä sidellen, antaa auringon poskille punaa ripotella, istua iltoja lehvien alla laulellen. Nuorukaiset murisivat elotonta elämää vastaan, väsyneenä viluiseen urheiluun, ja vanhemmat ihmiset, kylmän kourissa hytkähdellen, haikailivat auringottoman ajan armotonta pituutta.

Ihmiset odottivat, väsyivät ja hätäilivät: olisi jo kevään aika, auringon pitäisi jo lämmittää, lumen sulaa, jään ratketa ja ruohon kohottaa hentoa orastaan maan kamarasta — mikä siinä sitten on! Vihaiset tuulet, viiltävät ja kuluttavat, ne ne vain hohkavien hankien yllä huhkivat aamusta iltaan, päivästä toiseen. Ei jaksanut aurinko lämmittää, vaikka jo koetti, kuten näytti. Se oli kovaa kamppailua!

Mutta sitten viimein se jännittävä ponnistus ratkesi — että rusahdus kuului. Tuuli pyörähti etelään ja sieltä puhalsi ja puhalsi. Aurinko otti oman valtansa, hehkui ja helotti. Kuhisten lumi

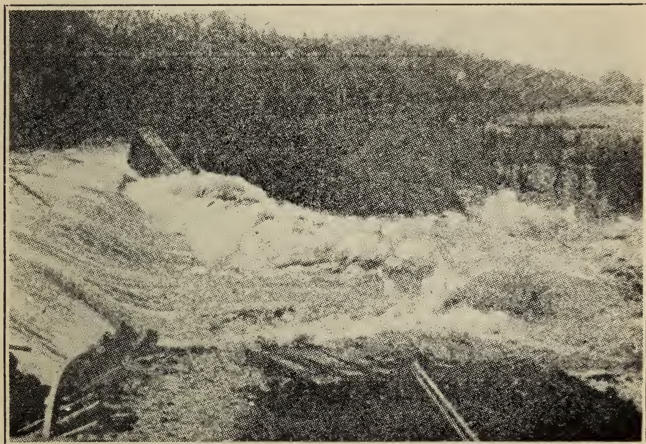
Kohisten rientää tulviva puro alas laaksoon

luhistui, pälvet pilkisti esiin, mätäs vihertyi. Paisuvat vetten uomat rynnistihe jääkahleitaan, ratkoi ne, repi ne, hajotti ne tuhansina kappaleina ja ryskyen, pauhaten työnsi ne kaiken kasaantuneen hylkyromun kanssa pois tieltään.

Siitäpä alkoi elämän ja riemun aika! Laaksossa puikkelehtiva puronen piti sellaista lipinää ja lorinaa, että hymyillä täytyi sitä katsellessa. Pajunvesat ja kalseat ruohonkorret koettivat harata sen riemukasta kulkua vastaan minkä jaksoivat, mutta se taivutti ne pois tieltään, jätti niihin roskan muastaan ja meni menojaan. — Tule, tule! Tule mukaan! Hei, lorelei! . . .

Niitä liittyi toisiinsa matkan varrella, niitä tuli joka haaralta. Ja kuta enemmän niitä liit-

tyi, sitä suuremmaksi kävi niiden voima ja voiton laulu. Tuolla ne jo olivat yhtyneet vuolaaksi virraksi, jota ei enää pidättänyt mikään. Suurina hyökyinä se rymisti eteenpäin ja mahta-

Tulvavesi katkasee rautatiepenkereen

vana pauhinana kaikui sen voitonmarssi. Ken asettui sen tielle, se taipui, taittui, tai tempaistiin juurineen ja heittelehti hyökyjen harjalla tahdotonna leikkikaluna . . . Se oli pienen pienten pisaroiden yhdistynyt voima, joka siinä voittoisana rynnisti yhä suurempiin valtajoukkoihin, yhä suurempaan vapauteen.

Tuolla ne kokoontuvat, tullen tuhansilta haaroilta, pienempinä ja suurempina, suureen sinervään mereen ja siinä yhtyvät yhtenäiseen elämänleikkiin. Eivät pisaraiset enää pienuuttaan valita. Pienet puroset ja voiman virrat kohot-

Suuria aaltoja meren rannikolla

tavat yhteisen kuoron. Rannasta rantaan soudelleen ne laulavat mahtavaa vapauden virttään, ja milloin ne levähtäen vaikenevat, on koko luonto pelkästä kunnioituksesta hiljaa.

Kevät! . . .

Ihmiset hyökkäävät ulos ummehtuneista suojistaan, juhdat kiihkeänä kuopivat, karjat mal-

tittomana mylvivät. — Vapauteen, vapauteen! Pitäisi saada temmeltää!

Nuorten povi hehkuu ja vanhat huppelehtavat hyvillä mielin. Annetaan tuulen hivellä kasvoja, pullistetaan rinta sen puhallettavaksi. Aurinko — paista nyt kerrankin vasten kasvoja, paista poskiin kalvistuneihin ja käsivarsiin verettömiin. Paista! . . .

Mutta kiehtovana kevät kutsuu myöskin työhön, samalla kuin leikkiin. Kiire on! Vainiot vaativat väkeä, pellot odottavat siementä. Mitä niihin nyt kylväisi — mitä parasta, josta saisi runsaan sadon ilolla niittää? . . .

Pulmallinen kysymys

Hanhenpoika (toiselle hanhenpojalle): — Sanoppas, miten tuo lehmä on mahtunut menemään tuosta oksanreiästä sisälle!

Naurettavan näköisiä pukineita.

Terveys ja vapaus

Terve kehitys tarvitsee vapautta, olkoonpa se sitten kehitystä mille alalle tahansa.

Tällä kertaa puhumme ihmisruumiin terveestä kehityksestä. Ja kukapa teistä, nuoret lukijat, ei haluaisi olla terve. "Terve sielu (järki) terveessä ruumiissa", sanotaan. Olla terve, on olla iloinen ja reipas, ja silloin myöskin on aina järki hereillä tekemään havainnoita, oppimaan uuta ja hyvää.

Hyvä, puhdas ravinto ja oikeat elämäntavat ovat myöskin tärkeitä tekijöitä terveelle kehitykselle. Mutta nyt puhumme ruumiin elinten vapaudesta. Erittäinkin kasvaville, ja te lapset olette kasvavia, on tärkeätä, että mikään vaatetus ei ole liian ahdas tai sopimaton.

Vaikkapa vain kenkä on ahdas tai sopimaton, niin että se pusertaa tai painaa jalkaa jostakin paikasta, niin se ei ainoastaan aiheuta sitä, että jalat kasvavat epämuodostuneiksi ja rumiksi, mutta jalkojen vaivaaminen ärsyttää hermostoa yleensä ja koko ihmisen terveys kärsii.

Tyttöjen ruumiin elimet tarvitsevat aivan yhtäpaljon vapautta kuin poikienkin, sillä tytöt tarvitsevat myöskin kasvaa terveiksi. Sellaiset pukineet, jotka ovat ahtaat vyötäisiltä vaikkapa vaan kapea vyö, ei ole sovelias tytöille eikä pojille. Se pusertaa suolia ja ehkäisee niiden toimintaa ja suolilla on äärettömän tärkeä tehtävä terveenä pysymiseksi ja kasvun kehittymiseksi.

Myös tulee välttää kaikkia sellaisia pukimia, jotka ahdistavat rintakehää, sillä ne estävät keuhkot ja sydämen kunnollisesti toimimasta, ja siksi ovat ne terveydelle kovin vahingolliset.

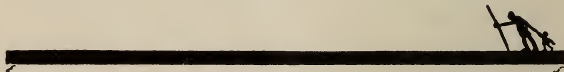
Kuvassa näemme dajakkilaisen (dyak) neitosen Borneo-saarelta, puettuna messinkiseen kureliiviinsä. Se on muodissa ja siksi nämä raakalais-

tyttäret sitä pitävät. Typerää, eikö totta? Mutta katsokaamme hänen jalkojaan. Ne ovat kauniit ja säännölliset. Niitä eivät ole ahtaat kengät pilanneet.

Kaikki sellainen muoti, joka sotii terveyttä ja tervettä kehitystä vastaan, on jätettä raakalaisuudesta ja tietämättömyydestä. Ja olla sellaisen muodin mukainen, ei suinkaan ole sivistyneenä olemista.

Kaikki pukineet tulee olla sellaiset, että ne eivät millään tavalla ehkäise eikä häiritse vapaata ruumiin liikuntoa. Kaikki jäsenet, lihakset ja elimet tulee saada vapaasti liikkua, ja niiden liikuntoa tulisi vielä säännöllisesti harjottaa. Vapaa liikunto on yhtä tärkeää kuin vapaus. Liikunto on välttämätön säännölliselle ja terveelle kehitykselle ja terveenä pysymiselle. Tulisi tässä liian pitkäksi selittää minkätähden.

Te voitte itsekukin joskus tutustua näihin asioihin, ja teidän tulisi tutustua, sillä nämä asiathan kaikista lähimmin koskee teitä itseäenne.
— Selma-täti.

Kaksi maailmaa

Julia oli suuren kaupungin lapsi. Hän asui kaupungin laidalla, kapean kadun varrella. Siellä hän oli syntynyt ja kasvanut. Se suuri, ränsistynyt puutalo, missä hänen kotinsa sijaitsi, muodosti koko hänen maailmansa.

Talossa asui paljon muitakin perheitä, jotka olivat yhtä köyhiä kuin Juliankin vanhemmat. Ja kaikki ne asuivat talossa vuokralaisina, ollen kullakin perheellä pari pientä huonetta hallussaan.

Talon omisti rikas herra, joka asui toisella puolella kaupunkia. Hänen upea kotinsa sijaitsi kauniilla ylängöllä. Sen eroitti muista komeista taloista laaja pihamaa ja puhtaat, leveät kadut. Pihalla oli paljon kauniita kukkapenkkejä somassa järjestyksessä, juhlallisia seedri- ja palmupuita ja vihreää ruohoa. Tuuheitten puitten varjossa näytti rikkaan herran komea palatsi tarujen linnalta.

Siellä komean puutarhansa juhlallisessa siimeksessä, kukkien suloisessa tuoksussa, lojui rikas herra rouvansa ja lastensa kanssa päiväkaudet, ja heidän oli niin äärettömän hyvä olla. Heiltä ei puuttunut koskaan mitään, eikä heidän tarvinnut tehdä minkäänlaista työtä, sillä heillä oli paljon palvelijoita, jotka valmistivat heille herkullisia ruokia, pesivät heidän vaatteensa ja varustivat kauniita kukkia heidän pöydälleen, kun he aterioivat.

Tämä rikas herra omisti sen suuren, ränsistyneen puutalon, missä Julia asui vanhempiensa ja pikku veljensä ja sisariensa kanssa. Rikas herra ei viitsinyt koskaan käydä heitä katsomassa, mutta lähetti joka viikko taloudenhoitajansa perimään huoneenvuokran Julian isältä ja niiltä toisilta köyhiltä, jotka samassa talossa asuivat.

Rikkaan herran taloudenhoitaja oli ankara mies. Hän vaati jokaisen maksamaan vuokransa säännöllisesti kerran viikossa. Julian isällä oli monta suuta ruokittavana, eikä hänen pieni palkkansa mitenkään riittänyt kaikkiin menoihin, kun ei saanut olla säännöllisesti työssä. Niinpä kerran kun rikkaan herran taloudenhoitaja tuli vaatimaan huoneen vuokraa, kuuli Julia isänsä sanovan:

— Hyvä herra, ei minulla ole nyt millä mak-

saa, kun ei ole saanut työtä muutamaan päivään, mutta minä maksan heti, kun pääsen työhön.

— Ei se auta, minun täytyy saada maksu, sanoi rikkaan herran taloudenhoitaja, taikka teidän on muutettava pois tästä talosta.

Lampaita

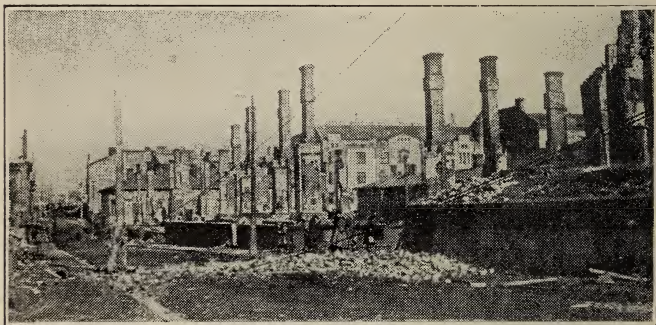
— Mutta näettehän, hyvä herra, että minulla on suuri perhe, paljon nälkäisiä lapsia. Enhän mitenkään voi maksaa juuri tällä kertaa.

— Mutta herra tahtoo, että vuokra on maksettava säännöllisesti. Odotan ylihuomiseen. Ellette siihen mennessä maksa vuokraanne, täytyy

teidän muuttaa, sanoi taloudenhoitaja ankarana ja poistui.

Julian mieleen vaikutti tuo keskustelu perin masentavasti.

Pitääkö meidän muuttaa, hän ajatteli, mihin me sitten pääsemme?

Lahtarikaartin hävittämiä rakennuksia Tampereella

Samalla hän katsahti äitiinsä ja huomasi kyyneleitä hänen silmänurkissaan. Sitten äiti otti sängyn alta vasun, jossa oli eri värisiä nauhoja ja rimpsuja, joista hän alkoi valmistaa kukkia.

— Äiti, saanko minäkin tehdä kukkia? kysyi Julia.

— Kyllä, lapseni, jos sinä vain osaat.

Julia ryhtyi työhön. Pian hän oppikin näppärästi valmistamaan kukkia. Äiti sitten vei ku-

kat kauppaan ja sai niillä vähän rahaa, jolla maksettiin vuokra.

* * *

Julia teki pitkät päivät kukkia äitinsä kanssa monta vuotta. Niin he olivat jotenkuten tulleet toimeen. Vuokrakin oli maksettu säännöllisesti, joten heidän ei tarvinnut muuttaa.

Julia oli nyt kahdentoista vuoden ikäinen. Hän ei ollut koskaan nähnyt vihreää ruohoa, eikä oikeita kukkia. Aurinkokaan ei milloinkaan sopinut paistamaan heidän pienestä ikkunastaan sisälle, kun katu oli niin kapea ja sen toisella puolella oli korkeita rakennuksia toinen toisessaan kiinni.

Kun Julia illan hämärtyessä katseli kadulle, näki hän siellä repaleisia ihmisiä. Toiset heistä olivat juovuksissa ja hoipertelivat, toiset olivat selviä, mutta yhtä onnettoman näköisiä. Hän kuuli kadulta riitelemistä ja näki kuinka nuo ihmiset tappelivat ja repivät toistensa ennestään repaleisia vaatteita vieläkin pahemmin rikki.

Talossakin usein riitelivät asukkaat keskenään. Keski-yölläkään ei ollut rauhallista. Aina oli joku kompuroimassa käytävällä oven takana, tahi kuului sieltä äkäinen riiteleminen. Kaikkeen tähän oli Julia niin tottunut, ettei hän huomannut siinä mitään erikoista. Sellaista se oli elämä

ollut aina siitä saakka kun hän oli alkanut muistaa. Ja hänen mielestään ei olisi voinut toisin ollakaan.

* * *

Mutta sitten sen rikkaan herran rouva, jonka talossa Julia asui, päätti osoittaa laitakaupungin köyhille hyväntahtoisuuttaan. Hän järjesti erääseen taloon Julian kodin lähelle kukkanäyttelyn lapsille.

Juliakin pääsi toisten lasten kanssa näyttelyyn. Siellä olikin ihan oikeita kukkia. Niitä oli niin tavattoman paljon ja monta eri lajia, että Juliaa oikein ihmetytti. Ja kuinka hyvältä ne tuoksuivatkaan! Ne ihan lumosivat Julian. Ei hän uskaltanut niihin koskea, mutta kun hän oli hetken niitä arkana tarkastellut, astui hän lähemmäksi ja veti nenäänsä täysin siemauksin kukkien tuoksua.

— Oh! Kuinkan ihanaa! hän huudahti! Tuoksuvatko kukat todellakin noin suloiselta?

— Tuoksuvat, lapseni, oikeat kukat tuoksuvat juuri noin, sanoi näyttelyn ohjaajatar. Etkö, lapseni, koskaan ole nähnyt oikeita kukkia?

— Oi, ei, täti. Minä olen monta vuotta tehnyt kukkia kotonani myytäväksi, mutta koskaan ennen en ole nähnyt oikeita kukkia, enkä koskaan

ole osannut ajatella, että ne olisivat noin kauniita ja tuoksuisivat näin hyviltä.

— Lapsiraukka, nyt tiedät, että on olemassa kaksi maailmaa. Toisessa on paljon kukkia ja kaikkea yllinkyllin tekemään elämän onnelliseksi, ja toisessa on elämä pimeää, kylmää, puutteellista ja yksitoikkoista, sanoi eräs toinen nainen, joka näytti työläiseltä.

— Kaksi maailmaa — toisti Julia ajatuksissaan kotiinsa mennessään . . . Kuinka hän ei ollut tuota ennemmin huomannut. Hän oli aina luullut, että olisi olemassa vain yksi maailma, jossa kylläkin on rikkaita ja köyhiä. Kyllä hän sen oli tiennyt, että siinä suuressa, ränsistyneessä talossa asuvat olivat kaikki köyhiä, mutta sitä hän ei ollut osannut ajatella, että rikkaitten maailmassa kasvaisi niin ihmeen kauniita ja sulotuoksuisia kukkia.

Ja kun hän saapui köyhään kotiinsa, kysyi hän äidiltään:

— Miksi juuri meidän pitää asua siinä huonommassa maailmassa?

— Siksi kun rikkaat riistävät ja sortavat meitä, voidakseen elää itse laiskana ylellisyydessä.

— Pääsemmekö me, äiti koskaan siihen parempaan maailmaan, kysyi Julia.

— En tiedä. Vasta sitten, kun köyhät järjestyvät ja ottavat koko yhteiskunnan haltuunsa, pääsemme mekin nauttimaan kukkien tuoksusta.

Samaan suuntaan oli äiti ennenkin puhunut isälle ja hänelle, mutta Julia ei ollut täysin ymmärtänyt hänen sanojaan. Nyt hän ymmärsi, miksi köyhien pitää perustaa yhdistyksiä ja toimia niissä.

Niin pitää tehdä siksi, että saataisiin rikkaatkin pakoitetuiksi tekemään työtä ja että maailma saataisiin kaikille onnelliseksi.

A. N. K.

Farmarin mietteitä

(Kantoa vääntäessä)

Johdin askeleeni tänne maalle ulos,
missä aurat, äkeet jauhaa.
Täällä ei yön, päivän rauhaa
ole puuhaavalla,
maan muokkaajalla.
Elo raskaan raadannan on tulos.

Hiki päässä pellot, niityt perkkaa.
Synkkää korpimetsää kaataa,
peltotilkuks' korven raataa.
Kivet kannot vielä,
aina tuossa tiellä.
Väännä niitä, käännä tuhat kertaa.

Lannoitukset, kalkit osta hyvät.
Myöskin korjaa aidat, veräät,
"tulsut" tämän tästä teräät,

osta langat, laudat,
hoida siat, naudat.
Laidunmaata laita, kaiva ojat syvät.

Työtä uurastusta aina riittää.
Olkoon kesä taikka talvi,
farmarilla ain' on arki.
Paljon ennen kuutta,
sarvipäät jo huutaa.
Nouse passaamahan niitä.

Kuormaa enempi kuin kantaa jaksaa.
Jos vielä huonees korjaat, maalaat,
veroherrat senkin tietää saavat.
Katsos mikä ero:
heti nousi vero,
vaikkei entistäkään jaksa maksaa.

Tuottehetkin vähän lohduttaa.
Paras lienee nekin itse pitää,
kukaan ei niist' maksa mitään.
Missä vika lienee,
sen välikädet tiennee,
voittojansa jotka korottaa.

Mitä tehdä pitäisikin?
Sitä tässä mietin, jauhan,
olen aprikoinut kauan.

Sanonpahan aivan suoraan:
Orjaksi mä itsen huomaan,
samoin uskoo naapurikin.

Saanpa kiinni järjen päästä:
otetaan me turvetoukat,
ja myös kaikki känsäkourat:
yhteen hiileen puhalletaan,
valta meille valloitetaan,
vapaudutaan nylkijöistä.

V. R.

Setä pyöräytti pataa

Setä kertoi hauskan tapauksen, joka oli sattunut silloin, kun hän nuorena miehenä oli Suomessa.

Sedän kotikylässä ei ollut saatavana mitään sellaista työtä, josta olisi palkaksi saanut rahaa, mutta setä oli kuullut, että jossakin kauempana rakennettiin rautatietä, ja että siellä tarvittiin työhön miehiä, ja maksettiin niille monta markkaa päivässä — ainakin kaksi markkaa, joka Amerikan rahassa olisi silloin ollut 40 senttiä.

Setä siis pani evästä pussiin ja lähti pussi selässä, kävellä tallustelemaan tietä pitkin sinne päin, jossa oli kuullut sitä rautatietä rakennettavan.

Mutta eväät loppuivatkin kesken, kun hän oli kolme vuorokautta kulkenut. Eikä matka ollut vielä puolivälissäkään. Vaikka setä käänsi pussinsa nurin, niin sittenkään ei hän enää löytänyt sieltä mitään syötävää.

Sedän täytyi silloin poiketa tien varrella ole-

vaan isoon taloon ja kysyä työtä. Ison talon rikas isäntä sanoi, että "kyllä meillä työtä on ja ruokaa palkaksesi."

Seuraavana aamuna auringon noustessa lähdettiin työpaikalle, joka oli kymmenen mailin päässä metsässä. Sedän mukana lähti isäntä itse ja eräs Pekka-niminen vanha mies. Sedän piti kantaa kaikkien kolmen eväät pussissa selässään ja kyllä siinä olikin kantamista, kun evästä oli pantu koko viikon varalta.

Kapeaa ja mutkasta polkua kulkien tultiin vihdoin työpaikalle. Työnä oli puiden kaataminen, ja kun päivän työ oli päättynyt, ruvettiin majoittumaan yöksi pieneen metsämökkiin.

Illallista oli kuitenkin laitettava ennen maata menoa. Ja tästä illallisen syönnistä tässä oikeastaan tarkotus olikin kertoa. Setä jutteli siitä seuraavasti:

Isäntä otti keittääkseen ja tuo vanha mies sai perunat kuoriakseen. Me näet keitimme perunasoppaa ensi iltana. Ja toisena iltana me keitimme perunasoppaa. Ja kolmantena iltana perunasoppaa. Ja neljäntenä perunasoppaa. Ja viidentenä perunasoppaa.

Ensi iltana minä kaikessa rauhassa raahasin eväspussin ison kannon viereen ja asetin kaikkien meidän kolmen lusikat kannon reunalle.

Keittopadan asetti isäntä itse varovasti kannon päälle ja niin me rupesimme padasta syömään.

Siinä syödessämme huomasin jonkun ajan perästä, että minun ja sen vanhan miehen lusikkaan ei sattunut yhtään lihamurua, vaan isännän lusikka löysi kaikki lihat.

Minun jo teki mieleni pistää lusikkani isännän puolelle, mutta eihän se olisi näyttänyt oikein sopivalta, kun ei isäntäkään koukkinut meidän puoleltamme, vaan söi ihan omalta kohdaltaan.

Niin meidän työläisten täytyi tyytyä pelkkiin perunoihin ja liemeen.

Toisena iltana kävi aivan samalla tavalla.

Kolmantena iltana ruualle ruvetessamme minä en tuonutkaan isännän lusikkaa, vaan jätin sen sinne metsämajaan, jossa nukuimme.

Isäntä, asetettuaan padan kannon päähän, huomasi, että hänen lusikkansa puuttui. Hän sanoi:

— Etkö sinä minun lusikkaani tuonutkaan?

Minä vastasin:

— En löytänyt. Mihin lienet sen itse piilottanut.

Silloin isäntä lähti itse lusikkaansa noutamaan, ja sillä aikaa minä pyöräytin pataa niin, että

se puoli, jonka isäntä oli tarkottanut omalle kohdalleen, tulikin minun ja sen vanhan miehen kohdalle. Käänsin vielä padan sangankin toisin päin, niin että isäntä ei sangastakaan huomannut padan kääntyneen.

Kun isäntä tuli lusikka kourassaan takaisin, ryhdyimme syömään.

Ja nytkös löysi minunkin lusikkani lihapaloja ja samoin vanhan miehen lusikka, sillä isäntä oli ovelasti asettanut kaikki lihapalat yhteen läjään sille puolelle pataa, josta hän itse aikoi syödä. Mutta pataa pyöräyttämällä olivatkin lihat muuttuneet meidän puolellemme.

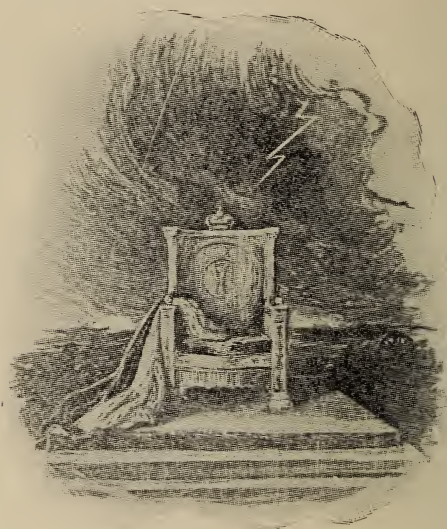
Tyytyväisenä sanoi vanha mies, minuun vilkaisten, että "ompa se isäntä pannut lihaa runsaasti pataan tänä iltana!"

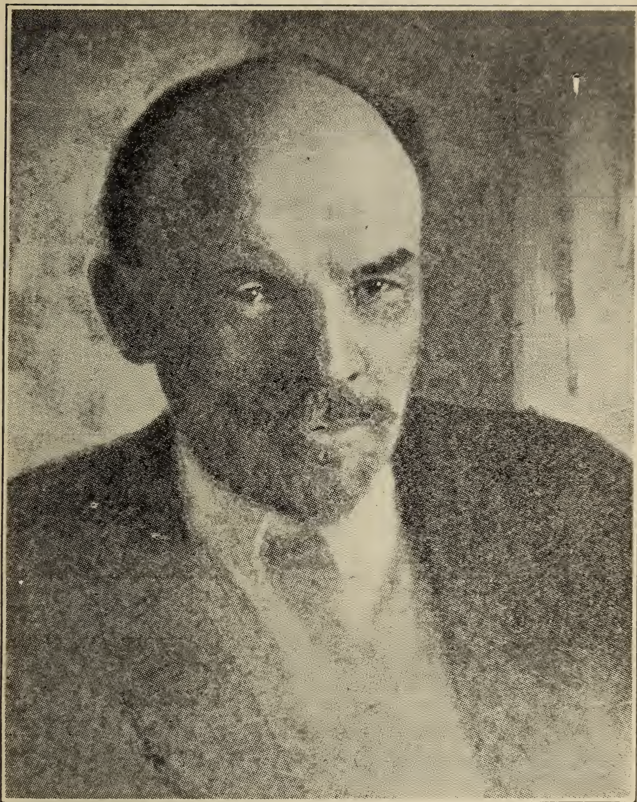
Mutta isäntä ei puhunut mitään. Hän oli kiukkuisen näköinen, sillä hän huomasi saaneensa kavaluudestaan rangaistuksen. Luulen, että häntä myös hävetti.

Kerrottuaan tämän jutun, jatkoi setä:

— Kapitalistit ovat järjestäneet asiat niin, että he aina itse saavat parhaat palat ja työläiset jäävät huonommalle puolelle. Heillä on kaikkea yllin kyllin, kun me työläiset olemme puutteessa. Mutta meidän työläisten on "käänettävä pataa." Tosin koko "yhteiskunnan pataa" ei voi yksi

mies kääntää, mutta kun kaikki työläiset liittyvät työväenjärjestöihin ja sitten joukkovoimalla käännetään, niin kyllä se kääntyy, vaikka kapitalistit kuinka vastaan tappelisivat.

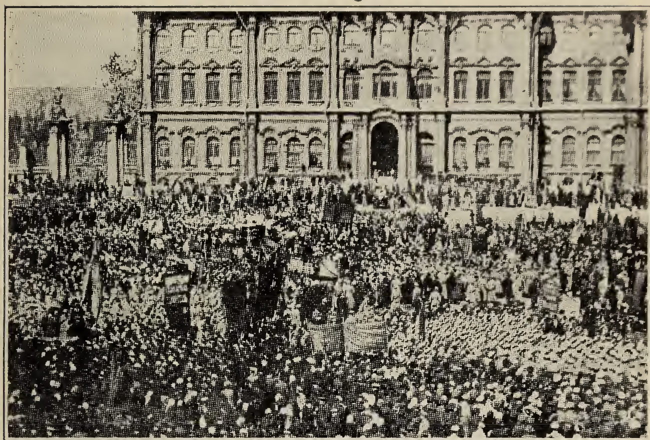

Lenin, työläisten opettaja

Vuonna 1917 syntyi Venäjällä työväenluokan ja kapitalistiluokan välillä ratkaiseva taistelu vallasta. Työväenluokka voitti Leninin johdolla. Lenin oli koko elämänsä ajan opettanut ja järjestänyt työväestöä. Hän oli kirjottanut kirjoja, joissa opetetaan työläisiä taistelemaan kapitalistiluokkaa vastaan. Hän oli toimittanut työläisille

sanomalehtiä. Sen vuoksi kapitalistit häntä vihasivat. He vangitsivat hänet monta kertaa. Vankilasta hänet karkotettiin kauas Siperiaan, josta hän pääsi pakenemaan ulkomaille. Ulkomailla toimitti hän "Pravda"-nimistä sanomalehteä, jota työläiset Venäjällä lukivat salaa kapitalisteilta. "Pravda" merkitsee samaa kuin "Totuus" ja Lenin opetti totuutta. Hän oli kommunisti.

Venäjää hallitsi ennen keisari ylimysten ja kapitalistien kanssa. Ne olivat pakottaneet Venäjän kansan sotaan, siihen samaan maailman sotaan, johon Amerikakin otti osaa. Mutta kansa oli kyllästynyt sotaan ja kieltäytyi tottelemasta keisaria ja ylimyksiä. Keisari ylimyksineen joutui pois vallasta. Silloin halusivat kapitalistit järjestää valtakunnan siihen tapaan kuin Amerikassa ja pitää vallan itsellään. Mutta Lenin kehoitti työläisiä ja maanviljelijöitä taisteluun kapitalisteja vastaan. "Valta työläisille ja maanviljelijöille, eikä kapitalisteille!" sanoi Lenin. Ja työläiset ja maanviljelijät voittivat tässä taistelussa, sillä sotaväki kääntyi heidän puolelleen. Työläisten ja maanviljelijäin hallitsemaa Venäjää sanotaan *Neuvostoliitoksi* ja Lenin oli Neuvostoliiton päämies kuolemaansa saakka. Hän kuoli tammikuun 21 p. 1924, mutta hänen opetuksensa elävät. Kaikissa maissa työläiset lukevat Leninin kirjottamia kirjoja. Leninin ja Marxin kirjat ovat työläisille parhaita kirjoja. Niistä he oppivat taistelemaan kapitalistiluokkaa vastaan oikealla tavalla.

Kun työläiset ovat vallassa.
Venäläisiä työläisiä ja sotilaita ja heidän vaimojaan ja lapsiaan viettämässä juhlaa entisen keisarin palatsin edustalla Pietarissa. Ennen vallankumousta työläisiä ammuttiin, jos he yrittivät kokoontua tälle paikalle.

Työläisten tasavalta

Ei milloinkaan ole missään maassa ollut niin suurta juhlaa kuin oli Venäjällä vuonna 1927.

Jos olisi laskenut kaikki ne liput, jotka silloin olivat liehumassa talojen katoilla kaikissa kaupungeissa ja maalaiskylissä, niin niitä olisi ollut monta miljoonaa. Ja kaikki liput olivat väriltään punasia, ja niissä oli sirpin ja vasaran kuva.

Kaikissa kaupungeissa ja maalaiskylissä olivat kaikki ihmiset, isot ja pienet, liikkeellä juhlapukuihin puettuina jo varhain aamulla. Lapsilla oli pieniä punaisia lippuja, eivätkä he tahtoneet malttaa syödä aamiaista, vaan oli heillä kaikilla kiire ulos, sillä he pelkäsivät, että he voisivat myöhästyä juhlakulkueesta, jossa he jokainen halusivat olla mukana kun kulkue marssi läpi kaupungin soittokuntain soittaessa ja laulujen raikuessa. Ja he kaikki astuivat yhtä jalkaa kuin sotamiehet, ja jos joku ei astunut yhtä jalkaa, niin se vähän hyppäsi päästäkseen astumaan toisten kanssa samassa tahdissa.

Oikein pienissä maalaiskylissä oli lapsia juhlakulkueessa vain muutamia kymmeniä, mutta Moskovassa ja Leningradissa ja toisissa suurissa kaupungeissa niitä oli tuhansia — niitä oli niin paljon, että ihan ihmetellä täytyi, kuinka niitä niin paljon voi olla. Mutta kyllä oli juhlakulkueessa paljon isojakin ihmisiä, sillä liikkeellä olivat kaikkien tehtaiden työläiset suurine punaisine lippuineen. Ja äidit ja tädit myös olivat juhlakulkueen mukana marssimassa ja olivat yhtä iloisen näköisiä kuin kaikki toisetkin.

Jo monta kuukautta oli näitä juhlia valmisteltu ja kaikki olivat niitä odottaneet ja kaikki olivat niistä puhuneet. Niistä olivat puhuneet

työläiset muissakin maissa, Amerikassakin. Ja kaikista maista olivat työläiset lähettäneet joukon tovereitaan ottamaan osaa noihin suuriin juhliin ja nämä toisista maista tulleet työläiset marssivat

Pikku tyttö suuresta Työläisten Tasavallasta

juhlakulkueissa yhtä innostuneina kuin venäläisetkin työläiset, jos ei vieläkin innostuneempina.

Mutta olipa juhlille joutunut yksi mies vastoin tahtoaankin, mutta hän ei ollut työläinen vaan rikas kapitalisti Mr. Thickhead Amerikasta. Kun ei hänellä ollut mitään muutakaan tekemistä, niin oli hän lähtenyt lentokoneella huvimat-

kalle maailman ympäri. Ei hän itse osannut lentokonetta hoitaa, eikä tehdä mitään muutakaan, mutta hän oli palkannut kaksi ilmailijaa — toinen ohjasi konetta ja toinen piti huolta siitä, että kone kävi hyvin. Kolmannen miehen oli hän palkannut syöttämään ja juottamaan itseään, kun hän istui lentokoneen peräpuolessa kainaloitaan myöten pehmeään tuoliin uppoutuneena. Evääksi oli hän ottanut itselleen kaikellaisen ruuan lisäksi vielä ison pullollisen sellaista nestettä, jonka nimenä Amerikassa on "moonshine", ja jota myös sanotaan viinaksi, ja jota ei kukaan järkevä ihminen ryyppäisi alhaalla maassa ollessaankaan, saati sitten korkealla ilmassa lentäissään.

Mr. Thickhead oli käskenyt lentokoneen ohjaajain lentää Parisista suoraan Egyptiin, mutta lentokonetta hoitavat miehet olivat keskenään tuumineet, että he voivat aivan hyvin tehdä pikku mutkankin, ja lentää Venäjälle, nähdäkseen edes vilaukselta ilmasta niitä suuria juhlia. He olivat varmoja siitä, että Mr. Thickhead ei sitä huomaisi, sillä eihän hän ymmärtänyt mitään ilmansuunnista ja sitäpaitsi hän enimmän ajan nukkui juovuksissa siinä pehmeässä tuolissaan, ja hän oli antanut sellaisen määräyksen, että jos hän alkaa vähänkään selvitä, niin pitää hänelle panna lusikalla suuhun sitä "moonshine"-nestettä.

Eikä Mr. Thickhead huomannutkaan, että lentokoneen keula oli käännetty Venäjälle päin. Hän vain nukkua röhötti juovuksissa tuolissaan. Näin tultiin erään suuren venäläisen kaupungin kohdalle. Se kaupunki mahdollisesti oli Moskova. Silloin Mr. Thickhead yhtäkkiä heräsi. Hän säikähti niin, että ponnahti ylös tuolistaan, sillä jostakin kuului niin kova paukaus kuin olisi sadalla suurella tykillä ammuttu yhteislaukaus. Ja sadalla tykillä siellä alhaalla ammuttiinkin, mutta ei ammuttu ketään ihmisiä. Siellä paukuteltiin vain sen suuren juhlan kunniaksi.

Mr. Thickhead töyttäsi lentokoneen ikkunasta katsomaan, että mikä on hätänä ja kun hän oli juovuksissa, niin pudota rötkähti hän ikkunasta alas.

Mihin lentokoneeseen jääneet miehet sitten lensivät, sitä ei kukaan tiedä. Luultavasti laskeutuivat he sievästi alas jonnekin ja lähtivät juhlimaan toisten työläisten kanssa.

Mr. Thickhead putosi monta sataa jalkaa tukkaharjakset pystyssä ja silmät säikähdyksestä pyöreinä kuin hopeadollarit.

Se oli kamalaa menoa sellainen alaspäin meno!

Kun sillä tavalla vahingossa putoaa, niin voi tietysti pudota mihin paikkaan sattuu, vaikka jonkun niskaan. Mutta varmaankaan ei kukaan

ole milloinkaan pudonnut niin kummalliseen paikkaan kuin putosi Mr. Thickhead, sillä hän putosi erään tehtaan pitkän savupiipun nokkaan jalat edellä ja tarttui paksusta vatsastaan savupiipun reikään kiinni niin lujasti, että häntä ei olisi saanut siitä ylös tukasta vetämälläkään. Ja siinä

Lapsia punaisine lippuineen vallankumouksen 10-vuotisjuhlilla

hän nyt olla äkötti piipun reikään kainaloitaan myöten uponneena.

Putous oli häntä säikäyttänyt niin kauheasti, että hän selvisi, vaikka olikin ollut kovasti juovuksissa.

Hän huomasi olevansa vielä hengissä — mutta kuinka päästä savupiipun nokasta alas?

Hän koetti huutaa alhaalla liikkuville ihmisille, mutta kukaan ei häntä kuullut, ja kun hän tarkemmin katseli siellä alhaalla olevia katuja ja kaduilla liikkuvia ihmisiä tarttui hänellä ääni kurkkuun.

Mitä hän näki?

Punasia lippuja kaikkien talojen katoilla ja tuhansia ihmisiä, jotka kulkivat juhlakulkueissa punasia lippuja kantaen.

— Tuohan on hirveätä! Punasia lippuja kannetaan tuolla tavalla kadulla. Missä on poliisi, kun ei se tule pieksämään noita ihmisiä ja missä on sotaväki, kun ei se tule niitä ampumaan?

Näin hätäili itsekseen Mr. Thickhead, muistaen mitä Amerikassa tehtäisiin, jos punasia lippuja tuolla tavalla alkaisi kadulle ilmaantua.

— Ahaa! Tuollapa tuleekin sotaväkeä! Jalkaväkeä auringonpaisteessa välähtelevine pistimineen, ja tykkiväkeä suurine tykkeineen ja sitten vielä ratsuväkeä.

Mr. Thickhead huomaa, että tuo suuri sotaväen joukko kääntyy samalle aukealle paikalle, johon punasia lippuja liehuttavat ihmisetkin ovat menossa.

Unohtaen ahtaan asemansa savupiipun nokassa, tulee Mr. Thickhead hyville mielin. Hän

on varma siitä, että sotaväki alkaa ampua noita punasia lippuja liehuttavia ihmisiä — kunhan ei vain vahingossa joku kuula sinkoaisi tänne ylös! ajattelee hän!

Mutta mitä?!

Nyt vasta huomaa Mr. Thickhead, että kaikilla noilla sotilasjoukoillakin on punaset liput! Ne asettuvat suoriin riveihin tuolle suurelle aukealle paikalle, jonka keskellä on punasilla lipuilla koristettu puhujalava.

Mr. Thickhead ei voi kuulla, mitä puhujalavalla olevat miehet puhuvat, mutta sen hän kuulee, kun nuo tuhannet ihmiset aina vähän ajan perästä päästävät riemukkaan hurraa-huudon ja hän näkee sotilaiden heiluttavan lakkiaan ja käsittää, että nekin huutavat hurraata, kun punasilla lipuilla koristetulta puhujalavalta puhutaan.

Tässä maassa ovat Mr. Thickhead'in mielestä asiat aivan sekaisin.

— Eihän tämä voi olla enää mitään muuta kuin vallankumousta! ähisee Mr. Thickhead savupiipun nokassa, sillä hän ei tiennyt, että hän oli Venäjällä, jossa vallankumous oli tapahtunut jo kymmenen vuotta sitten, ja että nyt vain oli suuret juhlat vallankumouksen muistoksi.

Mistäpäs Mr. Thickhead sen olisi tiennyt, kun ei hän tiennyt juuri mitään muutakaan!

Ihmeissään ja peloissaan katseli hän kaikkea touhua siellä alhaalla iltaan saakka, mutta illalla siellä vasta ilo alkoikin!

Syttyivät tuhanneet valot ja — — — hiuuh! Mikäs se oli? Ilmaan ammuttu raketti, joka tulisena viiruna kohosi korkeuteen, paljon korkeammalle tehtaiden savupiippuja. Se näytti hetkeksi pysähtyvän juuri sen savupiipun kohdalle, jonka nokkaan Mr. Thickhead oli tarttunut.

Bum!!! Raketti paukahti siellä korkeudessa, ja punainen valon leimaus näytti täyttävän koko maailman. Ja sitten alkoi satoja punasia tähtiä tippua alas Mr. Thickhead'in niskaan. Siinä oli ikävä olla alla ja tulenkestävä sateensuoja olisi ollut hyvään tarpeeseen, sillä ne tähdet olivat kuumia, ihan säkenöivät. Ilotulitusta jatkui myöhäiseen yöhön ja eräskin raketti oli viedä Mr. Thickhead'ilta nenän, suhahtaessaan hänen ohitseen.

Juhlaa jatkui vielä seuraavanakin päivänä ja seuraavana iltana — sitä kesti monta vuorokautta ja Mr. Thickhead'ille tuli savupiipun nokassa hirveä nälkä ja jano. Hän rupesi laihtumaan. Hänen vatsansa kutistui kokoon, ja niin hän

eräänä yönä torkahtaessaan pudota solahti alas sinne savupiippuun.

Keneltä tahansa olisi päässyt huuto hänen asemassaan, ja Mr. Thickhead'kin päästi sellaisen mölinän, että se vasta oli mölinä.

Työläisten tasavallan sotilaita, jotka eivät ammu työläisiä. Valokuva vallankumouksen 10-vuotisjuhlilta Moskovasta.

Putous savupiipun pohjaan oli kylläkin paha tapaus, mutta vielä pahemminkin olisi voinut sattua, ja pahemmin olisi sattunut siinä tapauksessa, jos siellä olisi ollut tuli alla.

Mutta onneksi ei siellä ollut tulta, sillä pesää juuri puhdistettiin ja se oli kylmillään. Eräs työläinen veteli suurella, puutarhakuokan nä-

köisellä koukulla savupiipun pohjalle kertynyttä nokea ulos savupiipun kylessä olevasta luukusta.

Hän kuuli Mr. Thickhead'in möläyksen, mutta hän ei käsittänyt, mistä ääni kuului, ja hän jatkoi työtään. Hän pisti koukkunsa sisään nokisesta luukusta sinne pimeään onkaloon, jonne ei mitään voinut nähdä. Koukku tuntui takertuvan kiinni johonkin — mies veti — jotakin sieltä on tulossa — hän veti ja veti — vetäsipä jo oikein lujastikin, ja sieltäkös tulla rötkähti Mr. Thickhead mustempana kuin neekeri — niin mustana kuin kaksi neekeriä yhteensä. Suu, silmät, ja korvat olivat nokea täynnä. Hän koetti sylkeä nokea suustaan ja tuhistella sitä ulos nenästään ja pyyhkiä silmiään ja korviaan ja näytti aivan pökertyneeltä, ja kyllä kai hän pökertynyt olikin.

Toisia tehtaan työläisiä kokoontui pian paikalle ja heille oli Mr. Thickhead'in ilmaantuminen tehtaan lämmityshuoneeseen yhtä suuri ihme kuin Mr. Thickhead'ille itselleenkin.

He puhuivat Mr. Thickhead'ille jotakin, mutta Mr. Thickhead ei ymmärtänyt heidän kieltään, eivätkä he ymmärtäneet mitä Thickhead heille yritti puhua ja keskusteluyritys päättyi siihen, että kaksi vankkaa miestä nosti Mr. Thickhead'in kottikärryille ja lähtivät häntä viemään ulos.

Mr. Thickhead oli niin pelästynyt ja niin heikko nälästä ja uupumuksesta, että hän ei lainkaan tiennyt, mihin häntä vietiin. Hän näytti vaipuvan uneen, eikä hän jälestäpäinkään ole saanut selville, kuinka kauan hän nukkui.

Kun hän vihdoin heräsi, huomasi hän makaavansa puhtaaksi pestynä puhtaassa sängyssä suuressa valoisassa huoneessa, jossa oli useita muitakin sänkyjä säännöllisissä riveissä. Toiset sängyt olivat tyhjiä, mutta eivät kaikki. Mr. Thickhead huomasi olevansa sairaalassa ja arveli, että iso, mustapartainen ja mustatukkainen mies hänen vuoteensa vieressä oli lääkäri, kun se juuri oli koettelemassa hänen kätensä ranteesta suonen tykytystä.

Lääkäri se olikin, mikäpäs muu se olisi voinut olla. Se oli tehtaan sairaalan lääkäri, ja mainio sattuma Mr. Thickhead'ille oli se, kun tämä lääkäri osasi puhua amerikan kieltä.

Häneltä Mr. Thickhead kuuli kovin kummallisia asioita.

Saatuaan tietää, että hän oli tehtaan sairaalassa, halusi Mr. Thickhead puhutella tehtaan omistajaa.

— Minä itsekin olen tehtaan omistaja Amerikasta, sanoi Mr. Thickhead.

Mutta lääkäri pudisti päätään ja vastasi hymyillen:

— Luulen, että teidän on hyvin vaikea päästä tämän tehtaan omistajan puheille.

— Kuinka niin, onko hän matkustanut jonnekin? kysyi Mr. Thickhead.

— Ei ole matkustanut, eikä matkustakaan, vastasi lääkäri.

— Hän siis on kotona? Asuuko hän tässä kaupungissa, vaiko maalla? kysyi Mr. Thickhead.

— Kyllä omistaja asuu tässäkin kaupungissa, mutta samalla kertaa se asuu kaikissa muissakin kaupungeissa ja myöskin maaseudulla, selitti lääkäri, jota Mr. Thickhead'in kysymykset näyttivät huvittavan.

Mr. Thickhead'ista alkoi tuntua, että lääkäri on hullu, mutta lääkäri jatkoi vakavasti:

Tämän tehtaan ja muutkin tehtaat omistavat yhteisesti kaikki ne ihmiset, jotka tässä maassa asuvat ja tekevät työtä. Kukaan yksityinen ei omista tätä tehdasta.

— Mutta sehän on mahdotonta! huudahti Mr. Thickhead. — Kuinka voi kansa omistaa tehtaat. Kuka niistä tehtaista silloin pitää huolen. Kuka katsoo, että työläiset eivät laiskottele . . .

— Työläiset itse katsovat, että he eivät laiskottele, selitti lääkäri.

— Mahdotonta! kiivastui Mr. Thickhead — mahdotonta, sanon minä. Minulla on omassa tehtaassani Amerikassa tuhannen miestä työssä ja melkein kaikki ne tekevät vastenmielisesti työtä, uskotko sen?

— Uskon hyvinkin, sanoi lääkäri ja selitti: — Myöskin täällä tekivät työläiset vastenmielisesti työtä niin kauan kuin yksityiset kapitalistit omistivat tehtaat. Kuinkapa he olisivat voineet innostua rikastuttamaan noita rikkaita, jotka itse eivät tehneet mitään. Mutta sitten kun työläiset itse tulivat tehtaiden omistajiksi, niin rupesivat he tekemään halukkaasti työtä, sillä he tietävät, että mitä paremmin tehdas tuottaa, sitä paremmat ovat heidän palkkansa.

Tässä Mr. Thickhead päästi suuren naurun ja sanoi:

— Työläiset voivat olla siinä luulossa, mutta minä tiedän paremmin. Jos tehtaan tuotanto lisääntyy, voi tavaroita tulla liikaa ja tehdas joutuu seisomaan, eivätkä nuo ahkerat työläiset saa senttiäkään palkkaa.

— Niin käy teillä Amerikassa, mutta ei täällä, väitti lääkäri.

— Mitäs te teette, kun tulee tavaroita liikaa? kysyi Mr. Thickhead.

— Me lyhennämme työpäivää ja lyhyemmästä työpäivästä saavat työläiset sitten yhtä hyvän palkan kuin ennen pitemmästä.

Kun Mr. Thickhead vielä sai kuulla, että jokaisessa tehtaassa työläiset keskustelevat ja neuvottelevat tehtaiden hoidosta, ja ottavat osaa kaikkien suunnitelmien tekoon ja tehtaan hallintoon, niin Mr. Thickhead'ille tuli niin paha olla, että hän halusi päästä mahdollisimman pian pois tästä työläisten hallitsemasta maasta.

Eikä kenelläkään ollut halua häntä siellä pidättää. Mitäpäs hänellä siellä olisi tehty. Kun hän siis oli voimistunut niin paljon, että hän saattoi lähteä, saatettiin hänet rautatieasemalle. Ensin hän matkusti junalla ja sitten suurella laivalla ja tuli vihdoin Amerikaan, ja heti ensi sanoikseen huusi toisille kapitalisteille, että:

— Se täytyy hävittää, se täytyy hävittää!

— Mikä täytyy hävittää? — kysyivät toiset kapitalistit, jotka aina ovat valmiit hävittämään.

— Se Neuvostoliitto, jossa työläiset ovat vallassa, vastasi Mr. Thickhead hätäisesti ja selitti, että: — Siellä ei ole mitään järjestystä, sillä siellä eivät poliisit pieksä työläisiä, eivätkä sotamiehet heitä ammu, sillä ne ovat työläisten puo-

lella kaikessa. Ja työläisten palkkoja korotetaan ja työpäivää lyhennetään.

Ja kaikki kapitalistit olivat Mr. Thickhead'in kanssa yhtä mieltä siinä, että sellaisessa maassa, jossa poliisit ja sotamiehet eivät pieksä ja ammu työläisiä, ei todellakaan ole mitään järjestystä, vaan anarkia eli epäjärjestys. Yksimielisesti päättivät he, että Neuvostoliitto pitää hävittää ja ryhtyivät suunnittelemaan suurta sotaa sitä vastaan — niin suurta sotaa, ettei sellaista sotaa ole vielä milloinkaan missään ollut. Mr. Thickhead sanoi, että hän on niin vihainen Neuvostoliitolle, että hän haluaisi juosta sapeli kourassa ihan ensimäisessä rivissä, kun Neuvostoliiton kimppuun hyökätään, mutta hän pelkää, että voisi innoissaan vaikka langeta ja loukata ison vatsansa terävään sapeliin. Ja siksi hän sanoi, että on parempi tehdä niin kuin aina ennenkin, ja aina ennenkin on pantu työläiset sotaa käymään.

Ja kaikki toiset kapitalistit sanovat, että:

— Niimpä tietenkin! Ei suinkaan hullukaan lähde sotaan itseään tapattamaan. Lähetetään sotaan työläiset!

Ja he päättivät että kaikissa kirkoissa ja kapitalistien sanomalehdissä ja kaikissa radioissa on puhuttava pahaa Neuvostoliitosta, että työ-

läiset rupeaisivat sitä vihaamaan ja lähtisivät sotimaan sitä vastaan, kun kapitalistit käskevät. Mr. Thickhead itsekin lupasi puhua radioon jonakin iltana, kun ei hän ole juovuksissa.

Myöskin he päättivät, että kaikissa kouluissa on opetettava, että Neuvostoliitto on paha, että työläisten pojat sitä vihaisivat ja lähtisivät sitä vastaan sotimaan, kun kasvavat vähän suuremmiksi.

Mr. Thickhead sanoi, että näin täytyy kaikin keinoin valehdella, kirkon, koulun, sanomalehtien ja radion avulla, että työläiset eivät saisi oikeita tietoja Neuvostoliitosta. Sillä jos he oikeita tietoja saisivat, niin he eivät lähtisi tappelemaan Neuvostoliittoa vastaan, vaan sanoivat, että:

— Me haluamme itsellemmekin neuvostoliiton, sillä se on kaikista paras työläisille ja farmareille.

K. A. S.

Suomalainen maisema

Internationale

Kirj. Eugene Pottier.

Työn orjat, sorron yöstä nouskaa!
Maan ääriin kuuluu kutsumus;
Nyt ryskyin murtuu pakkovalta,
Tää on viime ponnistus.
Pohja vanhan järjestyksen horjuu,
Orjajoukko taistohon!
Alas lyökää koko vanha maailma,
Niin valta teidän silloin on!

:,:Tää on viimeinen taisto;
Rintamaamme yhtykää,
Niin huomispäivänä kansat
On veljet keskenään!:,:

On kurjan kurjat kunniassaan
Raharuhtinaat nuo röyhkeät,
Ei koskaan tee he itse työtä,
Vaan he työtä ryöstävät.
Varat kansan hankkimat on menneet
Kaikki konnain kukkaroon.
Pois kansa velkansa jo vaatii,
Nyt ryöstösaalis tuotakoon!

:,:Tää on viimeinen taisto j. n. e.

Työmiehet, kyntäjät ja kaikki
Työkansan joukko nälkäinen!
Maa meidän on ja olla täytyy,
Vaan ei laiskain lurjusten.
Nälkä meill' on aina vieraanamme,
Vaan kun korpit haaskoiltaan
Me kerran kaikki karkoitamme,
Niin päivä pääsee paistamaan.

:,:Tää on viimeinen taisto;
Rintamaamme yhtykää,
Niin huomispäivänä kansat
On veljet keskenään!:,:

NEUVOSTOVALLAN LAULU

Rakettu on raudalla,
tulesta on tuotu
sirpin ja vasaran
vapaa liittovalta.
Miekan terin tehty
ja sydänverin luotu
on tämä aatteen
ja työn tasavalta.
Koskaan ei sortua saa
työläisen, talonpojan maa!
koskaan ei sammua voi
punaisen tähtemme koi!

Missä kalvat kalskivat,
vasarat nyt kalskaa,
missä tykit jyskivät,
siellä sirpit suhkaa.
Ahkeralle maaemo
maksaa aimo palkkaa.
Onnela nouseva
keskeltä on tuhkaa.
Koskaan ei sortua saa
työläisen, talonpojan maa!
Koskaan ei sammua voi
punaisen tähtemme koi!

Sisältö:

